

ERDÉSZETI LAPOK

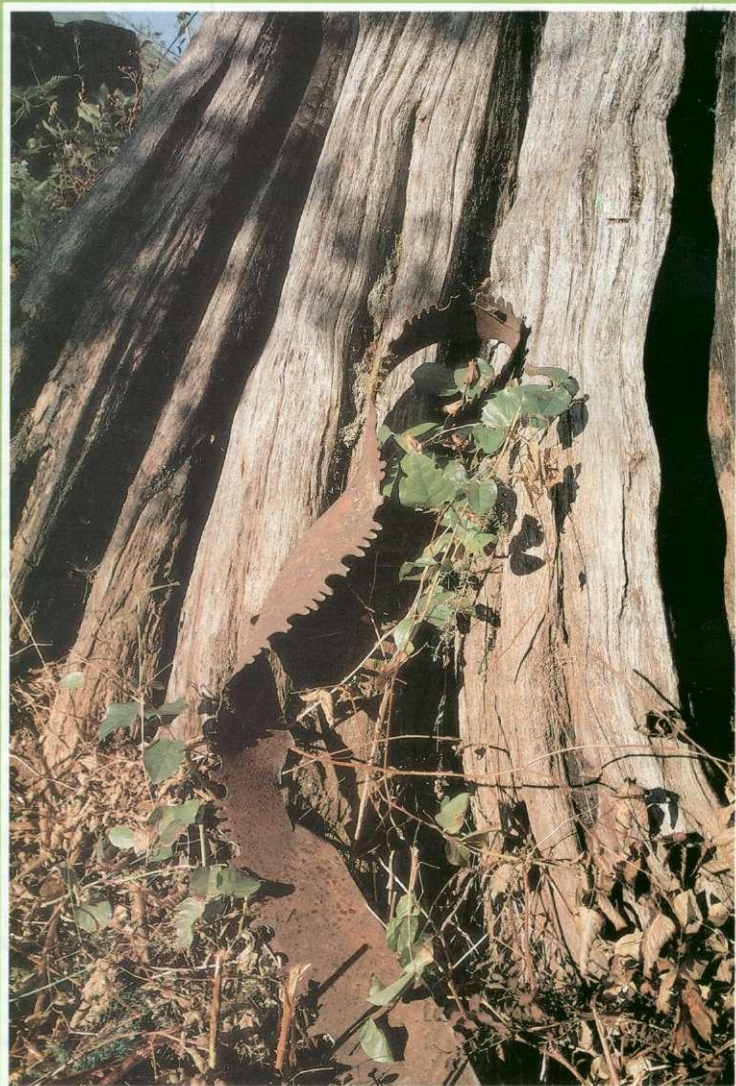
AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1996. SZEPTEMBER
CXXXI. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

CXXXI. évfolyam 9. szám

(szeptember)

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán, dr. Gőbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Sántha Antal, dr. Szendrői László, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Vaski László

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.

Telefon: 201-7737

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1996. szeptember 2.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlapon: Összebékítő elmúlás

Fotó: Pápai Gábor

СОДЕРЖАНИЕ

<i>М. КОСТКА:</i> Техническое развитие в пелях ведения натуралистического лесного хозяйства	274
<i>П. ХЕГЕДУС, А. КОЛТАЙ,</i> <i>М. ШАХАЛМИ:</i> Защита против <i>Fomes annosus</i>	277
<i>И. ТÓТ:</i> Чрезмерное пользование пойменных лесов Нижнего Дуная	280

TARTALOM

SZÁZHARMINC ÉVES AZ OEE

Dr. Király Pál: Az értelmiség útja a polgári demokráciából a népi demokráciába. A MTESZ létrehozása. 285

ERDÉSZETI POLITIKA

Dr. Tóth Béla: Végső szakaszukhoz érkeztek az előkészületek a Nemzetközi Nyárfa Bizottság budapesti üléséhez 287
Dr. Kollwenz Ödön: 1936. a magyar erdészet nagy esztendeje 288
Dr. Balázs István: Az Erdészeti Szolgálati Szabályzatról 269
Tóth Aladár: Erdészemlékmű a Mecseken 270
Tóth Aladár: A Honfoglalásra emlékeznünk 271

ERDÉSZETI KUTATÁS

Dr. Boda Zoltán – Nyári István: Az ERTI műszaki fejlesztési kutatásának múltja és jelene 273
Dr. Kosztka Miklós: A természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése 274
Hegedűs Péter – Koltay András – Sashalmi Miklós: Szegélyvédelem a gyökérrontó tapló ellen 277
Török András: A Hubertusz-szindróma 278
Dr. Szodfridt István: Hazai talajaink és az erdőtelepítés lehetőségei 279
Dr. Tóth Imre: Az erdők túlhasználata, elvékonyodása az Alsó-Duna-ártéren 280
Gribovski Zoltán: Vízmosáskötési munkálatok a Tarna vízgyűjtőjében (1) 281
Dr. Bordács Sándor: Hatósági helyzetjelentés a magtermelő állományokról 284

AZ ÉV FÁJA A MADÁRCSERESZNYE

Dr. Koloszar József: A madárcseresznye erdőművelési tulajdonságai, felújítása, nevelése 286
Dr. Csóka György: A madárcseresznye herbivor rovarai 286

ERDŐKERÜLŐBEN

Pápai Gábor: Erdészeti kiállítás a Vajdahunyadvárban 287
Dériföldi Antal: Reflexió a hosszúfás fakitermelésről 287
Dr. Kollwenz Ödön: Akarásnak (is) nyögés a vége?! 288
Gyuricza Sándor: A mogyoró-alja gomba 289
Kárpát-modence fafaragói Vigánpetenden 290
Dr. Ráczné dr. Schneider Illdikó: Bemutatjuk az Erdészeti és Faipari Egyetem Múzeumát (2) 291
Apatóczy István: *Citius, altius, fortius* 292
Reményfy László: Levél. dr. Házás József képviselőnek 293
Wentzely Dénes: Ha üzen az erdő – menni kell 294
Bánó László: Erdei történet 294

KÖNYVISMERTETÉS

Rakonczay Zoltán: Andrédi Pál Cselekvő természetvédelem c. könyvéről 296
EGYESÜLETI HÍREK 83

INHALT

Dr. Kosztka, M.: Technische Entwicklung der naturnahen Waldwirtschaft 274
Hegedűs, P., Koltay, A., Sashalmi, M.: Randschutz gegen Wurzelpilz 277
Dr. Tóth, I.: Überforderung der Wäldern am unteren Donau-Überschwemmungsgebiet 280

CONTENTS

Kosztka, M.: Development of techniques for management of close-to-nature forests 274
Hegedűs, P., Koltay, A., Sashalmi, M.: Protection against *Fomes annosus* 277
Tóth, I.: Harvesting of floodplain forests along the Lower Danube 280

Százharminc éves az OEE

VIII.

Az értelmiség útja a polgári demokráciából a népi demokráciába. A MTESZ létrehozása.

„Magyarországon politikailag kétes időben mindig tapasztalható volt, hogy a nemzet fiainak minden rétegében találhatók olyanok, kik a hatalommal való tartást választják ... és az erő mellé sompolyognak, hogy az váljék igazsággá és hazafiassá!”

(Bedő Albert: Az Országos Erdészeti Egyesület alakulásának idejéből. Budapest, 1907. – 13. p.)

Cikk sorozatunk előző, VII. részében eljuttottunk az Országos Erdészeti Egyesület II. világháború utáni újjászervezéséig. A háború alatti utolsó életpéldájára, az „Erdészeti Lapok” 1944. évi decemberi füzetének megjelenésére, valamint az 1948. március 20-i vezetőségválasztó közgyűlés között eltelt mintegy három és fél esztendő alatt olyan fontos politikai-köztörténeti fejlemények mentek végbe az országban, amelyek az egyesület életében is sorsfordítónak bizonyultak.

Ebben a fejezetben arról lesz szó, hogy *niként került országunk, azon belül a magyar műszaki-gazdasági értelemség, s vele az OEE is, a szovjetizálás útjára*, arra az útra, amelyet azután egy ideig népi demokráciának, majd a szocializmus építésének neveztek. Mert erre az útra – akár tetszett, akár nem – rá kellett lépni! Egyesületi szempontból ennek a folyamatnak fontos mozzanata volt a *Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége* (MTESZ) létrehozása 1948-ban.

„Ahol egyszer felhúzták az orosz zászlót...”

A hitleri Németország elleni nagyhatalmi szövetség vezetőinek jaltaikonferenciáján (1945. február 4-11.) egyértelműen eldőlt, hogy a Szovjetunió által a háború során elfoglalt kelet-közép-európai országok, köztük Magyarország is a szovjet befolyási övezethez tartoznak. A Szovjetunió ezzel gyakorlatilag szabad kezet kapott az ezen országok életébe történő intervenció minden formájának alkalmazására. Sztiálin és csapata nem is vesztegette az időt, hogy ezt a befolyási övezetet minél szorosabb kötelekekkel fűzze a Szovjetunióhoz. A 20. század második felében ehhez a leginkább célravezetőnek az unió és a megszállt kisebb-nagyobb országok ideológiai-politikai-gazdasági rendszerének összehangolása látszott; vagyis a megszállt országok szovjetizálása.

A berendezkedés hosszú távúnak ígérkezett, annak a nagypéteri birodalomépítő elvnek a jegyében, amely szerint *„ahol egyszer felhúzták az orosz zászlót, ott nem húzzák le többé!”*.

A követendő stratégiánál számításba vették, hogy a megvalósításból kivesszi a részét a megszállt országok társadalmi tényezőinek egy része is, akár érdekből, akár más megfontolásból. Az előző részben már történt célzás arra is, hogy Magyarországon a hosszú idő alatt felgyülemlett szociális problémák, az osztályellentétek, az elmaradt vagy meghicsakolt modernizációs kísérletek stb. természetesen talajt jelentettek ennek az együttműködésnek.

Hódítás forgatókönyv szerint

Amint a szovjet csapatok 1944 őszén-lelén az ország területének a Dunáig terjedő nagyobbik részét elfoglalták, máris megérkezett Moszkvából az a kommunista emigráns csoport, amely hivatalosan a hatalmat megszerezni és a szovjet rendszert a magyar élet minden területén meghonosítani.

Ma már nem csupán az események menetéből következtethetjük ki, hanem *moszkvai levéltári forrásokból* is tudjuk, hogy az az

eszközökben nem válogatos politikai mestermunka, amely ezután 1945 és 1948 között hazánkban lezajlott, minden lényeges részletre kiterjedő *stratégiai terv szerint történt*. A szovjetizálás forgatókönyvét az SZKb/P Központi Bizottságában az ideológiai munkát és a megszállt területeken folytatott külpolitikai felügyelő titkár, Andrej A. Zsdanov dolgozta ki, akkor még segítéje, majd utódja, Mihail A. Szuvszov segítségével és természetesen az apparátus, valamint a Vjacseszlav Molotov által vezetett külügyi népbiztonság közreműködésével. A végrehajtást a helyszínen a magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke, Kliment Vorosilov marsall kísérte figyelemmel (aki ekkoriban már alaposan leértékelődött barátja, Sztálin szemében).

A párt értelmiségi politikája

E forgatókönyvnek egyik központi eleme volt az ún. *szövetségi politika*, annak pedig fontos alfejezete az *értelmiségi politika*. A hódítás természetrajzához hozzátartozik, hogy a bekebelezés közreműködőit nép vezetőrétegét, az értelmiséget veszi célba és az általa hordozott nemzeti ideológiát igyekszik a nép életéből kiiktatni. Esetünkben ez azt jelentette, hogy aki nyíltan ütközött az új hatalommal, azt gyorsan félreállították. A többieket *igyekeztek megnyerni* és alkalmazni mindaddig, ameddig munkájuk nélkülözhetetlennek bizonyult, majd a félig megbízhatókat lépcsőzetesen szeltek tálták. Közben megindult az új, saját nevelésű, a rendszerrel szolidáris értelmiség létrehozása.

Hasonló volt a módszer a civil társadalom szervezeteivel kapcsolatban is. Amint korábban már említettük, 1946-ban megkezdődött a régi társadalmi szervezetek tömeges, ezrelék-tízezrelék történő felszámolása, betiltása. (Becsülés szerint kb. *70 ezer különböző társadalmi szervezet működött 1945 előtt Magyarországon.*) Közben, már 1945-től kezdve új, rendszerkonform szervezeteket is hoztak létre. A szervezetek számának csökkentése és a megmaradók koncentrációja nemcsak a társadalom szervezetszerettségét, ellenálló képességét gyengítette, hanem megkönnyítette a civil társadalom ellenőrzését, közben tarthatóságát, befolyásolhatóságát.

Szakszervezeti alapon indult...

Megemlékezzünk e pontján térjünk vissza ismét az OEE történetéhez. Az előadottak alapján sejthető, hogy e bonyolult politikai helyzet közepette az *OEE talpraállása nem lehetett csupán belső elhatározás kérdése*. Hanem valahol magasan, a politika szférájában egy kategorizáló döntés már megadta ennek lehetőségét. Ez a döntés összefüggésben lehetett a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (a MTESZ) létrehozásának szándékával. A hatalom terve szerint *ebben a szervezetben kellett összefogni a termelésel, a munkássággal legközvetlenebb kapcsolatban álló értelmiségi réteget*. (A szervezet neve az első tervezetben „Műszaki és Tudományos” volt. Nem tudni, hogy végül is az utóbbit miért szűkítették le „Természettudományi”-ra.)

A *műszaki értelmiség háború utáni szerveződése kezdetben szak-szervezeti alapokon indult meg*, először Szegeden és Pécsen. A fővárosban még javában dörrögtek a fegyverek, amikor a két munkáspárt, az MKP és az SZDP vezetőségének kezdeményezése alapján (!) 1945. január 18-án Pesten megkezdte működését a *Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete* (MMTSzSz). Úgy látszik, sűrűs volt a dolog, tartani kellett ama bizonyos forgatókönyv ütemét.

Az MMTSzSz meghatározó tisztségviselői az MKP tagjai voltak, négy programpontjából kettő pedig így hangzott: harc a fasizmus, a reakció, a kizsákmányolás ellen; a munkásosztály és a parasztság harcának támogatása. Ez már az új idők új dala volt.

... a MTE SZ létrehozása

Hosszúra nyúlta annak a politikai küzdelemnek a válasza, amely ebben a felemás szakszervezetben három és fél évig zajlott, amelynnek során a „baloldalinak” nevezett mértékadó tényezők fokozatosan kiszorították maguk közül minden más oda nem tartozónak minősített elemet (szociáldemokratát, kiszagadt stb.).

A *MTE SZ alakuló ülése 1948. június 29-én volt*. Az időpont bizonyára nem véletlen: két héttel a magyarországi diktatúra kitérjesedése, a két nagy munkáspárt egyesülési kongresszusa (június 12-14.), az egypárturalmi rendszer létrejötte után. Az események a szovjetizálás forgatókönyve szerint alakultak. S mivel a mór megtette kötelességét, a mór is mehetett. A gyakorlatilag pártirányítás alá került Szakszervezeti Tanács „javaslatára” iparági átszervezés címen az MMTSzSz 1949. május 31-ével beszűntette működését. „A mérnökök és technikusok szakszervezete elvégezte feladatát” – állapította meg elégedetten a „Szabad Nép” 1949. június 28-i száma.

Az MMTSzSz nyomába lépő MTE SZ teendőt a SZOT Titkárságának végrehajtó bizottsága foglalta össze 1949. július 2-i határozatában. S ismét született egy új jelszó: „Éljen a munkásság, a parasztság és a dolgozó értelmiség meghonthatatlan szövetsége!”.

Nem kizárt, hogy a rendszer részéről addig sanda szemmel nézett *OEE számára előremenekeülési lehetőségei, politikai menedéket jelentenek a fennmaradás szempontjából a MTE SZ*. Ugyanis még azon évben egyike volt a szövetséghez csatlakozó 14 egyesületnek. *Sébor* János elnök, *Jablanczy* Sándor titkár és a választmányi bölcsen döntött, amikor erre az elhatározásra jutott. Az OEE az akkori 1100 fős létszámát tekintve a *harmadik legnagyobb létszámú egyesülete* volt a 9500 fős szövetségnek, a 2200 főt számláló Magyar Csillagászati Egyesület, valamint az éppen akkor alakult 1500 fős Magyar Rövíd hullámú Rádióamatőrök Egyesülete után. A 14 egyesületből tíz volt a háború előtti alapítású régi egyesület. Korát tekintve az 1848-ban alapított Magyarhoni Földtani Társulat után az OEE volt a legöregebb, mivel már fennállásának 82. esztendejében járt.

Az állami és pártellenőrzés eszköze

A MTE SZ létezése, az OEE-nek az évek múlásával „kötelezővé vált önkéntes” szövetségi tagsága fennállt egészen az újabb, 1989/90-es rendszerváltásig (ami után a szövetség jellege valóban átalakult) és *meghatározó jelentőségű volt az egyesületi élet szempontjából*. Mint a legtöbb dolognak az életben, ennek a több mint négy évtizedes kapcsolatnak is voltak pozitív és negatív vonásai. Például a *szövetség volt az eszköz a tagyesületek párt- és állami ellenőrzésének, s ezért rendszeres kapcsolatban állt a pártközpont apparátusával*, az ellenőrzésre kijelölt osztállyal. Ez az ellenőrzés azonban a szövetség fennállásának nagyobb része alatt *nem bizonyult túlságosan keménynek és kellemetlennek*, mert az élet más területein tapasztalható politikai szélsőségeket itt általában tompította a vezető tisztségviselők és testületek intelligenciája, s rugalmas liberalizmusa. Az időnkénti pártvizsgálatok, beszámolóik arra is alkalmat adtak, hogy a MTE SZ a legfelsőbb pártapparátus elé tárhassa a szövetségbe tömörített értelmiség gondjait, panaszait.

Az ellenőrzésnek ez a rendszere, az arra való hivatkozás lehetősége megemeltette a tagyesületeket és vezetőiket az alacsonyabb

(területi, szakágazati) pártszervek olykor kicsinyes kellemetlenkedéseitől.

Bizonyos előnyt jelentett az is, hogy *idővel a MTE SZ ismert fogalomná válhatott a közéletben* (sőt külföldön is), többek között azért is, mert fennállásának évtizedei alatt sikerült elkérülnie az egy időben oly gyakori átszervezéseket, nérváltozásokat. Továbbá *fontos információk csatornáit is jelentett*, mert vélt gyakran jöttek körébe felső szintű állami és pártvezetők. Ezeken a közvetlen találkozókon olyan információkhoz is hozzá lehetett jutni, amelyeket egyéb csatornákon keresztül nemigen lehetett volna megszerezni.

Rugalmas szövetségi politika

Nagyon fontos szerepet játszott a szövetség a műszaki-tudományos értelmiség, így az *OEE nemzetközi kapcsolatainak alakulásában* is. A MTE SZ-nek ugyanis sikerült elérnie, hogy a nemzetközi rendezvényekből, szakmai turizmusból stb. származó önálló devizabevételeinek bizonyos hányadát saját céljaira visszatárhassa. Ebből azután nemzetközi szervezetekben való részvétel tagsági díjait, egyesületi tagok külföldi nutzásait stb. finanszírozhatta. A külföldi utazásokkal kapcsolatban előnyt jelentett az is, hogy a MTE SZ illetékes tisztségviselőin keresztül (a közvetlenebb személy- és helyzetismeret révén) jobban érvényesülhetett a *bizalmi elv* az utazások engedélyezése szempontjából. A kicsi, de ezen a vonalon nagy gyakorlattal rendelkező *apparátus* pedig sokat segített az egyesületeknek az utazások technikai lebonyolításában (a menetjegyek beszerzésében), a devizaellátásban folyósításában, a vízumbeszerzésben stb.).

A MTE SZ külpolitikájának, nemzetközi munkájának előnyös vonása volt az is, hogy el tudta oszlatni vagy legalábbis korlátozta között tudta tartani a szovjeteknek az őrrendeseten bővülő nyugati kapcsolataink miatt ébredező bizalmatlanságát. Ugyanakkor magyar szempontból úgy tudta rugalmasan alakítani a többi szocialista ország hasonló szervezeteivel fennálló kapcsolatokat, az ugyancsak a szovjetek által szorgalmazott ún. szocialista integráció társadalmi előmozdítását, hogy annak inkább csak az előnyös oldalai érvényesültek. (Bár ezen a téren kétségtelenül sok volt az államközi kapcsolatokra is jellemző bürokratikus űresjárát.)

Persze, voltak a *szövetségi életnek kényelmetlen vonásai* is. Például időnként felbukkantak az egyesületi autonómiát negatívan érintő *centralizációs törekvések*, amelyek valódi szövetség helyett valamiféle „minisztérium – állami vállalat” modellben gondolkodva, alás főlrendeltségi viszonyban szereték volna látni a szervezet működését. Mások a pártköteleketeek szorosabbra fűző, *átpolitikáltabb*, szocialista tervgazdasági ciklusokban gondolkodó, a népgazdasági tervek kiszolgálásáért élő egyesületeket kívántak. Mindez azonban – amint említettük – egyes vezető tisztségviselők személyes motivációja volt.

Egyesületünk 130 éves történetét dióhéjba foglaló kis dolgozatunknak nem lehet célja a MTE SZ történetének komplex, értékelő elemzése. Ez önmagában vaskos tanulmányt igényelne. (Reméljük, hogy előbb-utóbb kézbe vehetjük ezt is, hiszen számos OEE-tag is tevékenykedett a MTE SZ különböző testületeiben és területi szervezetiben.) Egy teljes fejezetet kellett azonban szánni a MTE SZ-korszaknak, mert ez több mint 40 évig tartott, vagyis az *OEE eddigi életének egyharmadára vonatoma a béléget. Hatását napoma érzé-
hettük*; meghatározta lehetőségeinket, befolyásolta szervezetünket, munkatervünket és munkamódszereinket, pénzgazdálkodásunkat, életfeltételeinket.

Cikkorozatunk következő részében ezeket a témákat fogjuk áttekinteni.

(Folytatjuk.)

Dr. Király Pál

Végző szakaszukhoz érkeztek az előkészületek a Nemzetközi Nyárfa Bizottság budapesti üléséhez

A szaksajtóban már többször is hírt adtunk arról, hogy a Nemzetközi Nyárfa Bizottság a soron következő ülését Budapesten tartja, ez év október 2-4. között. Elismerése az azoknak az erőfeszítéseknek, amelyeket a magyar szakemberek, gazdálkodók a nyárfatermesztés fejlesztése érdekében tettek, és amelyek fagazdaságunk jelentős javulását eredményezték.

A budapesti ülést négynapos kelet-magyarországi tanulmányút előzi meg. Ennek során alkalom nyílik hepillantást nyújtani a magyarországi nyárfatermesztés termőhelyi feltételeibe, különös tekintettel azokra a termőhelyi korlátokra, amelyek meghatározzák nyárfatermesztési lehetőségeinket és az elérhető természetési eredményeinket. Jó alkalom lesz annak érzékeltetésére is, hogy a sajátos magyarországi termőhelyi viszonyok mellett a külföldön bevált klónok és természetési eljárások általában csak szigorúan kritikus ellenőrző vizsgálatok, honosítási eljárások eredményei nyomán használhatók. Kiemelt célja a tanulmányútnak éppen a nyárfakutatók és nyárfatermesztők együttes munkássága eredményeként kialakított, a magyarországi nyárfatermesztési lehetőségeinket, kívánalmakat megfelelően kialakított üzemi természetési módok bemutatása.

A sajátos magyarországi nyárfatermesztési feltételekre való hivatkozás ellenére is számítanunk kell kritikai észrevételekre. Borítékolni lehet előre is – minthogy ezek ismételt elhangzanak külföldi nyárfatermesztő vendégeink részéről –, hogy a kritikák tárgyai elsősorban a sűrű ültetési hálózat, a nyeselek elhanyagolása és a magas vágáskor (túltartottság) lesznek. Ismerve ezeket az ismétlődő megjegyzéseket, a tanulmányút bemutató programhelyeit igyekeztünk úgy kiválasztani, hogy lehetőleg ne adjanak okot ezeknek az észrevételeknek a hangoztatására. Sajnálatos „önkritika” a nyárfatermesztésünkről, hogy csak hosszas utánjárással és így is csak

részben lehetett találni és a programba beiktatni olyan nyárfasokat, amelyek viszonylag kevés okot szolgáltatnak hasonló észrevételekre. Vagyis egy ilyen alapos utánjárás, elemzés arra mutat, hogy bizony sok még a tennivaló a magyarországi nyárfatermesztés korszerűségét illetően...

A tanulmányúton bemutatunk egy nyárfaanyagot feldolgozó középüzemet, valamint a vásárosnaményi faforgácslemez gyárat.

A Nemzetközi Nyárfa Bizottság budapesti ülésének tartalmi jellegével kapcsolatban a szakmai közvéleményben az a nézet, illetve szóhasználat terjedt el, mintha ez egy nemzetközi nyárfa kongresszus, konferencia lenne. A rendezvény elsősorban a Nemzetközi Nyárfa Bizottság (IPC) belső, zárt körű, időszakos tanácskozása, a hivatalos elnevezése is „a Nemzetközi Nyárfa Bizottság 20. Ülése”. Az IPC szakmai tevékenysége elsősorban a szakmai munkabizottságokban folyik; ezt egészítik ki a belső szervezeti-szervezési kérdésekkel foglalkozó plenáris ülések. A munkabizottsági tanácskozásokon számolnak be a résztvevők az előző ülés (ez 1992-ben a spanyolországi Zaragozában volt) óta eltelt időszakban elért előrehaladásról, kutatási és természetési eredményekről. A plenáris ülésekben tárgyalunk meg egy-egy kiemelt, az ülés központi témájává megtett kérdést. A budapesti 20. ülés központi témája: „Környezeti és társadalmi kérdések a nyár és fűz termesztésben és felhasználásban”.

Minthogy a Nemzetközi Nyárfa Bizottság a FAO egyik szakmai intézménye, az ülés tárgyalási nyelvei is a FAO hivatalos nyelvei, azaz angol, francia, spanyol (kiemelten az angol). A szervezőbizottság minél több alkalommal igyekszik lehetővé tenni a magyar nyelvű tolmácsolást, kivéve amikor ennek technikai akadályai (pl. a tolmácsolási berendezés hiánya) vannak. Az ülés színhelye a budapesti Hotel Agro.

Jóllehet az IPC ülésai civilek zárkórűek, korlátozott számban lehetőség van az egyes nemzeti nyárfabizottságok szervezésében nyárfatermesztők, -feldolgozók, -forgalmazók, -kutatók részvételére is. Ezt a lehetőséget a magyar fél is megkapta. A részvételi létszám-korlátozás miatt a szervezőbizottság nem adhatott ki nyílt részvételi felhívást, hanem a jelentősebb nyárfatermesztő cégek, a magántermelőket képviselő szervezetek, feldolgozók, forgalmazók részére nyújt részvételi lehetőséget, a rendezési költségeket, kiadványok költségeit fedező részvételi díj befizetése mellett.

Az IPC 20. ülés magyarországi rendezését a Földművelésügyi Minisztérium a (PL)-val kötött szerződésben vállalta. A szervezéssel az FM Erdészeti Hivatala útján az Erdészeti Tudományos Intézetben létrehozott, több intézmény munkatársából álló szervezőbizottságot bízta meg.

*Dr. Tóth Béla
az IPC Végrehajtó Bizottság tagja
a szervezőbizottság tagja*

„Nyomdatermékek és ökológia” címen állásfoglalást

adtak ki a német folyóirat- és újságkiadók, valamint az európai hasonló vállalatok szövetségei, amelyben kifejezésre juttatják, hogy milyen lényeges érdekeik fűződnek az erdők ökológiai alapozottságú használatához, fenntartásához. Felhasználói oldalról különböző biztosítékokra tesznek javaslatokat és ezek kidolgozásához kérik az egyes vállalatok közreműködését. Indokolja ezt az a körülmény, hogy a kiadók nagy mennyiségű faterméket – cellulózt, papírt – használnak fel, amely nagyrészt külföldről származik és termelői oldalról nincs meg a kellő biztosíték a fenntartható mértékű fatermelésre, erdőhasználatra.

(AFZ/DW 1996. 12. Ref.: Jérôme R.)

1936. a magyar erdészet nagy esztendeje (Emlékezzünk a 60 év előtti eseményekre)

Az 1936-os év a magyar erdészet részére rendkívül jelentős volt, mert 1936. augusztus 24. és szeptember 9-e között a II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszust és az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetségének IX. Kongresszusát Magyarországon tartották, ami a magyar erdőgazdálkodás és a magyar erdészek nemzetközi elismerését jelentette. Erre az alkalomra már évekkel előbb megkezdtek a felkészülést, így 1934-ben *Wendl Miklós*, a soproni Bányamérnöki- és Erdőmérnöki Főiskola geológiai tanszékének vezetője, egyetemi tanár és *Fekete Zoltán* geológus a kongresszus számára geológiai felvételeket végeztek a bemutatásra kerülő erdőbirtokokon. A kongresszus előadásainak és tanulmányútjainak szervezését *Roth Gyula*, a Főiskola erdőművelési tanszékének vezetője, egyetemi tanár fogta össze. A kongresszus résztvevői részére *Lesenyi Ferenc* egyetemi tanár, az erdészeti jog és a nemzetgazdaságot előadója „A magyar erdőgazdaság története és mai helyzete” 24 fényképpel illusztráltan a magyar erdőgazdálkodás múltját és akkori helyzetét magyar és német nyelven megjelentetett könyvben ismertette. A könyv két részre tagozódott. Az I. rész a múltat Szent Istvántól a trianoni békéig tárgyalta. A II. részben „A mai magyar erdőgazdaság” cím alatt az akkori erdőgazdálkodást, az erdőségek természeti és gazdasági viszonyait, a magyar erdészeti jogot, az erdészeti szakképzést és szakirodalmat ismertette és az egyesületi életéről adott rövid ismertetést. Az akkori magyar erdőgazdálkodással és erdőgazdasági problémáival, eredményeivel a helyszínen találkozhatunk.

A résztvevőkre való tekintettel két programot állítottak össze, az egyiket a szakma, a másikat a családtagok és a vendégek részére. A program a következőképpen alakult: augusztus 25-26. Sopron, augusztus 27-28. Balatonfüred, augusztus 29. Pécs, augusztus 30-31. Szeged, szeptember 1-4. Budapest, szeptember 5-6. Debrecen, szeptember 7-8. Lilla-füred, szeptember 9-én Budapesten ismerkedési, egyben búcsúest. A kongresszus résztvevői megfelelő tájékoztató programismertetőt kaptak. Ezek közül részletesen a kongresszus rövid másfél napos pécsi eseményeit ismertetem.

A kongresszus résztvevői augusztus 28-án délután érkeztek Balatonfüredről autóbusszal Pécsre. A pécsi rendezvényen 19 országból 56 erdőstudós (amerikai, angol, belga, cseh, dán, finn, francia, holland, indiai, japán, jugoszláv, lengyel, német, norvég, olasz, román, skót, svéd, svájci),

magyar részről 13 fő (*Molcsányi Gábor*, az FM Erdészeti Főosztályának vezetője, *Fehér Dániel*, *Roth Gyula*, *Vági István* és *Wendl Miklós* egyetemi tanárok, *Lengyel Sándor* kaposvári erdőgazgató, *dr. Magyar Pál*, *Ijjász Ervin*, *Haracsi Lajos* egyetemi tanársaik, *dr. Mihályi Zoltán*, az Országos Erdészeti Egyesület titkára, *Szeles István*, ifj. *Roth Gyula* kutatási segédedzők, *Kossow Józsefné* vendég, *Roth Gyula* leánya) vett részt. A pécsi program délután 3 órakor kezdődött a városi erdő „A” gazdasági osztályának 43-56-os tagjaiban. Itt *Roth Gyula* részletesen ismertette kísérleteit. Összesen 114 kataszteri holdon (65,6 ha) létesített kísérleti területeket, ahol csoportos, vonalas, ékvágásos és pázsítas felújítási és gyérítési kísérletek beállítása történt. Az ismertetés és a területek bejárása után a fehérrúti menedékházban elköltött uszonna, azt rövid városnézés követte, ami a székesegyház, a római katedrális és a belklinikai udvaron álló minaret megtekintéséből állt. A vendégek és a családtagok részére összeállított szórakoztató program az akkor híres „Littke”-féle pezsgőgyárban koccintással egybekötött látogatással kezdődött, ami után a városi erdőbirtal a kozári vadászházban rövid erdei sétával egybekötött uszonnás kirándulást biztosított. A város törvényhatósága a résztvevők tiszteletére a pécsi Nemzeti Casinóban vacsorát adott, amelyen „város közönsége nevében” *Makay István* helyettes polgármester üdvözölte a kongresszus résztvevőit.

A tudományos ülést másnap, augusztus 29-én az „Erzsébet Tudományegyetem” aulájában tartották a következő előadásokkal: *Ludwig Fabricius* egyetemi tanár, München: „Varázsvessző az erdészetenben”, *Peter Georgievics*, Beograd: „Szifiliszbetegség a juhoszláv erdőkben”, *dr. Magyar Pál* egyetemi tanársegéd, Sopron: „Sziklásítás”, *Marian Nunberg*: „Másholágos károsítók az erdei fenékből a bagoly-pille által megtámadott állományokban”, *Marian Sokolowski* egyetemi tanár, Varsó: „A lengyel vörösfenyő”, *Roth Gyula* egyetemi tanár, Sopron: „Vonalas szálalás”, *Hans Weingertl*: „Regionális átterjedés az erdőgazdaságban”. A pécsi tudományos ülésen a vármegye erdőosztáji csaknem teljes számban megjelentek. A pécsi rendezvényen négy tolmács, angol, francia, német és szláv nyelven biztosította az előadások fordítását és a szükséges vendégkísérletet: *dr. Sik Elemérné*, vitéz *Rábay Gyuláné*, *Gosztonyi Elemérné* és *dr. Gombos Lilly*, a pécsi társaság köztszertelben állott hölgyei. A „Nádor” szálló éttermében tartott búcsúest után délután 4 órakor utaztak tovább autóbusszal Sikondára, ahol a gyógyfürdő megtekintése és a Pécsi Székesegyházi Uradalom árpádetői erdőgondnoksága által történt vendéglátás után következő állomáshelyükre, Szegedre utaztak. A búcsúzás alkalmával a vendégek mind a szakmai programról, mind a pécsi vendéglátásról nagy elismeréssel szóltak.

Úgy gondolom, a millicentenáriumi évében a magyar erdészet hatvan év előtti nagy sikeréről sem fölösleges megemlékezni.

Dr. Kollwenz Ödön

Éremszorozattal hívja fel a figyelmet a német „Veszélyben az erdő” alapítvány az erdők fenntartására irányuló tevékenységére nézve legjelentősebb helyekre. A legújabb ezüstérme a bajor erdőt idézi, egyik oldalán egy nevezetes erdei kápolna, a másikon jellegzetesen hegyvidéki lucfenyő képeivel.

Az érem ára 59 DM, amiből 10 az alapítvány tevékenységével kapcsolatos kiadások fedezésére szolgál.

(AFZ/DW 1996. 12. Ref.: *Jérôme R.*)

Az Erdészeti Szolgálati Szabályzatról

A szakmabeliek által közismerten a 126/1995. (X. 18.) Kormány számú rendelet deregulálta, azaz hatályon kívül helyezte, az „Erdészeti Szolgálati Szabályzatát”-nak és az „Erdész Egyenruha-viselési Szabályzatát”-nak kiadásáról szóló 8/1982. (IV. 16.) MEM számú rendeletet és annak jelentős számú mellékletét.

Ez a döntés elég komoly gondot és tanácstalanságot okozott az erdőgazdálkodó szervezeteknél, valamint az erdészeti szakemberek körében, miután ettől kezdve vélelmezhető volt, hogy sem a szolgálati fegyver, sem pedig az egyenruha viselése stb. esetleg nem jogszerű.

Szerencsére a fenti jogszabályi döntés nem érintette, a mindenki által csak „erdőtörvénynek” nevezett, az 1961. évi VII. törvényt és azon belül is a 24. § (3) bekezdésében leírtakat, amely szerint: „Az előző bekezdésben felsorolt személyek – mármint őrzési teendőket ellátó és azokat irányító személyeket, erdőőröket (megjegyzés: tőlem) – közül az állami vállalatok (szervek) alkalmazásában álló dolgozók, valamint a kizárólag erdő, fásítás őrzésével foglalkozó erdőőröket megilleti az egyenruha viselésének, valamint a szolgálati lőfegyver viselésének és használatának joga.” Ugyancsak biztosítja a lőfegyver, gáz- és riasztófegyverek megszerzésének és tartásának engedélyezési lehetőségét a 14/1991. (X. 31.) BM rendelet, amely a 20. számú mellékletében részletesen felsorolja azokat a munkaköröket, vezérigazgatótól szakerdészig stb., amelyek az engedélyezés szempontjából az erdész fogalma alá tartoznak. (A felsorolást és a megnevezéseket a jelenleg kialakult erdőgazdasági részvénytársaságok munkaköri megnevezésének megfelelően, valamint a magánerdőgazdálkodás kialakulásának, illetve erdő őrzésének figyelembevételével feltétlenül módosítani és kiegészíteni szükséges.)

Csak a megnyugtatósnak ítélt magyarázat és türelemkérés volt a lehetséges megoldás ebben az időszakban azzal, hogy a viselés és használat jogát a törvény biztosítja, senkitől nem kell a szolgálati fegyvert bevonni, a járandóságot megvonni.

A másik gyors intézkedés az volt, hogy soron kívül elkészítettük az új szövegű „Erdészeti Szolgálati Szabályzatát,” legalábbis annak miniszteri rendelettervezetét és gyorsított útbenben egyeztetett az érdektelt szervezetekkel, társhatóságokkal.

Tagadhatalanul sokféle javaslatot kaptunk a tervezet véleményezése során. Tulajdonképpen azok leg többjét szakmailag, jogilag, alapelképzéseinkre nézve kezelhetőnek tartottuk és jelenleg is annak tartjuk. A véleményezők között szerepeltek erdőgazdálkodó részvénytársaságok, érdekképviseleti szervezetek, szakszervezetek és irányító, felügyeleti szervezetek is. A teljes anyag jelenleg együtt van, csak az összedolgozásra vár és a jogszabályilag szükséges ismételt csúszásokat kell végrehajtani.

Amíg ez a folyamat lejártszódot, ismételtlen közbejött egy másik probléma is, amely szintén hátráltatta az Erdészeti Szolgálati Szabályzat megjelenését.

Nevezetesen, a Belügyminisztérium tárcaközi egyeztetésre kiadta „A fegyveres biztonság őrészolgálatról, őrsegről” szülő törvénytervezet. Ebben kerestük az erdészeti hatósági személyeket (vagy még a természetvédelmi őrt, a vadőrt, erdőőrt, halőrt, mezőgazdasági őrt stb.), akik a törvénytervezetben felsorolt hatósági feladatokat jogosultak lennének az erdő őrzése során ellátni és hatósági jogosítványokkal rendelkezni.

Nem találtak.

A tervezetben ugyanakkor szerepelt, hogy a nemzeti vagyon védelmére különleges őrszervezetet lehet létrehozni.

Gondoltuk, ebbe a fogalomkörbe a 313 millió bruttó köbméter faállományú 1 884 000 hektár erdőterület, annak őrzési szükségessége is beletartozik.

Tévedtünk. Ez a jogszabály lényegében másról szól.

Nem baj.

Marad az általunk is – mármint az erdészársadalom részéről – jobbnak tartott megoldás, mely szerint az erdő őrzésére az erdészeti szakszemélyzet kapjon a továbbiakban is jogilag, szakmailag, hatáskörileg felhatalmazást és jogosultságot. Ehhez adják meg a szükséges hatósági, tárgyi, anyagi feltételeket, valamint illesse meg az erdészeti szakszemélyzet tagjait e tevékenység gyakorlása során a büntetőjogi védelem.

Az események felgyorsultak és a parlamenti döntések eredményeként az alapvető problémákat, illetve gondokat az időközben megjelent, az Erdőről és az erdő őrzéséről szóló 1996. évi LIV. törvény X. fejezete, annak több paragrafusa rendezte az erdő őrzésének alapvető témáit. Csak figyelemfelkeltésként emeltek ki néhány szabályozást: az erdészeti szakszemélyzet tagját a törvényben leírt tevékenységének gyakorlása során megilleti a büntetőjogi védelem (88. §), az erdő őrzésével megbízott erdészeti szakszemélyzet tagja szolgálati területén, amennyiben egyébként megfelel a külön jogszabályban írt egyéb feltételnek, jogosult... többek között... egyenruhát, valamint szál- és marók szolgálati lőfegyvert viselni, a vagyonőrök jogosultak a külön jogszabály alapján egyébként megillető intézkedések megítélésére; igazoltani, erdőterület elhagyására felszólítani, terméket visszatartani, hatóságnál eljárást kezdeményezni stb.

A részletes törvényi megfogalmazástól most eltekintettem, mert a fogalmak közismertek az erdészek számára és az a lényege, hogy „visszakaptuk” a régi jogositványok jelentős részét.

Most mar világos mindenki számára a további feladat.

A törvényi felhatalmazás alapján el kell készíteni a végleges Erdészeti Szolgálati Szabályzatát, és az Erdész Egyenruhaviselési Szabályzatot, miniszteri rendelet formájában egységes rendszerbe foglaltnak.

Az erre a célra létrehozott munkabizottság munkáját megkezdte, inkább folytatja, miután a fentiekben leírtak szerint már az alaptervezet szövege készen van, csak a beérkezett javaslatokat kell kritikai értekelve beépíteni a véglegesnek szánt rendeletbe – tervezetbe.

Néhány alapvető szempont, amit érvényesíteni szeretnénk, a következők:

Két hatósági vonal kerüljön be a szolgálati szabályzatba. Az egyik a szakmai erdőfelügyelet, a másik az erdőgazdálkodói kör, a vezérigazgatótól az erdőőrig bezárólag.

A hatósági feladatoktól ellátó személyek esküt tesznek, igazolványt, alkalmazási szempontból megkülönböztető jelvényt kapnak. Az erdőőrként alkalmazott személyek külön vizsgaszabályzat szerinti témakörökből vizsgát kötelesek letenni.

A szabályzat körébe tartozó személyek esetében a jogok és a kötelezettségek körét a törvényi kereteken belül részletesebben fogalmazza meg a szabályzat, amelyhez kapcsolódik a szolgálati fegyver viselése és használata, szakmailag részletes ismertetése.

A szabályzatban szereplő beosztásokban, munkakörökben foglalkoztatott személyek – munkavégzési területüktől függően és hatósági jogosítványai stb. szerint – némileg eltérő mértékben erdészegyenruha, védő(munka)ruha és különböző felszerelési tárgyak viselésére, használatára szereznek jogosultságot.

Az erdész és az erdőőr egyenruházatának, védő(munka)ruhájának és felszerelésének biztosításáról a foglalkoztatója, illetőleg megbízója gondoskodik. A többi hatósági személy esetében az anyagi terhelés módja, mértéke még további egyeztetést igényel.

Az Erdészeti Szolgálati Szabályzata, mellékletei ennél azért jóval részletesebben tartalmazzák az erdészeti szakszemélyzet jogait, kötelezettségeit, hatáskörét.

Rövidesen napvilágot lát az új, korszerűsített, napjaink követelményeit figyelembe vevő szolgálati szabályzatunk.

Dr. Balázs István

Erdészemlékmű a Mecseken

A régi római út mellett, Lapon az 1956-ban lerombolt vadászház helyén 1996. május 10-én emlékművet avattak. A lábazatot hatféle faragott kőből falazták: andezit-, vörös homokkő-, fonolit-, zöld- és rózsakristályos mészkő- és gránitból. A kőzetek nevét saját anyagukba vésték. A felső rész, amelybe a fekete gránit táblákat helyezték, a környéken található szürke triász kori mészkő „mosott” darabjaiból, faragás nélkül készült.

Az emlékművet Felcser László és Tóth Aladár tervezte és a Mecseki Erdészeti Rt. költségén építették meg.

A Remeterét felőli oldalon a tábla szövege:

A HONFOGLALÁS

1100. évfordulójának
tisztelőre

a Mecseki Erdészeti Rt.
1996.

A Tubes felőli oldalon a tábla szövege:

A hét magyar törzs

NYÉK, MEGYER, KÜRT-GYARMAT,
TARJÁN, JENŐ, KÉR és KESZI
szövetségét jelképezi a hét mecseki kőzet

A rendező üdvözölte a megjelenteket, külön azokat, akik gyalog jöttek fel Lapisra. Az emlékmű előtt vadászkürtösök és az Árpádtetői Erdészet erdészei álltak díszőrséget. Az ünnepség zászlófelvonással és a Himnusz elnéklésével kezdődött. Schmotzer András elnök és Káldy József vezérigazgató a díszőrség sortúze közben leplezték le az emlékművet.

Ünnepi beszédében a rendező, Tóth Aladár hangsúlyozta: csodálatos, hogy a hét magyar törzs szövetségét kötött és nemzetté kovácsolódott. Még csodálatosabb, hogy rövid időn belül hazát kerestek és találtak. A legsodálatosabb pedig az, hogy 1100 év után itt és most ezen történelmi eseményekre emlékezhetünk.

Koszorút helyeztek el az OEE és a Mecseki Erdészeti Rt. Őseink nevében honfoglalás kori ruhában két ifjú lovas erdei csokrot hozott és bemutatott a nyilazást a lovon hátrafelé fordulva. Itt emlékezett meg a rendező, hogy milyen sokat

Az emlékmű

Fotó: Nigriny Zoltán

köszönhet nemzetünk a lovaknak, az erdőben még most is használják azokat. A magyar hölgyek nevében Láncné Varga Sarolta amatőr író emlékezett meg, és egy ifjú lovas hölgy dámanyeregben hozta a koszorút. Az erdészetek közül a bolyi csemetekert koszorúja volt a legszebb, amelyet csemetekből, erdei fák és cserjék virágaiból és terméseiből készítették. A Szózat elnéklésével, zászlófelvonással és a vadászkürt szavával zárult az ünnepély.

Az időjárás végtére kegyes volt, mert lehetett volna rosszabb is, ugyanis az avatás előtt esett, alatta szemerkélt, utána pedig zuhogott...

Ha Péccset járnak, keressék fel az erdészek emlékművét!

Tóth Aladár

A svájci szövetségi erdőigazgatóság 1995 végével megszigorította az erdőtörvény végrehajtását erdő/vad vonatkozásában. Ettől kezdve erdőművelési tevékenységet csak abban az esetben támogatnak, ha a vadászteríték kanton viszonylatban megállapított mértékben fiatal nőnemű egyedekből áll. A jövőben az erdőművelésnek élettérjavító szempontokat is figyelembe kell vennie. Az igazgatóság az erdőművelési tevékenység támogatását annak igazolásához köti, hogy a csülkös vad állománya a kanton háromnegyedén a termőhelynek megfelelő fafajokkal való felújítását minden védekezési intézkedés nélkül lehetővé teszi. Az erdőtervezés számoljon méltányosan a terület vadélettani kérdéseivel. A vadkárhelyzetet és annak változásait tárgyalagos módszerekkel ellenőrizni kell.

Nagy havazások után több tartományban is olyan mértékű kéreghántás volt tapasztalható, ami meghaladta az általában előfordulót. Figyelembe kell venni ehhez, hogy az ország 26 kantonjából 7-ben él a szarvasállomány 97%-a és ezekre jut Svájc erdőterületének 34%-a. Az első egészségügyi felmérés során – 1982 és 1986 között – a 7-18 cm átmérőjű törzsek mintegy 1%-a bizonyult hántáskárosultnak. Ez azóta a vártnál kevésbé ártalmas következménnyel járt, így megítélése ma kevésbé drámai.

(AFZ DW 1996. 7. Ref.: Jérgoma R.)

A Honfoglalásra emlékezünk

Történelmi jelentőségű helyen állunk itt Pécs városa felett, a Mecsek egyik legszebb részén. Lapison. Nyeregponton, hágónak, vízválasztónak vagy átjárónak is nevezhető ez a csomópont, amely pontosan olyan magas van, mint a Misina, vagyis 530 méteren. Itt vezetett át a rómaiak útja a gerincen Fenékpuszta és a Balaton felé. Nem messze innen, állt a római örörony, a Castrum, amelynek alapjait ismét benőték a cserjék és a fák. Türelmesen várja a jobb időköt, amikor lehetőség lesz a feltáráásra. A várostól idáig vezetők római utat pontosan nem ismerjük, de valószínűsíthető, hogy a szőlők között jött fel a Mandulás környékéig, majd a mostani kövesút nyomvonalát követte idáig.

A szekeres világban forgalmas hely volt Lapis. Erre jártak Pécsre Vágot, Bános, Orfű, Rákos, Barátúr és a többi község lakói, ha nem akarták az egész Mecseket megkerülni. Nagyon sok fát szállítottak a vásárookra. A forgalom ellenőrzésére építettek ide az erdészek egy őrházat, amelyben a személyzet felváltva tartott ügyeletet éjjel is. Itt volt a szar megszállás alatt a határ 1918-tól 1921-ig. A két háború között építették több részletben a kövesutat Árpádtetőig, amely összekötötte a várost a Kaposvár és Komló felé vezető úttal. 1936-ban helyezték el itt dr. Csörgőy Titusznak, a madárvédőnek az emlékművét.

És egyszer hirtelen nagyot változott a világ: idegen hatalom parancsára elvették a vidék gazdáiól a földeket, felszerelest, lovakat. Arra kényszerítették őket, hogy megszokott ősi életformájukat és otthonukat – amely egyben a munkahelyük is volt – elhagyják és a városokba költözve keressenek munkát és megélhetést a családjuknak. A forgalom szinte megszűnt, csak a kirándulók és az erdészek jártak erre.

1956-ban a szovjet tankok nemcsak a pálosok templomát lőtték át a városban, hanem ezt az őrházat is. Felépitni már nem engedték, így lebontásra került. A kis Csörgőy-emlékművet is ledöntötték, amelyet most újjáépítettünk. Változást hozott az orfűi tavak létesítése és megépült a Remeterét felé az összekötő út, így a forgalom élnéki kezdett. Ez Lapis rövid története.

Itt, ezen a történelmi helyen építettük fel az erdészek emlékművét és itt ünnepelhetjük hazánk történelme egyik legjelentősebb események, a HONFOGLALÁS-nak 1100. évfordulóját. A múltat jól kell ismernünk, hogy a jövőt biztosan tervezni tudjuk. A múlt nem csak az, ami megmaradt belőle: néhány tárgy, lelet, esetleg frás vagy monda. Ezeket megkeresve, felkutatva kell nekünk a szívünkbe zárt ősi tudattal éreznünk a valóságot, hogy elődeink hazát kerestek, amelyet nekünk, az utódoknak kell megtartani.

A Honfoglalás

A Kárpát-medence egészére kiterjedő birodalmat először a hunoknak sikerült létrehozni. A rómaiak csupán a Dunántúlon alapítottak tartományt, Pannóniát. A hunok csillaglagosan letűnése után az avarok alapították ismét birodalmat. A harcias avarok komoly veszélyt jelentettek a frank birodalomra, ezért a frankok mindent elkövettek a leverésükre, ami sikerült is, és a mesés kincsekkel nyugatra vitték. De a rómaiakhoz hasonlóan csak a nyugati részeket tudták a birodalmukhoz csatolni és néhány kis szláv fejedelemséget támogatni. Az ország nagy része azonban hatalmi rendszer nélkül maradt. A kis népek és törzsek bizonyos védelmet kaptak a nagy birodalmaktól, ha bebódoltak. Ha viszont megerősödtek, tehernek érezték a fennhatóságot és szabadulni igyekeztek.

A magyar törzsek sokáig kázar fennhatóság alatt éltek. A legalkalmasabb időpontban a hét magyar törzs szövetséget kötött, nemzetté kovácsolódott, és a kázar birodalomból kiválva saját hazát indultak keresni. Ez a szövetség a *verszerződés Magyarországi* legrégibb, de csak a krónikákban fennmaradt alapszerződése.

Miősn a magyarok Lebédjából Etelközbe indultak, a hét vezér, a hagyományok szerint (Névtelen Jegyző, 6. fe.) „saját véreket po-

gány szokás szerint egy edénybe bocsátva”, a következőkre esküdött meg:

1. „Amíg életök tart, mind magunknak, mind maradékaiknak vezére mindig Álmos nemzetségéből legyen.”

2. „Valami jót munkájokkal szerezhetnek, abból közülük senki se legyen kiráva.”

3. „Azokat a fejedelmi személyeket, akik Álmost szabad akaratukból választották urukká, se magukat, se fiaikat sobase rekesszék ki a vezér tanácsából és az ország tisztjéből.”

4. „Ha utódaik közül valaki hűtlen lenne a vezér személye iránt, a vétkesnek véret ontásák, miként az ő véruk omlott abban az esküben, amelyet Álmos vezérnek tettek.”

5. „Ha valaki Álmos és a többi fejedelmi személyek utódaiból esküjük állapotát meg akarná szegni, átok alá legyen vetve mindörökké.”

A kettős honfoglalás szerint a 600-as években a magyarok egy része már bizonyosan itt volt a Kárpát-medencében. Talán a hívásukra, vagy a felderítők vitték a hírt Árpád fejedelemnek, hogy most van a legalkalmasabb időpont komolyabb harc nélkül a Kárpát-medencébe bevonulni. A magyarok bejövetele jól átgondolt, előkészített és szervezeten végrehajtott művelet volt.

Az Etelközben maradt magyarok sorsát pontosan nem ismerjük. Csodálatos, hogy a hét magyar törzs szövetséget kötött és nemzetté kovácsolódott. Még meglepő, hogy rövid időn belül hazát kerestek és találtak. A legcsodálatosabb pedig az, hogy 1100 év után itt és most e kettős emlékművet felépíthették.

Elődeink békés szándékú és életű népek voltak. Sokat túrtek az évszázadok alatt, úgy, ahogy ma is eltúrtek mindenféle külső és belső elnyomást egy távoli jutalom reményében, ami a legjobb esetben a túlnépgyogtalanul elvett javak néhány morzsója. A magyarországi inkább vállalja az elnyomást, mintsem mások elnyomására törekedne. Régóta ennek a békés örökségnek a hátrányait érezzük.

Az emlékmű

Mindenkinek köszönöm a segítségét, amellyel hozzájárult az emlékmű elkészítéséhez. Köszönöm cégtűknek, a Mecseki Erdészeti Részvényszerűságnak, személy szerint Káldy József vezérigazgató úrnak anyagi és erkölcsi támogatását. Köszönöm Felcser László úr tervezésben nyújtott segítségét, a Polgármesteri Hivatalnak az engedélyek gyors kiadását, Majsai László úrnak az andezit-, a fonolit-, a gránitköveket, Palotás Antal úrnak a vörös homokkővet, Horváth Tibor úrnak a rózsá- és zöldkristályos mészköveket. Köszönöm Albrecht János építészvezető úr szorgos munkáját.

Köszönöm a bányászoknak, hogy az évek alatt sok-sok türelmelem megtanítottak a felszíni kőzetek megkülönböztetésére, ami feltehető volt az emlékmű állításának.

A hét kőből álló emlékmű egyik táblája annak a törzsszövetségnek állít emléket, amely a magyarságot nemzetté kovácsolta. A másik oldalon pedig a sikeres honfoglalás 1100. évfordulóját hirdeti a tábla. Hogy melyik az egyik vagy másik oldal, ez kérem, attól függ, hogy a Tubestről vagy a Remeterét felől érkezünk-e. Bárholman is érkezünk, az emlékművet körüljárva mind a táblákat, mind a kővek nevét elolvashatjuk. A hét kő közül számomra a legnagyobb meglepetést az iteni szürke kő, illetve a csizszalata okozta. Nem gondoltam volna, hogy ilyen szép fényű lesz. Az emberek szívéről, amely sokszor köből van, miért nem lehet így a kemény kőget lefaragni?

Sikerült helyreállítani a Csörgőy Titusz-emlékművet. Megemeltük és egy fonolit alapra helyeztük. Régen volt itt – előtűnk középen – egy madáretető is, amelyet szintén leromboltak. Most már a forgalom miatt nem lehetne ide tenni, ezért az erdőbe építettünk egyet, itatóval együtt. Sajnos, itt a környéken nincs víz, ezért nekünk kell felhozni. Kérem a kedves kirándulókat, hogy akik autóval jönnek, hozzanak a madáritatóba vizet. Fgyszerre 5 liter fér bele. Megtáltuk

a régi madáretető fedlapját, emlékként letettük ide a földre. A fővadász úr elmondása szerint egy szép odútelep is volt itt. Mi a körszékányméntén helyeztük el az odúkat, amelyeket a madarak már el is foglaltak.

Jelszó:

*Szeresd, tiszteld hazánkat
az 1100 éves Magyarországot
és dolgozz sokat érte!
896-1996*

Neves elődeink márványba vésett tanácsai nekünk, utódoknak is szólnak. Ne siessünk mindig, ne menjünk el mellettük érzéketlenül, hanem gondolkozzunk el rajtuk és, ha lehet, fogadjuk is meg őket! Két táblát szeretnék a szíves figyelmükbe ajánlani, amelyek több száz kilométer távol vannak egymástól, de biztos vagyok benne, hogy mindnyájan sokszor elmentünk már előttük. Az egyik erdőben van, Sopronban, a Deák-kúti forrásnál. Ha jól emlékszem, így szól:

*Itt lobogott egykor
Deákút vármegye zászlaja,
Szelleme most is int,
Ifjú, szeresd a hazát!*

A másik itt van Pécssett a belvárosban:

*„Születtem, szerettem hazánkat, s dolgoztam érte.
Ez az életem története.
Tegyetek Ti is így, tanítsátok utódaitokat,
s ha azok is ezt teszik, akkor Magyarország boldog lesz.”*

Ezt vallotta és írta „minden idők magyarjának” a „Magyar Horatius”, a pálos költő és történetíró, Virág Benedek (1754-1830). Itt a Jakab-hegy árnyékában őt kellett idéznem.

Fogadjuk meg elődeink tanácsát: szerezünk hazánkat és dolgozzunk érte!

Az erdészek hosszú távon gondolkodnak

Azt mondják, hogy az erdészek különcök, másként gondolkodnak, mint a többiek. Ez igaz is, meg nem is. Az erdész végérfordulóban gondolkodik, de legalábbis üzemtervi időszakokban, évtizedekben. Jól tudja, hogy a nemes fák végérfordulója sokkal hosszabb, mint a saját élete, a szolgálat idejéről nem is beszélve. Ha az erdész elveti a tölgyemakkot, jól tudja, hogy a véghasználatkor más fogja a termelést levelezni. Az erdő mindig elődeiktől kapják, a jó gazda gondosságával kezelik szolgálati idejük alatt és majd átadják az utódainknak. Ez az élő kapcsolat a múlttal és a jövővel a mindennapok gyakorlatában állandóan jelen van. Nem évszázadonként egyszer lejártszódozó folyamatról van szó, hogy elültetik a csemétét vagy elvetik a makkot, és majd száz év várakozás után learatják a munkájuk gyümölcsét. Csodálatos világ az erdő. Térben és időben egyszerre minden korosztály jelen van benne. Ha végigsétálunk a kerületben a vágásterülettel a feljúltsón, fiataloson, rudason az öreg erdőig, a múltban és jövőben egyszerre járva, látni lehet, milyen volt az erdő ötven éve és milyen lesz ötven év múlva. Az erdő élete örök: az erdész csak kihasználja – jól vagy rosszul – a természet adta lehetőségeket. Ha jól használja ki, az erdő biztos jövedelmet ad, ha rosszul dönt és rablogázkösdést végez, az erdő pusztulásnak indul. A jó vagy rossz gazdálkodás közül nem mindig választathat szabadon a szakma. Rengeteg a kényszerítő erő, amely mind egyet akar, minél több pénzt – sokszor indokolatlanul – kivonni az erdőből, és ez az, aminek meg a gondolatától is a hideg fut végig az erdész hátán.

Az erdőgazdasági üzemtervek általában tíz évre érvényesek. Tíz év faktormelési előírásából választhat évenként az erdész, illetve az éves tervek ügy kell összeállítania, hogy minden évben közel azonos munka és bevétel is legyen az egész fatermelési folyamatra nézve a különböző fajok eltérő vágaskora szerint. Mást jelent ez itt a városi erdő molyhos tölgyeseiben, mást az északi oldalak bükkö-

seiben vagy az ormánsági kocsányos tölgyesekben. Az erdészek tehát – az üzemtervi időszakon belül – mindig már egy évvel előbb pontosan tudják, hogy mit kell elvégezniök az emberöltőtől is hosszabb termelési folyamatban.

A nemzetgazdaság más ágazataiban sajnos nem mindig van így. Hányszor lehet hallani, mit törődjék azzal, hogy mi lesz egy év múlva, amikor még azt sem tudom, mit hoz a holnap. Minden lehetőséget ki kell használni, mert ha nem érn, akkor más fogja – minden bizonnyal sokkal könnyörelenebbül – megtenni. Ez az egyik legveszélyesebb gondolkodás: minden biztonsági, gazdasági és takarékosági elvet félredobva, a pillanatnyi lehetőségeket kihasználva zsebre tenni azt, ami a jövőben bőségesen kamatozna. A legszomorúbb az, hogy ezzel többszörös kárt okoznak az utódoknak, ami beláthatatlan, illetve nagyon is belátható következményekkel jár.

Hány embertől hallani, hogy minél ütösek fát, amikor nem érem meg, hogy termőre forduljon? Ezt erdésztil még sohasem ballottam. Az erdészeket a jövőbe vetett hitük segíti, hogy életük végéig töretlen energiával és örömmel ütösek a csemétéket az utódoknak, a jövő számára.

Ne legyünk türelmetlenek, vegyük észre azt a néhány apró eredményt, amely mutatkozik már:

- Feléjdt a Mecsek Egyesület.
 - Újraépült a lerombolt Tubcs-kilátó. Lassan, de épült.
 - A Rotary körszékányméntén zománctáblái elkészültek. A mai napra terveztek az átadást, de a téli jég ügy összetörte a fákat, hogy el kellett halasztani.
 - Lehet újra Hubertus miséket tartani.
 - A Jakab-hegyen ismét volt búcsú.
 - Könnyebben lehet vadászfegyver-engedélyt kapni. Igaz, hogy drágán.
 - Megnyitk az első erdei iskolák a Mecseken: Árpádtetőn és Sasréten.
 - Vannak magánerdők, igaz még nincs sok köszönet bennük.
- Ezek azok az apró jelek, amelyekre egy évtizede még gondolni sem lehetett!

Csak magunkra számíthatunk

Merjünk binni a jövőben! Ne gondoljuk, de főleg ne mondjuk, hogy kár minden erőfeszítésért, semmin sem lehet változtatni. Vegyünk példát a fák türelméről és kitartásáról, amikor éveken át várnak a kedvező alkalomra, amelyet azonnal ki is tudnak használni. De a becsületes harcban jogtalan előny egyk sem vesz igénybe a másikkal szemben, amikor egymással versengve törnek a fény felé. Ne hagyjuk, hogy minden elvegyenek tőlünk, hogy helyettünk mindig mások döntsenek, más jöjje ki az utunkat, amely elvezet sok áldozat árán Európába. Nekünk már nem kell Európába menni, mert itt voltunk, vagyunk már régóta. Arról se feledkezzünk meg, hogy sokan közülünk éppen nyugatról jöttek. Elég volt már a sok homályos távoli célokhoz vezető utakon járkálni, amelyekről mindig kiderült előbb-utóbb, hogy hamisak. Sajnos sok mindent egészen másként tanítottak vagy egyszerűen elhallgattak előlünk. Nekünk kell az igazságot megkeresni, sok-sok fáradsággal, és ha megtaláltuk, kezdhessük el a jövő tudatos építését. Ne hívzunk mindent a véletlenre. Csak magunkra számíthatunk, őseink szorgalmát és kitartását mi is örököltük, és ha a vérszerződés szellemében összefogunk, közös munkáinknak lesz gyümölcse. Csak az a fontos, hogy megtaláljuk a biztos jövőhöz vezető utat. Mi erdészek sokféle úton járunk vagy kénytelenek vagyunk járni. Köves, sziklás, homokos vagy meredek utakon. Még felsorolni is nehéz lenne valamennyit. De, ha nincs kényszerítő körülmény, a sok út közül mindig a legjobbat kell választani. És a legjobbat tündő út lehet vízes, lehet köves, lehet rögös. De a sáros út is egyszer felszárad, közben mi is építünk rajta, vagy a körülmények is javulhatnak, és előbb-utóbb célba is fogunk érni. A sikeres célbaéréshez és összefogáshoz kívánok mindenkinek jó szerencsét!

Údv az erdészek!

Tóth Aladár

Az Erdészeti Tudományos Intézet műszaki fejlesztési kutatásának múltja és jelene

Az erdőgazdálkodást érintő tulajdonviszonyok változása, az erdőgazdaságok átalakulása, az egyre nehezebb gazdasági helyzet stb. rányomta bélyegét az erdészeti gépek fejlesztésére, gyártására is. A jelenlegi mélypontról való elmozdulás kezdeti jelei mutatkoznak az erdészeti gépek iránt élénkülő érdeklődésben. Az erdészeti gépek hazai fejlesztését, gyártását az erdészeti munkák szükségszerű gépésítésének és a költségtakarékosabb magyar technológiák alkalmazásának igénye indokolja.

Az erdőgazdasági munkák gépésítésének kutatása hazánkban 1956-ban indult meg, s 1965-től az ERTI-ben önálló osztály keretein belül folyt. Az ez irányú kutatómunka 1982-től az elméleti, alapot jellegű műszaki fejlesztési, valamint az alkalmazott, közvetlen gyakorlati igények kielégítésére hivatott gépkísérleti és gépvizsgálati osztályokra tagolt szervezetben valósult meg. 1988-tól az ágazat műszaki fejlesztését szolgáló kutatásokat az intézet egy – összevont – osztálya végezte.

A gépésztési kutatások kezdeményezése, s – több mint 30 éven át – vezetése dr. Szepesi László nevével fémjelzett. Ezen időszak eredményei mind a hazai, mind a nemzetközi tudományos és gyakorlati életben méltó elismerést vívtak ki. Kezdetben az ERTI kutatások a gépésztési lehetőségeinek feltárására, a műszaki, gazdaságossági, munkahelyi és egyéb tényezők hatásának és összefüggéseinek elemzésére, valamint a hazailag – jellemzően a keménylombos állományokban – alkalmazható fakitermelési, valamint erdőművelési gépekkel szemben támasztott követelmények meghatározására, illetve a fejlődés fő irányainak kijelölésére összpontosult.

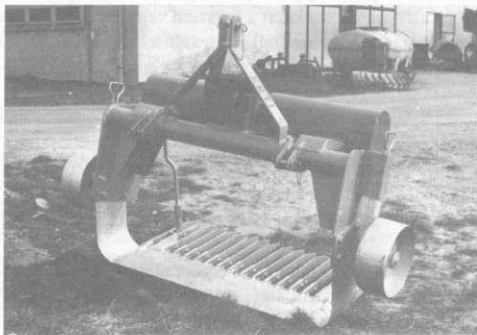
A motorfűrészek bevezetésével, valamint a közelítési gépésztésének első próbálkozásával szinte egy időben kezdődött meg egyszerű szerkezetű, új – elsősorban erdőművelési – gépek fejlesztése és gyakorlatban történő elterjesztése. Az ERTI alakította ki többek között a fogatos közelítő kerékpárt, a csemete- és suhángkiemelőket, az erdősfűtéses ápolására alkalmas kultivátorokat, tárcsákat, talajmarókat, az ültetőgépeket, a gyökérfűtőt, a függesztett gödörfűtőt, valamint számos más olyan eszközt, amit az erdőgazdaságok ma is sikerrel használhatnak. A hetvenes évek első felében az osztály kifejlesztette a lejtős területek erdősfűtésének, valamint a vágásterületek tuskózás nélküli felújításának gépsorait is.

A gépésztési kutatásban új szakaszt jelentett a többcélű fakitermelő gépek megjelenése és elterjedése. Az intézet funkcionálisan vizsgált és minősített szinte valamennyi hazailag alkalmazott gépet. A hetvenes évek végén az osztály egyik fontos feladatát jelentette az ágazat géprendszereinek kidolgozása. Ezek a javasolt technológiák mellett tartalmazták az ajánlott gépek paramétereit (iránytűpusok megjelölésével), valamint néhány olyan jellemzőt, melyek a gépek alkalmazása szempontjából fontosak lehetnek.

Az esetenként központi források (OMFB, MÉM-MŰFA, OTKA stb.) bevonásával, de döntően vállalati szerződéses kutatások keretében finanszírozott 1,5-2 év átfutási idejű fejlesztések nyomán létrehozott gépek döntő többsége valamilyen formában (szolgálati szabadalom, mintaalatom, újítás stb.) védettséget is kapott.

*Kép és szöveg:
Dr. Boda Zoltán – Nyári István*

RVAK-1500

DRP-40 HM

DR. KOSZTKA MIKLÓS

A természetközeli, többcélú erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése

Harmónia vagy konfliktus

Fenti címmel az MTA Erdészeti Bizottsága 1996. május 2-án tudományos konferenciát rendezett. A konferencia időszerezését az adta, hogy az utóbbi években jelentős változások következtek be a műszaki fejlesztés keretfeltételeit meghatározó erdőgazdálkodásban. A befolyásoló politikai és társadalmi változások fő irányai:

- a piacgazdaság kialakulása, amely alapjaiban megváltoztatta a közgazdasági környezetet;
- a tulajdonviszonyok változása, amely differenciálta az erdőgazdálkodók és ezen keresztül az erdőgazdálkodás céljainak súlypontját;
- a közjóléti szolgáltatások iránti társadalmi igények megnövekedése, amely súlyponteltolódáshoz vezetett a többcélú erdőgazdálkodásban;
- a társadalom fokozott érzékenysége a természet és környezetvédelem iránt, amely a természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítását igényli.

A konferencia célja az volt, hogy bemutassa a hazai feltételeket, kitekintsen a környező országokban és Európában zajló folyamatokra, meghatározza a többcélú, természetközeli erdőgazdálkodás igényeit és feltételeit a műszaki fejlesztéssel szemben, valamint bemutassa ezekkel összefüggésben a műszaki fejlesztés hazai törekvéseit.

A konferencia nyitó előadásában *Gerely Ferenc* „A vállalközi állameredszet és a műszaki fejlesztés” kapcsolatát elemezte és ismertette az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. elképzeléseit.

Eugen Rónay (Zólyom) ismertette a szlovákiai átalakulásokat és azok nehézségeit, amelyek nagyban hasonlítanak a hazai problémákra. A közgazdasági nehézségek, a vállalkozói munkavégzés, a megnövekedett fakitermelési károsítások mind újszerű megoldásokat kívánnak. Megállapítja: „A gazdaságossági szempontok mellett az ökológiai hatásokat is figyelembe kell venni. Olyan értékelő rendszert kell létrehozni, amely helyesen méri az eljárásaink műszaki és technológiai jellemzőit, illetve az extenzív és intenzív fakitermelési eljárásokat – a szakszerű és kíméletes munkavégzésre való alkalmasságot is értékelve.” Továbbgondolásra érdemes az a gondolata, hogy „a jó szándékú célok sajnos nem valósulhatnak meg ökonómiai okok miatt, mert hiányoznak a források a megnövekedett költségek fedezésére. Pedig azzal a deklarációval, amely szerint ami ökológiailag helyes, az gazdaságos is, csak egyet lehet érteni.”

Ewald Peritlik (BOKU, Bécs) „Lépés a 3. évezredbe – erdőszervezési elképzelések az új Európában” c. előadásában összefoglalta azokat a műszaki fejlesztéssel összefüggő változásokat és hatásokat, amelyeket az emberiség történelme

folyamán elért, majd kitért azokra az újabb kihívásokra, amelyek a társadalom részéről az erdőgazdálkodás felé megnyilvánulnak. Megfogalmazza, hogy „Az erdőtechnikai tevékenység céljának a jövőben a következőképpen kell hangoznia: Optimális üzemgazdasági eredmény minimális környezeti hatások mellett”, ahol az optimumot nem a költségek minimuma jelöli. A műszaki fejlesztésről megállapította, hogy azt nem lehet egy szakterület ismeretével végezni, hanem olyan szakértőcsoportokat kell kialakítani, amelyben több tudományterület egyenrangú szakemberei vesznek részt. Rámutatott arra is, hogy a közép-európai integrációs folyamatokban a csatlakozni szándékozó országok erdőgazdálkodásának jelentős feladata lesz erdőtechnikai tevékenységeik ökológiai értékelése és bizonylatolása, mint ahogy azt Kanada és a skandináv országok rendkívüli gazdasági érdekeik miatt már igen korán elkezdték.

Koloszár József (EFE) „A fatermesztés igénye a műszaki fejlesztéssel szemben” címmel megtartott előadásában megállapítja: „Gyakran hallom azt a szélsőséges véleményt, mely szerint a természetközeli erdőgazdálkodás legnagyobb ellensége a gépesítés, az erdők túlzott feltárása. Ez a vélemény természetesen nem fogadható el, mivel ma a világon nem képzelhető el erdőgazdálkodás gépek és szállításra alkalmas úthálózat nélkül. Ugyanakkor azt is el kell mondanom, hogy az idézett állítás, ha szélsőséges is, de teljességgel nem alaptalan. Előfordult az utóbbi évtizedek erdőszervezési gyakorlatában – nem is túl ritkán –, hogy gazdasági kényszerből vagy gazdasági célok erőltetett megvalósítása végett a gépesítés nagyobb hangsúlyt kapott, mint az ökológia. Igen gyakran a rendelkezésre álló technika batározta meg az erdőművelési tevékenységet és nem fordítva.” Előadásának további részében részletesen elemezte a szaporítóanyag-termesztés, az erdőfűtés, végül az erdőnevelés igényeit a gépesítéssel szemben.

Tóth József (ERT) a „Műszaki fejlesztés és erdővédelem” kapcsolatát elemezve kitért a korszerű vegyszeres kezelések térhódítására és az ezek alkalmazását lehetővé tevő fejlett műszaki megoldások ismertetésére. Az erdővédelem területén a műszaki fejlesztésnek három fő irányát jelölte ki:

- a katasztrófa sújtotta területeken a gyors faanyagmentés eszközeinek fejlesztése,
- a vegyszereket a fa gyökérzónájába juttató szerkezet (pl. pajorok kártételénél),
- a légi vegyszeres kezelés egyenletességét javító fejlesztés.

Horváth Béla „A fatermesztés gépesítésfejlesztése” témakörben megfogalmazta a gépesítéssel kapcsolatos általános követelményeket, amely szerint azok:

- igazodjanak a strukturális átalakulás követelményeihez,
- megfelelő rugalmasságot biztosítsanak a fatermesztési és fahasználati technológiák megvalósításához,
- költségtakarékos technológiák megvalósítását tegyék lehetővé,
- feleljenek meg a szigorodó környezetvédelmi és minőségi követelményeknek.

Előadásának további részében választ adott a fatermesztés és az erdővédelem szabta feltételek megvalósításának hazai lehetőségére. Végezetül összefoglalta a további teendőket:

- súlypontos feladatként kell kezelni a hazai gépgyártás felfuttatását, különösen az adapterek gyártásának területén,
- előtérbe kell helyezni a mezőgazdasági traktor-erőgépre szerelhető adapterek fejlesztését,
- a speciális célgépek fejlesztése csak akkor indokolt, ha azzal olyan különleges feladatokat lehet megoldani, amelyekre a piacon nem áll rendelkezésre megoldás,
- fel kell újítani az erdészeti gépek funkcionális vizsgálatát, ami alapja a gépfejlesztéseknek és a korszerű gépzemeltetésnek.

A fahasználat igényeit, lehetőségeit és a lehetséges megoldásokat *Marosvölgyi Béla* (EFE) elemezte „Műszaki igények és fejlesztési lehetőségek a fahasználatban” címmel. Megállapította, hogy

„– a magyar erdőterület és állományjellemzők nem változtak meg, így a 10 évvel ezelőtti elképzelt géprendszer jelenleg is megfelelne,

– a tulajdonviszonyokban bekövetkező változások a gépesítés szakmai lehetőségeit az államerdészet területén javították, a nem állami erdőben a gépesítés lehetőségei romlottak (kis és szórt erdőterületek stb.),

– a gépesítés gazdasági lehetőségei mindkét területen romlottak, a faexport piaci pozícióromlás és a devizaigényes gépesítés lehetőségeit szűkítették,

– a gépesítés várhatóan három területen és területenként nagymértékben eltérő módon folyik majd”, a három terület: az államerdészet, a kényszervállalkozói szféra és a valódi vállalkozók. A fahasználat műszaki fejlesztésének feltételeit a következőkben látja:

„– az erdészettechnikai követelményrendszer korrekt meghatározása, illetve az új igényekhez igazodó újrafogalmazása,

– a befogadó technológia korszerűsítése-fejlesztése, valamint ezek kutatása,

– a fogadó-fenntartó infrastruktúra megteremtése,

– a gépesítés és gépzemeltetés hatékony feltételrendszerének kialakítása.”

„Az erdőfeltárás és az erdészeti útépítés új törekvései”-t *Koztka Miklós* (EFE) mutatta be. Megállapította, hogy az erdőfeltárás és az erdészeti útépítés csak akkor hat kedvezően a környezetre, ha azok megvalósítása szakszerűtlen. Felhívta a figyelmet arra, hogy az elvtelen költségsökkentés műszakilag, ökológiailag és ökonómiaiilag egyaránt kedvezőtlen feltáráshálózat kialakulását okozza. Hangsúlyozta, hogy a feltáráshálózatot az erdő infrastruktúrájának kell tekin-

teni, és azt területfeltáró hálózatként kell kialakítani. Ennek érdekében:

- át kell alakítani az erdőfeltárás fogalmi rendszerét,
- új hálózattervezési módszert kell kidolgozni, majd ennek alapján a meglévő feltárási tervek aktualizálalni kell.

Az erdőfeltárás fogalmi rendszerének átértékelésekor:

- át kell fogalmazni az erdészeti szállítás fogalmát, a szűkebb értelmű anyagmozgatás helyett a fogalom tágabb értelmezését kell megadni,

– szemléletében meg kell változtatni a feltáráshálózat helyét és értelmezését az erdőgazdálkodásban, és azt az erdő infrastruktúrájának kell tekinteni,

– a kizárólag közgazdasági indokok helyett minden hatás elemzésére támaszkodó érvrendszert kell kidolgozni a hálózatok kialakításához,

- át kell értékelni az optimális útsűrűség fogalmát,
- ki kell alakítani a feltáráshálózatok új tagolását, és ennek alapján ki kell dolgozni a feltárási koncepciókat.

Az erdészeti útépítésekről megállapította, hogy a tervezési elvek megfelelőek, azok korszerűsítése folyamatban van. A problémák főként a kivitelezés területén fordulnak elő, amelyet a beruházó és a támogatást adó bevonásával végzett – megfelelő műszaki előírásokra támaszkodó – műszaki ellenőrzéssel lehetne megszüntetni. Végül megfogalmazta a természet- és környezetvédelem szempontjából etikus mérnöki magatartást.

ERDÉRT RT

„Szakmai kihívás + anyagi gyarapodás”

A Szovjetunióban vagy utódállamaiban végzett erdő- és faipari mérnökök jelentkezését várjuk:

- szakértői listák összeállításához,
- külföldi tartózkodással járó, jól fizetett, szép feladatokra új munkatársaink kiválasztásához, illetve a lehetséges személyekről adatbázis kiépítéséhez.

A jelentkezéseket várja és további információkat ad:

Herpay Zsuzsanna humánpolitikai igazgatóhelyettes

Cím: Erdért Rt. 1054 Budapest, Akadémia u. 1-3. sz.

Telefon: 1122-892

Az új elveknek megfelelően kialakított feltérőhálózat már nemcsak a faanyagmozgatást szolgálja, hanem az a társadalom által megkövetelt többcélú, tartamos erdőgazdálkodás infrastruktúrája lesz. Az ebből származó többletterheket azonban az erdészeti útépítések támogatásán keresztül a társadalomnak vállalni kell.

Csóka Péter (ERSZ) „Az erdészeti szakigazgatás információ-rendszere” c. előadásában bemutatta annak kialakulását, fő jellemvonásait és fejlesztésének irányait. Az előzők munkájának méltatása mellett ismertette az új adattárról szóló elképzeléseket is, amelyek az erdőtervi felvételi állapot és az idők folyamán lezajló valamennyi változás egyetlen relációs adatbázisba fűzésével az erdőtervek tervnyilvántartás szerkezetét igyekeznek leképzeini. Az előadás foglalkozott a térinformatika alkalmazásának eddigi eredményeivel és lehetőségeivel is, hangsúlyozva, hogy a szakigazgatás információs rendszer következő generációja már minden bizonnyal a GIS kínálta lehetőségei kiaknázására fog törekedni.

Németh József (FAKI) „A fahasznosítás időszentí műszaki fejlesztési feladatai”-nak ismertetésekor bemutatta az európai és a hazai fahasznosítás helyzetét és azokat a kitérési pontokat és lehetőségeket, amelyek a hazai fahasznosítást eredményesebbé tehetik. A sok adattal alátámasztott elemzés a fagazdaságok számára megadja a fahasznosítás politikáját.

Murósi György „A műszaki fejlesztés anyagi feltételei”-t elemezte. Bemutatta, hogy a műszaki fejlesztésre fordítható eszközök három forrásból származnak:

- az elszámlolt amortizációból,
- a mérleg szerinti nyereségből,
- valamilyen külső forrásból.

Ezek felhasználásáról megállapítja:

- az értékcsökkenési leírást a gazdálkodók nem fordítják beruházásra;

- „azokban az országokban, ahol az erdőterületek egy részét nagy magánerdő-tulajdonosok birtokolják, ott ezek a műszaki fejlesztés állóvasai. Az állami erdők inkább a közcélok megvalósítására helyezik a hangsúlyt. Hazánkban az államerdészetnek a két cél teljesítését együtt kell felvállalni;

- a külső források azokat a támogatásokat foglalják magukban, „amelyek akkor indokoltak, ha az erdő pénzügyi hozamai nem érik el a szükséges mértéket; a védelmi és az egészségmegőrzési szolgáltatások biztosítása az elfogadhatónál nagyobb mértékű költségnövekedést vagy hozamkiesést okoz.”

„A változó szemléletű erdőgazdálkodás problémáira a válaszni nagyrészt az államerdészetnek mint „innovációs motornak” és a kutatásnak kell megadni. E két terület szorosabb együttműködése azért is kívánatos, mert a kutatás állami finanszírozása jelentősen csökkent az utóbbi években. Ez a tendencia nagy valószínűséggel nem változik meg. Az erdő-

gazdálkodás viszont az új kihívásoknak csak akkor tud megfelelni, ha szellemiekkel és anyagiakkal kellően felszerelve lát neki a problémák megoldásának.”

Szebeni László (Nagykunsági EFAG Rt.) a „Műszaki fejlesztés a gazdálkodói gyakorlatban” című előadásában rámutatott arra, hogy azt csak a társadalmi munkamegosztás kialakult rendje szerint több szereplőnek együttesen kell megoldani. Megállapította, hogy hiányzik a műszaki fejlesztési politika, nincs koordináció, nincs kutató-fejlesztő profi szervezet és nincs gyártó sem (csak kapacitás van).” Mindezek ellenére „a gazdálkodó szervezetek stratégiai fontosságúnak tartják az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztését, mert enélkül nincs előrelépés. A műszaki fejlesztés igényén túl jellemző a rendszerszemléletű gondolkodás (ökológia-technológia-modul rendszerű technika), az EU-konformitás, az energiatakarékos, környezetbarát, kíméletes munkavégzésre való törekvés”.

A témához hozzászólt *Sólymos Rezső*. Megállapította, hogy az erdészeti műszaki fejlesztés az erdőgazdálkodás kulcsfontosságú kérdése. Az egyes szakterületeket érintő magas szintű előadások közül azonban hiányzott az átfogó, erdészeti műszaki fejlesztési koncepciót megfogalmazó előadás. Történelmi áttekintés alapján megállapította, hogy a hazai erdőgazdálkodás olyan korszakban és olyan állapotban van, amikor halaszthatatlan az átfogó erdészeti politika és benne az erdőgazdálkodás-fejlesztési koncepció kidolgozása. Ennek megalkotására – mivel az erdőgazdálkodásért felelősök nincsenek itt – az MTA Erdészeti Bizottságának védnöksége alatt alakult bizottságnak kell vállalkozni (Erdőgazdálkodás-fejlesztési Tanács). Ez a szervezet – széles körű szakmai bázisra támaszkodva – néhány év alatt kidolgozhatná az erdőgazdálkodás-fejlesztési programot. Ez egyben belépőt jelentene az EU-ha is.

Az ülés eredményeként megfogalmazható, hogy elsőrendű feladat az átfogó erdészeti fejlesztési politika kidolgozása, majd meg kell oldani azokat az általános feladatokat, amellyel az erdészettechnikai kérdéseket a társadalom felé meg kell jeleníteni;

- ki kell alakítani az erdőgazdálkodás műszaki tevékenységének arculatát;

- az erdőgazdálkodásról készített tájékoztatókban a biológiai jellegű tevékenységek mellett hangsúlyozni kell az erdőgazdálkodás megvalósításában elengedhetetlen műszaki beavatkozások fontosságát;

- megfelelő képet kell kialakítani a társadalomban az erdőgazdálkodás műszaki kérdéseiről.

Az elhangzottakból egyértelműen kiderült, hogy a többcélú, természetközeli erdőgazdálkodás nem nélkülözheti a műszaki megoldásokat, ezért műszaki fejlesztésre és erdészeti műszaki kutatásokra továbbra is szükség van. Arra a kérdésre, hogy a technika alkalmazása konfliktus vagy harmónia, *E. Rónay* gondolataival lehet válaszolni, amely szerint: „nyugodtan kijelenthetjük, hogy a műszaki fejlesztés és a többcélú, természetközeli erdőgazdálkodás között lehet és sok esetben már van is harmónia. Csak el kellene érni az ilyen jellegű erdőgazdálkodás megbecsülését és költségeinek megtérítését.”

Az **ÖTVENÉVES** fennállását ünneplő AFZ némettestvér-lap júliusi számában ismertette olvasóival Egyesületünk szegedi közgyűlésének eseményeit.

HEGEDŰS PÉTER – KOLTAY ANDRÁS – SASHALMI MIKLÓS

Szegélyvédelem a gyökérrontó tapló ellen

Erdeifenyő-állományainkban jelenleg is a gyökérrontó tapló *Heterobasidium annosum* (Fr.) Bref okozza a legkiterjedtebb károkat. Országosan 1200-1500 hektárra tehető évente a fertőzéssel érintett állományok nagysága. Elsősorban a homoki fenyvesekben jelentkezik a kár, mivel az itt kialakuló jellegzetes kiterjedt horizontális gyökérzet eszményi feltételeket teremt a gomba terjedéséhez.

A kórokozó spórái a fagyos napok kivételével egész évben folyamatosan képződnek. Az elsődleges fertőzős leginkább a tisztítások, gyérítések alkalmával hátramaradó friss tuskók vágáslapján következik be. A gombafonalak évi 1 m-es növekedési sebességgel terjednek a gyökerekben, s a gyökérintkezések révén képes másodlagosan fertőzni az egészséges fákat is. A kórokozó a Pinus-fajoknál a szíjfacstot támadja, így a fertőzött fák rövid időn belül elpusztulnak. Az egy pontból sugárirányba haladó fertőzés következtében alakulnak ki a jellegzetes pusztuló foltok az állományokban. A kórokozó éves növekedési sebességéből és az állományban lévő fák sor- és tőtávolságából könnyen kiszámítható, hogy a fertőzést követően mekkora kiterjedésű folt képződhet az adott állományban.

Dr. Pagony Hubert a 80-as évek elején hatékony biológiai megelőző védekezési eljárást dolgozott ki a kórokozó megfékezésére. Ennek lényege, hogy egy antagonista szaprofita gombafaj, az óriás terülogomba *Peniophora gigantea* (Fr.) Masseur spóraszuszpenzióját kijuttatva a friss tuskókra, meggátolható a gyökérrontó tapló meglepedése, elsődleges fertőzése. A PENOFIL márkanéven forgalmazott készítmény a nevelővágásokban alkalmazva – immár több mint egy évtizedes vizsgálat eredményeként bizonyítottan jó hatásfokkal – képes jelentősen csökkenteni a gyökérrontó tapló okozta károk mértékét. A szer alkalmazása azonban az elmúlt néhány évben jelentősen csökkent, így várható a gomba kártételének gyors növekedése, amit jeleznek az Erdészeti Figyelő Jelzőszolgálathoz érkező adatok is.

A védekező drasztikus csökkentésnek okai sokrétűek, bár megítélésünk szerint leginkább azzal magyarázható, hogy a megelőző védekezés eredménye korántsem oly látványos, mint például a lombfogyasztó rovarok elleni vegyszeres permetezésé.

A kórokozó az állományban való meglepedését követően néhány év múltán a pusztuló foltok növekedése rohamossá és látványossá válik. Ez különösen szembetűnő akkor, amikor a kezdetben különálló kisebb foltok összenőnek. Ilyen esetekben gyakran az egész állományt idő előtt le kell termelni.

A gyökérrontó tapló okozta, foltszerűen jelentkező pusztulás megfékezésére dolgoztunk ki a HM Kaszói Erdőgazdaság Rt. területén egy védekezési eljárást. Ennek segítségével lokalizálható a fertőzés, azaz megállítható a pusztuló folt további növekedése.

Az eljárás folyamán abból indultunk ki, hogy a kórokozó másodlagos fertőzése sugárirányban, a gyökereken keresztül történik. Amennyiben a fertőzött és egészséges gyökerek közötti kapcsolat sikerül megszüntetni, úgy a kórokozó tovaterjedése a pusztuló foltok szegélyén megállítható.

1988-ban Kaszópusztán a Szentá 29 A 21 éves erdeifenyő-állományban a gyökérrontó tapló fertőzése következtében kialakult kisebb foltokban – ahol az elhalt fák tövében már megjelentek a termőtestek is – állítottuk be a kísérleteket. Az egyes foltok átmérője öt és tíz méter körül mozgott. Ezek közül kettőben 3-5 m szélességben a szegélyeken kivágtuk az egészséges fákat, majd ezek tuskóit színezett PENOFIL spóraszuszpenzióval kezeltük. A kör széléin elhelyezkedő egészséges fákat festékkel megjelöltük.

Kontrollterületként egy másik fertőzött és közel azonos méretű foltot jelöltünk ki, amelynek szegélyén ugyancsak megjelöltük az egészséges fákat.

Hat hónap múlva újra felkerestük az állományt és a kezelt tuskókból korongokat vágunk, amelyeken rövid inkubációs idő után azonosítani tudtuk az óriás terülogombát. Ez egyértelművé tette, hogy a mesterségesen kijuttatott antagonista gomba sikeresen megtelepedett a tuskókon, és évi 1,5 m-es növekedési sebességgel a fertőzött állományokba. A gyökérrontó tapló tovaterjedését az egészséges élő fák irányába. Egy évvel a kezelést követően a tuskók felületén megjelentek az óriás terülogomba viaszszert beszívó képező szürkésfehér termőtestei is.

Évente visszatérve a kísérletek helyszínére azt tapasztaltuk, hogy a kezelt foltok mérete nem változott, azaz nem terjedt tovább a pusztulás, míg a kontroll-foltban évről évre újabb fák halnak el a szegélyeken.

A vizsgálatok azt mutatják, hogy az eljárás alkalmazásával sikeresen lokalizálható a gyökérrontó tapló fertőzése. Ugyanakkor feltétlenül rá kell mutatnunk a megelőző kezelés szükségességére, mert csak ennek révén fékezhető meg a kórokozó nagy területű elterjedése, károsítása.

márkakereskedés

Erdészeti, kertészeti gépek, tartozékok, alkatrészek
(kis- és nagykereskedés)

AKCIÓ!!!

10-20% engedmény az erdészeti gépekre!

EL-1600	41 900	36 006
H-36	64 900	51 934
H-40	66 900	54 419
H-51	84 900	73 894
H-61	100 900	87 375
H-254 XP	120 900	105 735
H-257	114 900	99 875
H-268	107 900	93 625
H-272 XP	126 900	110 998
H-281 XP	134 900	117 846
H-371 XP	174 900	137 520
H-265 RX	200 900	175 709

Euro1 osztrák láncfenőolaj 10-100	200 liter 60 liter 20 liter	175 Ft/liter 200 Ft/liter 210 Ft/liter

Szentes, Mátyás király u. 3.
Telefon: 63/312-240

TÖRÖK ANDRÁS

A Hubertusz-szindróma

Elsőször öt évvel ezelőt jártam a Sümegi Erdészet hubertuszi bükköseiben, néhány erdőfelügyelő kollégámmal. Az ott dolgozó szakemberek nagyon érdekes jelenségre hívták fel figyelmemet. Extrazonális bükkösek felújítások azt tapasztalták, hogy az állomány alatt megjelent újulat élt néhány évet, azután fokozatosan eltűnt. Bejártuk az egész területet, mindent volt újulat, látszólag ép, egészséges, de 30 cm-nél nagyobb nem volt egy szál sem.

Időközben saját felügyeleti területemen is hasonló jelenségre lettem figyelmes. A jól indult bükkfelújítás magassági növekedése lassult, annak ellenére, hogy jók voltak a fényviszonyok, s az idő, Asperula odorata típus is kedvező feltételeket jelentett. A bükkújulat első ránézésre egészségesnek, vadkármentesnek tűnt. Közlebről szemügyre véve több fiatal újulatot, azt tapasztaltam, hogy a gyűrűzések (a csücsrügy alapi részének gyűrűszerű képződménye a vezérhajtás) szabálytalanul, változó hossz után követik egymást. Az még csak megmagyarázható az aszályval, ha 6 cm-es növekedést 4 cm-es követ, de 2 cm-es növekedés semmiképpen sem írható az aszály számlájára. Ilyen kis növekedéskor vadkár kell gyanakodni. A leharapott, csücsrügy nélküli vezérhajtás leszárad a legközelebbi rügyig, vagy leveles hajtás állapotban a legközelebbi levélhónalji rügyig. Ez a hajtásrész leszáradás után leesik. A csücsrügy szerepét pedig az oldalrügy vagy a levélhónalji rügy veszi át úgy, hogy belőle fejlődik ki a vezérhajtás a szár egyenes meghosszabbításaként. A fiatal bükkújulat mindaddig képes a regenerálódásra, amíg van levélhónalji rügye. Ha a legelső levél alatt harapja le a vad a bükkújulatot, az elpusztul. Tapasztalataim alapján az ilyen fiatal növény nem képes alvrügyet fejleszteni másodlagosan kialakult merisztéma-sejtekből. Ezen feltételezések ellenőrzése céljából fiatal bükkök legelső rügy alatti visszavágásával mesterségesen is előidéztem ezt a helyzetet, s tapasztaltam, hogy azok nem hajtottak ki. Többéves korban ismert a bükk jó sarjadzóképesége. A sérült, 40-50 cm magas bükkújulat már bátran töre vágható. Ezt a lappangó, alig észlelhető vadkárt neveztem el Hubertusz-szindrómának, mely az egész térségben kísért, megnehezíti, kapkodóvá, kiszámíthatatlanná és bizonytalaná teszi a felújítások menetét, megkeserítve ezzel az erdőművelő és az erdőfelügyelő életét is.

Nagy probléma az ilyen típusú vadkárral kapcsolatban, hogy nehezen kimutatható, illetve bizonyítható. Gondoljunk csak meg: egy teljesen épnek látszó bükk is lehetett vadkáros, de ezt bizonyítani csak akkor tudjuk, ha láttuk csücsrügy nélküli hajtás állapotában. A visszazáradás oka lehet fagykár és gombakár is. A téli vadkár fiatal újulat esetében nyár elejére eltűntek.

A fent leírt jelenség kapcsán elgondolkoztam azon, hogy a vadkár észlelésének és kimutatásának nem csak ez az egy gyenge pontja van. Az erdei vadkáról csak az erdőfelügyelőiség vezet nyilvántartást. Az erdőfelügyelőiség által kimutatott vadkárstatisztika is félrevezető lehet, mert nem teljes körű. Így nem segíti minden esetben a felújítások sorsáról való helyes szakmai döntések meghozatalát.

Felújítógázokban (bükkösökben, cseresekben, tölgyesekben egyaránt) legtöbbször akkor a legnagyobb a vadkár, amikor a kimutatás szerint nulla. A makkot még kikelés előtt

megeszi a vad. Példaként említtem az ugodi ólaki cserest, amely már 16 éve megbontott állapotban volt. 5-6 méterenként akadt benne egy-egy cserújulat. Az erdszert 1994-ben bekerítette a területet, s a következő évre már olyan kefesűrű újulat keletkezett, hogy helyenként nem lehetett közelélni. A mellette lévő ugyanolyan korú, ugyanolyan záródású cseresben néhány újulat akadt csupán. Az erdőrezsletre írt vadkár végig nulla volt.

A bükk esetében a helyzet azért veszélyes, mert az plaztikus koronája révén gyorsan bezárul. Ha ez újulat nélkül történik meg, akkor a bükk megjelenése érdekében szükséges további bontás hatására a termőhely elgyomosodik, sok esetben elszedresedik. Ilyenkor már csak igen nagy költségek árán hozható fel az újulat, nem beszélve arról, hogy az anyafelújítás minősége egy bizonyos kor elérése után rohamosan romlani kezd. Célsezerű minél előbb bekeríteni a területet. *Kívánatos lenne, ha ezt a műveletet vadkáros területeken már az előkészítő vágás megkezdésekor végeznék el.*

Az utóbbi időben felügyeleti területemen csökkent a kimutatás szerinti vadkár. Nem vagyok meggyőződve arról, hogy ez hűen tükrözi a fennálló állapotokat. Farkasgyepűn a megbontott cseresek sikerének átlagértéke nem éri el a 10%-ot. A megbontott állományokban az általam kimutatott (és kimutatható) vadkár értéke nulla.

Tarvágások után a folyamatosan lévő erdszűkességekben a vadkárt megbízhatóan tudtuk becsülni. A tarvágások arányának csökkenése, a felújítógázok arányának megnövekedése csökkentette a kimutatható vadkárt. Ha valamit hitelt érdemlően nem tudunk mérni, következtessünk más módon a jelenségre. Például közvetett módon, mintaterületek alkalmazásával. Az a vadkárkimutatás, mely nem teljes körű, a valóságnál kisebb értéket mutat, félrevezető, csapdát állít valamennyi szakembernek.

A fent leírt bonyolult, nehezen tetten érhető folyamatok érzékeltetik, hogy a minőségi és mennyiségi erdei vadkár pontos kimutatása felújítógázokban csaknem lehetetlen. Amit tudunk: eredményes-e a felújítás? Ha eredménytelen, akkor elsősorban ne a kozmikus tényezőkre, a világméretű szárazodásra és melegezésre, hanem a vadlétszámmal kapcsolatos aránytézisztésünkre gyanakodjunk.

„Soós” INGATLANIRODA Egyéni Cég

H-6000 Kecskemét, Nyíri út 41.

Tel/fax: (76) 497-022

Tisztelt eddigi és leendő ügyfeleim!
Kibővített tevékenységi körrel
a következő szolgáltatásokat vállalom:

0201	Erdőgazdálkodás
0202	Erdőgazdálkodási szolgáltatás
7422	Szakmai, tervezési tanácsadás

éves erdőgazdálkodási tervek,
erdőtelepítési pályázatok készítése,
erdő művelési ágú ingatlanok forgalmazása, cseréje,
egyesítése, erdőértékbecslés,
erdővel kapcsolatos ügyintézés, bonyolítás

DR. SZÓDFRIDT ISTVÁN

Hazai talajaink és az erdőtelepítés lehetőségei

Ismeretesk azok a számadatok, amelyek a hazai erdőtelepítés újabb feladatait fogalmazzák meg. A tervezett mérték megvalósítása azonban sok egyében kívül a termőhelyi viszonyoktól is függ, ezen belül a talajok megsabta lehetőségektől. Erre tekintettel célszerűnek látszik áttekinteni azt, hogy hazai talajaink milyen kiterjedésűek, milyen arányban borítják őket erdők, és az összehasonlításra alapozva lehet becsléseket, elképzeléseket kialakítani arra vonatkozóan, hol lenne célszerű elsősorban kereskednünk nagyszabású célok megvalósítása végett.

Továbbiakban számaadatok mutatok be. Az országos számaadatok *Várallyay és munkatársai* közölték az egyes talajtípusok hazai elterjedésére vonatkozóan, valamint a másik számsor az erdőszeti üzemtervekből *Mészáros Károly és munkatársai* által gyűjtött adatokat jelzi. Célszerűen nem bontottam le a fentieket talajtípusra, elegendőnek találtam a talaj-főtípusok szerepeltetését, tájékozódásra ezek is elegendő alapot szolgáltatnak. Az adatok bemutatása előtt szeretném megállapítani, hogy az üzemtervi adatok jobbra becsültek vehető, nincs minden esetben tételes helyszíni és laboratóriumi vizsgálat. Ez némi pontatlanságot okoz, de általában tájékozódásra megelégsélem szerint így is felhasználható.

A táblázatban a talaj-főtípusok hektárban kifejezett összes területét (Várallyay alapján), valamint az erdővel borított területnagyságot tüntetem fel, majd a kettő százalékos viszonyszámát jelöltem meg.

Főtípus neve	Összes terület ha	Erdővel borított ha	Erdősültség %
Váztalajok	777 050	373 078	48,1
Közethatású talajok	263 200	145 955	55,5
Barna erdőtalajok	3 176 550	867 734	27,3
Csernozjomok	1 091 580	35 723	3,3
Szíkes talajok	539 240	7 790	1,4
Réti talajok	2 882 340	58 937	2,0
Láptalajok	124 590	12 997	10,4
Öntés- és hordaléktalajok	239 990	69 734	29,1

Megjegyzés: A mocsári erdők talajaira vonatkozóan található adatok bizonytalanságot tükröznek, ezért ezek a táblázatban nem szerepelnek.

Az adatok tanulmányozása segít abban, hogy valószínűsítsük azokat a talajokat, ahol erdőtelepítésre nagyobb mértékben számíthatunk. Vegyük sorba a kimutatásban szereplő tételeket.

1. A *váztalajok* erdőszültsége jelentős, feltételezhetően a homokterületeinken található futóhomok és humuszos homok váztalajok adják az erdővel borítás nagyobb hányadát. Sziklás, kőves váztalaj és kavicsos váztalaj helyileg kisebb kiterjedésben van, ezért ezek nagy része, ahol erdővel hasznosítható, ott már betelepültek vagy betelepítettek őket. A tartalék a további erdőtelepítésre tehát főként a homokjaink ilyen talajtípusain helyezkedik el. A felgyújtott és gyenge termőképességű homoktalajok azonban csak állami beruházásuként jöhetnek számításba, mert magánerdő-tulajdonosi tit nehezen fogja rászánni magát a sokféle kockázattal és főleg tömérédek költségével járó erdőtelepítésre. Számolnunk kell a természetvédelem ellenéreire is, hiszen itt csak hosszított fenyőfélékkel tudunk eredményt elérni, őshonos hazai fafajok nem áll rendelkezésre. Ugyanakkor a talajfejlődés megindítása érdekében, a talajvédelem szolgáltatában itt is szükség lehet erdőre. Elsősorban a honosított gyomnövényekkel borított egykori szántókban. Az ősgyeppekkel óvatossággal kell bánnunk, ezek természeti értéket képviselnek, tehát lehetőleg hagyjuk meg őket eredeti összetételükben.

2. A *közethatású talajok* erdőszültsége aránya a legmagasabb, érthető, mivel a sekély gyenge vízháztartású rendzina, humuszkarbonát stb. talajok művelésére más ágazat nem vállalkozik, legfeljebb a szőlőművelés és legelő foglал el belülük kisebb területeket. Amennyiben ilyen talajú területet bocsátanak rendelkezésünkre erdőtelepítési célzattal, a legnehezebb feladatot itt kell megoldanunk. Egykori kopártásítói tapasztalataim szerint több gond volt a rendzina talajok humuszos feltalaján buján tenyésző fűnővényzettel visszaszorítása itt, mint a váztalajok látszatra nehezebb feladatot jelentő dolomit sziklás-köves váztalajának betelepítése fenyővel. Mivel más versenytárs az ilyen talajra alig akad, ezért számolhatunk azaz, hogy ilyen talajokból is több eshetőségünk lesz kápi erdőszítésre. Bár a legtöbb sikert itt is a fenyőkkel lehet elérni, de főleg a barna rendzina motyós és cserőtölgy is illeszhető, tehát a tájvédelmi körzetekben ezeket kell előnyben részesítenünk. Gazdasági sikert nem sokat remélhetünk az ilyen talajoktól, mert nagyon szűz adottságúak, tehát beerdősítésük állami beruházásuként valósítható meg. Talajvédelmi megfontolások miatt mindenképpen helyes lenne újra erdővel fedni a legelőket.

3. Nagyon alacsony a *barna erdőtalajok erdőszültsége*, holott ezek az első számú erdőtelepítésre leginkább érdemes talajok. Különbösen ott, ahol lejtős területeken találjuk őket, erdőszültséjük kivéve vagy már részben elpusztított alakban. A legérdekesebb feladataink itt jelentkeznek, mert itt az erdőszet nemcsak a talajvédelmet szolgálja, hanem – különösen a Dunántúlon – a dombsízek lapos, sík területein lévő mezőgazdasági területek visszahódításával jövedelmező erdőgazdálkodást is folytathat. A mezőgazdasági túltelermelési válság előbb-utóbb kikényszeríti ezek visszahódítását az erdőnek, ezek után kell elsősorban kapazkodnunk.

4. A *csernozjomok* optimális feltételeket nyújtanak a mezőgazdaság számára, erdőnek túl szárazak és a meszes talajokkal hazai fafajaink túlnyomó része nehezebben bírkozik meg, itt tehát az az ésszerű, ha ezeket meghagyjuk a mezőgazdálkodás részére, legfeljebb mezővédő erdőszávok, majorfásítás, településvédelem számára lehet rájuk gondolnunk. Egy-két erdőszültségi százalékelmelkedés itt már bőven elég, nem érdemes többet kívánnunk.

5. A *szíkes talajok* erdőnek sem igazán alkalmasak. Szükségből és meghatározott szíkes talajokon lehet ezzel foglalkozni, de csak talajjavítási célzattal, ezen a téren nincsenek és nem lehetnek nagyra törd terveink.

6. A *réti talajok* erdőtelepítésre jó lehetőséget nyújtanak, ha a vízrendezések nem tették tönkre a megfelelő vízellátottságot. Kocsányos tölgynek való termőhelyek ezek, de csak álló vagy időszikes, esetleg változó vízellátottságú hidrológiai adottságokkal kiegészülten. A rétek legfőbb hasznosítása az állattenyésztés, az ilyen talajokon még akkor sem táplálhatunk nagyobb reményeket, ha az alacsony erdőszültséget mérlegeljük.

7. A *láptalajok* erdőszeti hasznosítása megoldható, a szelvényező oldalról megítélten szükséges is lenne nagyobb arányú erdőszültség elérének, de azt is látunk ki, hogy számos lépévédkünkön olyan vízrendezéseket hajtottak végre, nemegyszer úgy lecsapolták azokat, hogy az erdőszet rendelkezésre álló fafajválasztékkal jelentős területnövekedést nem tudnánk elérni. A meglévő erdők fenntartása, védelme azonban mindenképpen indokolt.

8. Az *öntés- és hordaléktalajok* azok a talajok a barna erdőtalajokon kívül, amelyek az erdőgazdálkodás számára a legtöbbet jelenthetik. Kiváló nagy hozamú erdők nevelhetők itt, az erdővel jelenleg nem borított öntés- és hordaléktalajokon – a mély fekvésű zárványoktól eltekintve – az erdőgazdálkodás a legtöbbet ígérő ágazat. A mezőgazdaságnak az ilyen talajok aligha felolnek meg, mert a mezőgazdasági növény általában nem bírja a szeszélyes elöntéseket. Alacsony növényekről van szó, amelyeknek vízzel borítása pusztulásukat hozhatja, ezért itt az erdő számára jelentős lehetőségek nyílnak. Ha tehát választanunk lehet, akkor elsősorban az ilyen talajok irányában érdemes erőfeszítéseket tenni. Kevés olyan öntés- vagy hordaléktalajunk van, amelyen ne lehetne nagy hozamú füzéseket, nemes nyárasokat ültetni, utóbbiakat még akkor is, ha a terület magánkézbén van. A gyors növéssű nyárasok és a magántulajdonos számára is előnyös megoldásnak tűnhetnek az erősen kockázatos mezőgazdálkodással szemben. Fentiekben rövid áttekintést adtam hazai talajaink erdőszültségéről és rámutattam a lehetőségekre, ahol az erdőtelepítések legnagyobb jövőjük lehet, erőfeszítéseinket ezekre érdemes összpontosítanunk.

DR. TÓTH IMRE

Az erdők túlhasználata, elvékonyodása az Alsó-Duna-ártéren

Országunkban a hullámterti és az ármentett ártéri erdők együttes területe kb. 100 300 ha. A három ártéri erdőgazdasági táj: a Tisza és mellékfolyói; a Közép- és Alsó-Duna-ártér; a Szigetköz tájak ennek 81%-át ölelik fel. A Baja környéki ártéri erdők és ezekből is a Gemenci TK...-be eső állami erdők területe 13 300 ha.

Az ártéri erdők jelentősége nagy fatömegtermelői képességük révén országunk faellátásában megcsokszorozza jelentőségüket. Nemcsak 2-3-szorosát adják fatömegben, hanem azért is, mert a vastag lemezipari rönkök megtermelésére is képesek. Ezzel minőségben is továbbá 2-3-szoros értéket termelnek átlagos vagy jó termőhelyeken. Tehát az értékes termőhelyet az ártéri termőhely és erdőtipológia figyelembevételével fatermelésre kell használni, legyen bárki azok tulajdonosa.

Az Alsó-Duna-ártéri erdők adják a legnagyobb magassági méretet előző kocsányos tölgy, magyar vagy szlapon kőris, fehér fűz, fekete nyár, fehér és szürke nyár és egyéb faegyedre. A törzsfajlélek méretvételki igazolják ezt. Ezek az értékes szelektálással, szakszerű erdőgazdálkodással arányaikban még fokozhatók.

A tervegátlakodás annak idején megszabta a faárakat. A lemezipari rönkvastagság határa 35 cm volt. Kőbméterenkénti vastagságára a 70 cm vastag rönkök is azonos volt ezzel. Így a legtöbb fatömeget adó vágáskorhoz céltudatosan közel maradt a legnagyobb értéket nevelő vágáskor.

Ha a vastagabb rönk kőbméter egységára tovább emelkedik (piaci ár), akkor növekedéértük és vágáskoruk is emelkedik. Ha elérik ennek optimális értékét, beleértve a méretekkel arányos kitermelés és szállítási költségnövekedés értékesítőkénti hatását, akkor – ha csak turista és kiránduló tömegek zavaró jelenléte és egyéb, a megszokott munkavégzéstől eltérő zavarás közre nem játszik – a gemenci erdőtest minden értékének megőrzését ez, az erdő a vágáskorra épülő erdőgazdálkodás jól szolgálja.

Ehhez azonban hozzátartozik néhány olyan előírás is, amely többletköltséggel jár. Ilyen például az, hogy nyárfajtákból csak a 40-60 éves kort egészen megelő és értékes lemezipari rönkök nevelő fajtákat szabad az erdőbőm belsejében alkalmazni.

A másik az, hogy a természetes alsó szintet már ültetéskor képviselnie kell a feljuttatásban.

A harmadik az, hogy a magas fekvésű és értékes aljnövényzetű erdőrészekben csak télen folyhat fakitermelési munka. Ugyanez vonatkozik egyéb értékes, ritka növényfajta rejtő területe és a nagy-madarak fészkelőfűjének 100-200 m-es körzetére is. A fészkelőfűk közelében sem ápológép nem állhat meg, sem emberek nem tartózkodhatnak.

Folytatni kell a terület fokozottan keresztül történő vizpótlási lehetőségek megjavítását, a víz útját álló feliszapolódások vagy átülések, fokúfoltarlaszok eltávolítását, mely munkát 1976-85 között már elkezdte a GAEVG erdőművelési részlege. E feltételekből a többletköltséggel járó tételek megtérítéséről gondoskodni kell.

Külön kell azonban foglalkoznom a félreértelt, félremagyarázott vagy támadott erdőgazdálkodási kérdésekkel, felkapott szövegekkel. Mi bennük a szakmánkat terhelő jogos bírálat, mi a más okokra visszavezethető igazság és mi bennük a hatalmi expanziós törekvés sugallata hamisítás? Az erdők túlhasználata, elvékonyodása.

A vastag, öreg erdők területcsökkenése tény. Túlhasználata azonban a magyar erdőkben megtermelt fatömeghez képest nem történt. Mi okozza az ellentmondást? A fatömeg nagyobb bányádat termel meg a középkori erdők. A kitermelhető famennyiség az erdő hozadéka. A hozadék szabályozásában az éventenként, úgynevezett folyónövekedé képezi a felső értéket. Ennyit soha nem írhatnak elő kitermelésre az erdőgazdasági üzemtervek. A betervezett vágáskorok egészében létrejött növekedé átlaga az átlagnövekedé. Ez az előírás alsó határa. A kettő közé esik az előírt kitermelés fatömege.

Az átlagnövekedé a fiatalosok és az öreg állományok alacsony növekedé és a természetes fapuszulás, ritkulás miatt az előzőnél kisebb érték még akkor is, ha a középkori erdők területe szabályosan arányos a többihez képest. Magyarországon az ötvenes évek nagy és a hatvanas évek jelentős erdőtelepítései miatt az elmúlt 20 évben megnőtt a középkori erdők területe és aránya. Ez a tény még jelentős megtakarítás mellett is megemelte a kitermelhető fatömeget és vágáserőtet minősítette az egyebekéét még fenntartható öreg erdők egy részét azért, hogy fokozatos legyen a kitermelés emelkedése. Ez a szakmai magyarázat. 1974-89 között az Erdészeti Hivatal élén a Vízügyi Hivataltól átkerült közgazdász szakember állt. Ő természetesen szakmájához híven az erdők maximális profitjának elérését ósztöndözte. Sikerágaztatta tette ezzel az erdőgazdálkodást. Lombfaexportunk nemcsak fenyő- és cellulózimportunkat ellensúlyozta, hanem jónéhány évben azt is meghaladta. Ez úgy volt elérhető – a növekedéhez képest megtakarított fatömeget ellenére –, hogy a megtakarítás a gyenge termőhelyű, veszteségesen kitermelhető erdőrészekben jelenkezett. Ezek aránya tehát megnőtt a jobbkozhoz, a gyorsabban vastagodókhöz képest. Ez a közgazdasági siker nem volt rablógazdálkodás, de nem is volt a szakmai etikával, az erdésziváttással összeegyeztethető. A vastag erdők csökkenésének egyéb okai is voltak.

Az aszályos évsorozatok az erdők vastagodását általánosságban is visszafogták. Az ártéri erdőkben a medermélyülés az átlagos vízszintet is csökkentette, főként az aszályos években. Az öntöző árhullámok is megritkultak. Az ármentett ártéri erdők talajvízszintjét néhol még tovább süllyesztették a mezőgazdasági belvízrendezés és a meliorációs alagszóvezetek. Akad azonban még sok egyéb ok, ami a talajvízszint süllyedését idézi elő.

A régebben még a más erdők háromszorosát adó ártéri fanövekedé a relatívan nagyobb vízellátás-csökkenés következtében fokozottabban merséklődött, mint a csak csapadékkal utalt többi tájban. Tehát időjárás, folyam- és vízrendezés, -elvezetési okok is akadtak.

A fajfajszáttétel változása is oka a vékonyodásnak.

Az ártér keményfás erdeiben régebben a szil volt az uralkodó fa, 15-20%, a 4-5% kőrissel, az 5-6% tölgygel szemben. A szil a tölgynél gyorsabb növevő, vastagabb fa volt. A vízrendezések okozta talajvízszint-süllyedés következtében fellépett szilfavész gombás betegség kiélté a szilok 90%-át. E száradéktermelésű és vékonyították az ártéri erdőket. A régi nemes nyárakat, a kései nyárakat, korai nyárakat 40-50 éves korukban vágtuk. Ezek 20 éves koruktól már méretek voltak. Aljuk természetes növényzete is kialakult ekkorra, és további 20-30 évig kiegészítették az ártéri erdőgerdőképet. A 2x2 m hálózatu ültetés szabályos nyoma is eltűnt, feloldódott 20 éves korukig a csemeteszám ötödére történt gyérítésekkel. Úgy tűnik, a természetvédők fel sem ismerték azt, hogy ezek is nemes nyárak voltak. Kritikáikból ezt lehet kikövetkeztetni.

Sajnos az őshonos fekete nyárak gombás betegségeit okozó mikroorganizmusok és elszaporodtak azok, amelyek e nemes nyárakat 1955/56 tele óta és főképp az 1965. évi, az egész erdőt legyengítő rendkívül hosszú árvíz óta nagyon érzékenyen támadták. Ezért új, ellenállóbb fajtákkal kellett őket lecserélni. Az újabb és a Pó völgyének nyárültvényeire alapozott nyárfaémesítés a rendkívül gyors fiatalok növekedési erőre válogatta a nyárfaajtákat. Így az újabb nemesnyár-fajták zöme csak 20-25 éves életkorig tartható fenn. Ugyanis laza szövétű fájuk békborhadásra hajlamos. 20 év alatt nem tud kialakulni a természeteshez hasonló erdőképet, vagy ha igen, csak az utolsó 2-3 évben. A vastag erdők jelentős csökkenését okozta tehát az újabb nemesnyár-fajták bevezetése, hiszen teljes életkorukból sokkal több (kb. fele) a fiatalosként megélt időt, mint pl. a korai nyár esetében, ahol ez legfeljebb az életkor negyedrét tette ki.

Az erdők vékonyodásában még annak is szerepe van, hogy ha kismértékben is, de nőtt a tölgy, kőris aránya a nyár-fűz, akác és a már említett szil, tehát a gyorsabban növő fajok arányához képest. Ez utóbbi ok hatása felgyorsul ma a középkorban fekvésben lévő és 40 éves vágáskor szándékkal ültetett OP nemes nyáraknak természetvédelmi indokkal az olasz nyár vágáskorára lerövidített vágáselőírásával. Ez a nyár-tölgy fajtajáserét meggyorsító üzemtervi előírás a vágáskor lerövidítésével véleményem szerint árt a természetvédelemnek. Kiiktatja a következé 20 év öregerdőt azért, hogy a területen ne 60 év múlva, hanem már 40 év múlva legyen középkori tölgyes. Ennyit mondhatok az erdők elvékonyodásának fontosabb okairól.

GRIBOVSZKI ZOLTÁN

Vízmosáskötési munkálatok a Tarna vízgyűjtőjében

(1)

A korábbi gazdálkodás jellemzése, a gyorsított erózió létrejöttének okai

A helytelen gazdálkodás következtében kopárosodtak el az egykor fejlett kultúrájú, de kedvezőtlen termőhelyű országok, pl. Görögország, Olaszország stb... Ezen helytelen gazdálkodás következtében pusztul ma is számtalan számtalan terület, köztük a Tarna északi folyásának vízgyűjtő területe is.

A Tarna vízgyűjtője már a honfoglalás előtti időkben is lakott volt. A honfoglalás után a magyarokhoz csatlakozó kun törzsek telepedtek itt le, s bár a tatárjárás megsemmisítette falvaikat, azok hamar újjáépültek, úgyhogy az 1300-as évek elején Péterváására már ismét virágzó község volt. A termékeny völgyek és szelvedebb lankájú oldalak jó megélhetést biztosítottak a kevés lakoságnak. Bár az országunkat itt csapások, a török hódoltság 100 éve és a nagy járványok itt is erősen pusztítottak, a népesség állandóan szaporodott. A Felső-Tarna völgyében 1770-ben 8260 volt a lélekszám, amely 100 év alatt megkétszereződött (16 453-ra emelkedett), az 1940-ig eltelt 170 év alatt pedig mintegy megháromszorozódott (27 346-ra emelkedett). Eközben létszámcsökkenést okozó tényezők is felléptek, úgy mint a kivándorlás és az I. világháború, valamint a városok és üzemek szívóhatása, az utóbbi főleg az elmúlt 70 évben érvényesült erősebben (Albert, 1968).

A régmúlt időkben az egész területet erdők borították. A múlt század végéig az itt élő emberek jóformán csak földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoztak. Az akkori fejletlen mezőgazdálkodási módok az általában gyenge termőerejű talajokon az állandóan növekvő lakosság létszükségletét biztosítani nem tudták, így nem maradt más, mint a megnövekedett szűkséget fedezésére újabb és újabb erdőterületek kiirtása és mezőgazdasági művelés alá vonása. Az erdőket először a falvak környékén, később távolabb is irtották, tuskózták, felégették (Istenmezejei Béke Mgtsz erdőtervei 1973-1992).

Az erdőirtást sem II. József szigorú rendeletei nem tudták csökkenteni, sem 100 évvel később, az 1879. évi erdőtervény nem tudta megszüntetni. Sőt az úrbéri birtokrendezések, valamint a múlt század második felében és századunk elején történt nagy ingatlan-elidegenítések és parcellázások egy ideig még fokozták is (Albert, 1968).

Az erdőtől megszabadított területek pusztuló állapotát jól szemlélteti a következő leírás: „Hol a talaj a völgyben és hegyen az azok képzett futó homokja és mivel a völgyek fennsíkjáról az erdőt kiirtották, minden eső temérdek mennyiségű homokot sodor le magával a völgybe, itt betemetvén a növényzetet, a magaslaton pedig újat létrejónni nem engedvén. Az erdő végkipusztításának oly helye, ahol azt a hegytetőkön mindenáron megtartani lett volna tanácsos, ezen következtései Pogony és Zabar határában olyan sűjtők, hogy azokból a nép kivándorolni kénytelen.” (Albert, 1968).

Ennek a vidéknek könnyű, laza vályogtalaja az erdő kiirtását követő feltörést nagyon megkönnyítette. Amíg az erdő humusztartalma tartott, amíg azt a mezőgazdasági termelés fel nem élte, illetve amíg a víz a tápanyagot ki nem mosta vagy a talajt el nem hordta, jól is fizet. Ha azután a terület leromlott, nem sokat törődött vele a tulajdonosa, művelését felhagyta és irtottak, vagy

irtott helyébe másikat. Az ilyen felhagyott területeken azután addig folyt a legeltetés, amíg azok vagy vízmosásokkal szaggattá lettek, vagy az alapköztetig lepusztultak, elkopárosodtak.

Az erős lejtésű, mértéktelenül legeltetett területeken az erdőző, a mértékelen talajpusztítás tovább folyt, a hegyoldalak elkopárosodtak, a völgyeket pedig feltöltötte, elmocarasította a hordalék. Egy-egy hirtelen lezúduló nyári zápor árvizeket okozott és okoz még ma is a nem túl nagy vízgyűjtővel rendelkező fővölgyeken (Istenmezejei Béke Mgtsz erdőtervei 1973-1992).

Elősegítette a pusztulást a nyomásos gazdálkodás is. Itt gyakran az ugarolás miatt olyan hatalmas vízmosások keletkeztek, hogy azokat azután beszántani, újból művelni többé nem is lehetett (Bánky, 1958).

Még kevésbé volt okoszerű az erdő- és legelőgazdálkodás a múlt század végéig, „erre az időre a terület erdőssültsége a korábbi 70%-ról a szántók kiterjesztésével 46%-ra csökkent.” (Kamarás, 1976). Az erdőt mint faanyagtermelő területet a piactól való nagy távolsága, az úthálózat hiánya, feltáratlansága és a kis faárak miatt sem a nagy, sem a kisparaszti birtokos nem sokra becsülte. Értéke elsősorban legeltetési szempontból volt.

A legrégebbi erdőgazdálkodás, ha ugyan arról mint gazdálkodásról egyáltalán beszélni lehet, a szükséglet kielégítésére irányuló szálalás volt. Ezt eleinte a településekhez legközelebbi helyeken, később a távolabbi fölgyesekben is végezték. Ennek évszázadokon keresztül történő folytatása és módja, hogy mindenkor a legjobb anyag kiszedésére szorítkozott (negatív szelekció), az állományok összetételének és a fafajok ökotípusának lerombolására vezetett. Ezen a vidéken az elcseresedés egyik oka ez a szálalási mód, a másik pedig a vele egy időben űzött legeltetés volt.

A távol fekvő bükkösökben a legrégebbi időtől jóformán a 18. század végéig fahasználat nem volt. Ezek az ősbükkösök csupán vadászati és makkoltatási célt szolgáltak.

A 18-19. században, amikor a hamuszírfűzéséskülfordón már mindenütt megtörtént, házkánkan kormoly méreteket öltött és a szénegéttel együtt a feltáratlan bükkösökben majd egy évszázadon át, a fatemelés kizárólag ezek céljából történt.

A vágásmód mindenkor a tarvágság volt, a feljuttítás természetes úton sarjrol történt. Újult, ahogy újult. Pótlásról abban az időben szó sem volt.

Az úrbéri birtokrendezések és tagosítások után lényegesen javult a helyzet. Megszűnt a „faízás” és a szabad legeltetés. Az erdőirtások miatt bekövetkezett fahiány, valamint az út- és vasúthálózat fejlesztésének igénye a faárak emelkedéséhez vezetett, úgyhogy az erdővel mint faanyagtermesztő területtel érdemes lett foglalkozni. Ekkor (1860 körül) kezdtek el a megyében a nagybirtokosok szakképzett erdőszeti szakszemélyzetet is alkalmazni, amit alig két évtizedre rá az erdőtervény elő is írt (Bánky, 1958).

Legelőgazdálkodásról, az előbbihez hasonlóan, beszélni nem lehet. A legelők java részét is szántóvá alakították át. A legrosszabbak maradtak meg, s mind ezek, mind az erdőből hozzátartott területek a karbantartás teljes hiánya miatt elbokrosodtak. A galagonya, kőkényi-, rózsa- és borókabokrok a legelőterületeknek nem ritkán 50%-át is elfoglalják. Ezek között jóformán csak egymással párhuzamosan futó, sokszor több száz, kitaposott,

rétvonal irányú marhacsapást találunk. Fű csak a csapások két oldalán, a bokrok tövében van.

A legelőik ilyen állapotának oka elsősorban a területnek erre a célra való alkalmatlansága, másodsorban a legelőtisztítások és karbantartások évszázadokon keresztül elmaradása és harmadszor a legelőkön Szent György-napig Szent Mihály-napig, minden időben, minden korlátozás nélkül, jóval teherbírásukon felüli legeltetés volt.

Még szomorúbb volt a legeltetett erdőrészeket sorsa. Itt jóformán csak az 1-2 hónapig tartó nagy hó volt a kényszerű akadály (a meleg, déli oldalak a hótól hamar megtisztultak).

Természetesen a korlátlan legeltetés és a karbantartás teljes elmaradása a legeltetett oldalak teljes vagy részben elkopárosodásához vezetett és használhatóságukat a szétágazó, helyenként igen mély vízmosások, kőpadok és sziklakibúváások még fokozták (Bánky, 1958).

1868-ban így ír róla *Ligeti Béla* erdőmester és *Langhammer Gyula* főerdész: „Községek és egyes földbirtokok szép terjedelmű, bár nagybárra pusztuló s rendezetlen erdőszéggel bírnak, kik letarolván álladékaikat nem gondolnak többet annak újbóltásával, hanem sietnek a nyert talajt legelőül felhasználni. Ez is addig ad némi hasznot, míg a legelő marha túlszaporog száma (az állatállomány 60%-a szarvasmarha volt, de a 20%-os sertésállomány sem lebecsülendő, ami szintén a hegyoldalokban legelt) a talajt sziklává nem tapossa”. (Bánky, 1958)

Az I. világháború végéig megtörtént munkálatok

A felmerülő problémákat látva (alig pár évvel az erdőtvény megjelentése után) már az 1883. évben megkezdődött és évenként állandóan fokozódó mértékben folytatódott az ország különböző helyein a kopárásfásítás.

A századforduló táján állami költségen gazdálkodási szabályzatokat adtak ki az egyes „kopár területek gazdasági ügyviteléről”, amelyek községhatáronként kis fizeték formájában jelentek meg. A Tarna-völgy gyors és nagymértékű lepusztulása, a medrek állandó feliszapolódása, folyó és mellékpatakjai nagy tömegű hordalékmozgatása, a felső szakasz közel 50 km-es termékeny völgyének elmoocsarasodása (siroki és terpesi tó), valamint alsó szakaszán – a mederfeltöltődések következtében – mind gyakrabban megisméltatódó pusztító árvizek erre a vidékre is hamar felhívták az illetékesek figyelmét.

1894-95. évben megtörtént a Tarna-völgyében a kopár és vízmosásos területek összeírása. Ezen alkalmából 906 ha kopárt, 1983 ha vízmosást, összesen 2889 ha-t jelöltek ki fásítással megkövetendőnek (a Tarna völgyén itt jelenleg csak a pétérvásárai Tarna-ágot értem).

Ugyanebben az évben (1895) a csemeteellátás biztosítására Terpesen 40 kat. holdas csemetekert létesült. Ennek megszüntetése után az 1920-as évek elején Sirok község határában az ún. darnói 10 kat. holdas és 1929-ben a pétérvásárai 14 kat. holdas (1935-ben megszünt) csemetekertek biztosították a fásításhoz szükséges csemetét és a vízmosáskötéshez szükséges fonóanyagot (Bánky, 1958).

Renkívül súlyos problémát okozott a Tarna medrének föliszapolódása. A miskolci Kultúrterméni Hivatal a korábbi állapot megszüntésére már 1900-ban tervet készített, amely a Tarna völgyének rendezésére 448 371 m³ földmozgósítást és 296 034 aranykorona költséget irányzott elő. Ezen terv kivételre 1902-ben megalakult az Észak-Tarnavölgyi Vízitársulat (területe a sirok-pétérvásárai Tarna és mellékágai), azonban a tervet nem engedélyezték. A végrehajtást leginkább az akadályozta, hogy a vízmosáskötési és fásítási munkálatok nélkül a mederrendezések tartós eredményére számítani nem lehetett.

Az Észak-Tarnavölgyi Vízitársulat részleges medertisztításokat hajtott végre. Először 1904-ben 3600 fm hosszban 7200 m³ földet emelt ki, azonban ez rövidesen beiszapolódott, úgyhogy 1906-ban ugyaninnen újabb 7000 m³-t kellett kitermelni. (Ezek a számok talán érzékeltetik a korabeli erózió nagyságát, illetve az általa kellett közvelten károk egyikének elhárítására tett kísérleteket.) Ezenkívül a vízitársulat 1907-1914. években 38 637 aranykorona államsegélyt épített be a vízmosáskötési és fásítási munkálatokba (*Kamarás, 1976*). A fásítás már 1895-ben a vízmosások befásításával kezdetét vette és erős ütemben folyt. Az első 7 év alatt keréken 1200 ha, mégpedig 90%-ban vízmosási fásítottak be. 1907-ben pedig (12 év után) a kijelölt fásítással megkövetendő vízmosásokból már csak 154,1 ha volt hátra, vagyis 1830 ha-t, a kijelölt vízmosások 92%-át már többé-kevésbé eredményesen megkövítették. Ennek a még hátramaradt 154,1 ha vízmosásoknak a megkövítése az 1907-ben készült fásítási és műszaki megkövítési terv keretében történt, amelynek beütemezett munkáit az első világháború kitöréséig maradéktalanul elvégezték. Ezek szerint a kijelölt vízmosásokban 1908-tól 1914-ig 115 db rőzsegát és 7615 db egyszerű rőzsefonás készült, összesen 31 460 fm hosszban. Sajnos ezek a munkák már 1918-ban nyomtalanul eltűntek. Részben elkorhadtak, részben ciszapolódtak.

A két világháború között végzett munkálatok

Az I. világháború lényegesen visszavetette a munkálatokat, és az addig elért eredmények nagyrészt megszűntek. Nem volt aki felüljárta, kiegészítse az esetlegesen tönkrement rőzseműveket. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az egyes gazdálkodók hozzáállása a munkálatokhoz is kifogásolható volt. Sokszor a létesített védőműveket megrongálták, a fiatalon telepített erdőkben legeltettek és a Tarna kitisztított medrére beszórták a gazdálkodás hulladékait.

A trianoni békekötés után hazánk erdőterületei jelentősen csökkentek. Az erdőterületek növelése és hasznosíthatósága céljából a kopárásfásítások és vízmosáskötések ismét előtérbe kerültek. A háború alatt és a rákövetkező zavaros időkben minden fásítási munkálat szünetelt, a hordalék mennyisége, a medrek feltöltődése azonban évről évre növekedett. Az árvízvárosok folyton súlyosbodtak. Például 1924-ben a pétérvásárai Tarna völgye négyezer került víz alá úgy, hogy az összes szára és sarjütemes elpusztult. A korabeli helyzetet súlyosbította, hogy a mellékvölgyek és patakok függőmedrei, valamint hordalékkúpjai a Tarna völgyét mind keresztgátak zárták el. A Tarna-partjáig erő hordalékkúpok a kiöntött árvizeket nem engedték az ártérten a völgy irányába lehúzódní, de a függőmeder és a depóniák miatt a Tarna-ba sem húzódhattak vissza. Ezért Sirok felett a Tarna völgyében helyenként a legnagyobb szárazság idején is – például 1928 szeptemberében – állandó mocsarak és tavak voltak találhatóak (Tarna patak vízjövi engedélye, 1930-1968). Újra megindult tehát a Tarna völgyében az erózió elleni küzdelem. Felülvizsgálat alá kerültek az erózió által veszélyeztetett legelő- és erdőterületek, amelyekről szükség szerint kopár- és vízmosáskötési tervek készültek. Ezek típusos formanyomtatványok voltak, részletes gazdálkodási rendszabályokkal és csak a területre speciálisan vonatkozó részeket kellett kitölteni bennük.

A második, az 1907. évinél lényegesen nagyobb szabású vízmosáskötés az 1930-37. években történt. A kopár- és vízmosáskötési munkákat kiemelt feladatként, államköltséggel végezték el (hasonlóan az 1907-es munkálatokhoz). Ebben az időben több mint 100 000 fm egyszerű rőzsefonás és kettős fonású fenékgát, valamint 40 db kőgát készült (amelyek kiváon elláták feladatukat). A munkálatok tervezését a miskolci Kultúrterméni Hivatal végezte.

A II. világháborútól napjainkig terjedő időszakban végzett munkálatok

E fejezect földolgozása nagyrészt *Domonyik Ferenc* munkája nyomán készült.

A fásítási eredmények a második világháború alatt és az azt követő időszakban lényegesen leromlottak. Az 1949-ben az erdőz ő által veszélyeztetett területekről újabb összeírás történt. Ekkor már a legelőn és az erdőn kívüli az erdőz ő által veszélyeztetett szántó- és egyéb művelés alatt álló területeket is felvettek. A bizottság összesen 3140 ha veszélyeztetett területet talált, amelyben azonban az előzőekben már kijelölt területekből 663 ha részben már befásított, de a kívánt célkitűzéseknek nem megfelelő terület (legelő, erdő, kopár, vízmosás) is volt. A befásítandónak talált új terület (az előbb említett 663 ha-on kívül) tehát 2477 ha, amelyből erdő 170 ha, legeltetett terület 1400 ha, művelt terület 870 ha és kopár 37 ha (*Bánky*, 1958).

A II. világháborút követő néhány évben a területen jelentős vízmosás-kötési és kopárfásítási munkák nem folytak, csak medertisztításokat végeztek. 1955-ben a Vízügyi Igazgatóság irányításával szélesebb körű lecsapolási munkák indultak meg. Ennek fő célja a vízenyős, elhanyagolt rétek minőségének javítása és a májmételes fertőzöttség csökkentése, illetve felszámolása.

1964-ben helyzetfelmérés és talajvédelmi tanulmányterv készült a területről, ebben földelőzést a geológiai és talajtani viszonyokat, a domborzati, illetve lejtésvizviszonyokat, itt tárgyalták a lejtőkategóriák megoszlását az egyes művelési ágak között.

A terv kiterjedt az agrárgazdasági viszonyok taglására. Ennek folyamán megállapított a nem hasznosítható elkopárosodott hegy-, illetve domboldalak termelésből való kivonásának szükségessége. A tervezet rámutatott, hogy ezeken a területeken nyereséges mezőgazdálkodást folytatni az akkori viszonyok mellett lehetetlen. Ezenkívül meghatározta a végrehajtandó talajvédelmi és vízrendezési feladatokat is.

A következőkben csak az erdészeti, az erdőterületen végzett, illetve ahhoz kapcsolódó munkákra térek ki.

Újraerdősítési munkák

Az erdősisítés végrehajtása a területen rekonstrukciós munkának tekinthető. Az erdőz ő között hegyi rétek alakultak ki, így az erdő mellett a gyepek is őshonosnak és tájbaillónak számít.

A második világháború után (1959-ben) megindult erdészeti rekonstrukciós munkák kezdetén, a mennyiségi tervek teljesítésére való törekvés miatt az eredmény elmaradt a ráfordított munka mögött. Nem volt megfelelő minőségű a talaj-előkészítés és az általános csemetehiány miatt nem volt lehetőség a megfelelő fajta kiválasztására. Fontos volt, hogy a területileg illetékes Állami Erdőgazdaság által vezetett erdősisítési és erdőfelújítási munkák szakszerű, szintvonalirányú padkakiképzéssel és termőhely-feltárási munkákkal, valamint ennek megfelelő csemeteki-választással történjenek.

A termelőszövetkezeti üzemek erdőrekonstrukciós munkái gyakorlatilag 1966-ban kezdődtek. A rekonstrukciós munkák megindulásáig az üzemekben csak fakitermelés folyt, ápolás és telepítés nélkül. Az 1970-es években (az akkori általánosan elfogadott szemlélet szerint) a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, zömében erdei- és feketefenyő, valamint akác került telepítésre. Az üzemekben ebben az időben hozzáértő erdészek tevékenykedtek, ami biztosítotték a munkák jó minőségét. Többek között jelentős problémaként jelentkezett az erdőterületek feltáratlansága. Az megfelelően kiépített utak hiánya miatt a kitermeléssel kapcsolatos közlelés igen költséges és nehézkes volt. Az

erdőterületeken belül meliorációs keretekből nem volt mód utak létesíteni. A további telepítések gátja volt a fejletlen mezőgazdaság, a sok kis magánparcella. Ezek egy részét korábban felhagyták, helyükön természetes erdő keletkezett. Ma is követhető a sok kis erdőfolt szélén a szabályos mértani alakzatú parcellálatár.

Az 1964-es tanulmányterv elkészítésekor az erdő szerepét csak a talajvédelem vonatkozásában vették számításba. Az azóta eltelt időszakban azonban az erdőz ő környezetvédelmi szerepe mindinkább előtérbe került. 1993-ban a Tarna-vidék északkeleti részén fekvő egybefüggő erdőz őmb területén létrehozták a Tarnavidéki Tájvédelmi Körzetet. A Tarna-vidék turisztikai feltártsága ma is csekély.

Megvalósított műszaki berendezések

Az 1930-as építész hordalékfogók tapasztalatai nyomán a kiviteli tervek (VIZITERV) feltöltődés után továbbfejleszhető ú. n. *tűsgátak* építését írták elő. Ezek a helyszínen kitermelt fából és földanyagból megépíthetők. Mintegy 80 db-ot építettek meg belsőlk. A vízmosásokból kiáramló hordalékmenyiséget Terpes. Pétervárasára, Bükkszék, Sirok körzetében nagymértékben csökkentették.

Hagyományos nagyméretű vízmosáskötő gátak elsősorban a települések védelmére épültek. Istenmezeje térségében 4 db, Tarnalacson 2 db, Erdőkövesd mellett 2 db, Pétervárasán 3 db, Bükkszék térségében 1 db, Csereden 2 db, Sirok-Szajla térségében 3 db épült meg. A hordalékfogó gátak építésének költsége abban az időben, egyenként 200 000–600 000 Ft között változott.

Az 1964-ben tervezett tározók közül eddig 4 db épült meg, ebből egy, a Vezékny-völgyi, hordalék- és vízfelfogási céllal (105 000 m³).

A Felső-Tarnavölgyi Vízitársulat a kezelésében lévő kisvízfolyásokat 1964-től 1974-ig az akkori elvárásoknak megfelelően rendezte. A munkákban tervezőként és kivitelezőként is részt vett. A munkákra fordított építési költség (28 504 ezer Ft) jól érzékelteti azok nagyságát.

A társulat az üzemek számára a 60-as években mintegy 14 millió Ft értékű vízrendezési munkát végzett, főleg a szélesebb völgyekben. Sok helyen a geológiai rétegzettségéből következően, a hegylábi részeken, a feltérő rétegzetek elvezetése volt a feladat. A munka forrásfoglalásokkal párosult (Szajla, Pétervárasára), ami jó vízfűtőhelyek kiépítését tette lehetővé. A rétegzetek által okozott hegylábi elvezesedést többnyire az úthálózat-hoz csatlakozó óvárok-rendszer szüntette meg.

Irodalom

1. *Albert Ferenc*: Heves és Külső-Szolnok törvényesen egyesített vármegyék leírása. Eger, 1968.
2. Az Istenmezejei Béke Mgtsz erdőállomány-gazdálkodási terve. 1973-82, 1982-91, 1992-2001.
3. *Bánky Gyula*: A tarnavölgyi kopárfásítások értékelése. Erdészeti Kutatások, 1958.
4. *Domonyik Ferenc*: A Tarna felső szakaszának vízgazdálkodási tanulmánya. VIZIG, Miskolc, 1973.
5. *Kamarás Miklós*: Talajvédező gazdálkodás és telkesítés a Felső-Tarna vízgyűjtőjében. OVH, 1976.
6. Kopárjavítási Terv a Békák völgyében. Istenmezejei lakosoknak Istenmezeje határában fekvő, s hatóságilag kijelölt kopárterületeire vonatkozóan. 1931. okt. 27.
7. Tarna-patak felső szakasza mederrendezésének vízjogi engedélye. Miskolci Kulturmérnöki Hivatal, 1930-1968.

DR. BORDÁCS SÁNDOR

Hatósági helyzetjelentés a magtermelő állományokról

(‘Hajózni szükséges’, azaz a magtermelő állományokat működtetni kell!)

A hatósági munka szakmai követelmény és nem átokverés

A rendszerváltozás időszaka alatt sok minden megváltozott a hazai erdőgazdálkodásban. Talán a legjelentősebb a tulajdonosi szerkezet változása, a magánerdő-birtokok, csemetekertek, erdészeti vállalkozók megjelenése, sőt egyes területeken meghatározóvá válása. A volt tsz-ek és á.g.-ok erdei szinte teljes mértékben magánkézbe kerültek. A kárpótlás során nemcsak természetvédelmi értékek, hanem sokszor értékes erdészeti rezervációk, magtermelő állományok is magánkézbe vagy egyszerre több tulajdonos birtokába jutottak. Az ilyen magtermelő állományok a szakma számára legtöbbször esetben elveszettek tekinthetők, hiszen az új erdőbirtokok sokszor a legalapvetőbb szakmai szempontokat sem veszik figyelembe, nem beszélve a MÁ különleges rendeltetésből adódó feladatairól. A tulajdonosi viszonyok megváltozása új feladatokat állít az OMMI hatósági munkájával szemben is. Egyre nehezebb a jogszabályok előírásait betartatni azokkal, akik az alapvető tulajdonosi érdekeiket sem ismerték fel. Ezért inkább egyfajta szolgáltatási tevékenységként ‘cladva’ egykiszik az Intézet a jogszabályi előírásoknak érvényt szerezni. Ehhez persze jóval több türelem és megértés kell, mint ahogy ezt az utóbbi időben az ‘írászatlan mögött ülőkötő’ megszokotti volt.

A részvénytársaságokká alakult erdőgazdaságok szerencsére továbbra is a szakmai előírások szerint kezelik a birtokukban levő magtermelő állományokat. Sőt néhány gazdaságnál – felkészülve az európai integrációs rendszerek előírásaira – egyre nagyobb figyelmet szentelnek a genetikai alapok fejlesztésére. Az 1995-ös év során 5 erdőgazdasági rt., összesen 15 állományát minősítettük, ebből 14 megfelelőnél jobb minősítést kapott, egyet vissza kellett utasítani. A minősítő szemléket az OMMI által szervezett, az EFE és az ERTI szakértelemmel és az erdőfelügyelőségek munkatársaival kibővített bizottságok végezték. A felvett jegyzőkönyvek alapján az OMMI számítógépes modell- és kiértékelő programjával történt a kiértékelés és rangsorolás. Az új kijelölt magtermelő állományok (KMÁ) kiválasztásánál új szempontként jelent meg, hogy lehetőség szerint olyan középkorú, termőképes állományok kerüljenek a nyilvántartásba, amelyekben a különleges állománynevelési szempontokat a gyéritek során érvényesíteni lehet. Ebben minden rt. együttműködési készségét fejezte ki.

A nyilvántartás aktualizálása folyamatosan történik az OMMI számítógépes rendszerében. Jelenleg mintegy 4670 ha kiválasztott magtermelő állományt tartunk nyilván az ország területén (1. táblázat). Az 1994/95-ös tenyészévben a Mecseki Erd. Rt., az Északerdő Rt., a Délalföldi Erd. Rt., a Nagykunsági EFAG Rt., valamint a Szombathelyi Erd. Rt. kérvényezték KMÁ minősítés-visszavonást véghezvétel miatt. Ebben az időszakban a magtermelő állományok mintegy 20%-a volt a rendszer felülvizsgálatok keretében szemlézve.

A KMÁ-k mintáinak – a mintaterületeken álló fák – minősítési szempontjainak átalakítását kezdtük el 1995-ben. Az ötpontos értékelési rendszert megtartva, fajtacsoportokra specifikusan kialakított minősítést fogunk kialakítani. Így például a korona, a villásodás és a törzsegyenesség tekintetében eltérő szempontokat fogunk figyelembe venni a különböző fajcsoportoknál. Elsőként az akác minősítési szempontjait módosítottuk az ERTI és gyakorló gazdasági szakemberek segítségével. Az új minősítés a 2. táblázatban szerepel. Sajnálatos, szomorú tény, hogy szeretett és nagybecsült baktalórántházi kollégánk,

László Sándor többé már nem segíthet a további munkában. Lényegre törő megállapításai, hasznos, több évtizedes gyakorlati tapasztalatai, precíz értékelései hiányozni fognak. Tudományos szakmai öröksége azonban megmarad az utókornak a nyírségi erdőkben.

Az újonnan minősített magtermelő állományok leírása

Mátrai EFAG Rt.

A gazdaságnál kocsánytalantölgy-állományok minősítése folyt, mivel nem rendelkeztek minősített állományokkal. A *Domoszló 21A* (16,9 ha, 94 év) és a *Gyöngyössolyos 38A* (17,2 ha, 95 év) részletek még a megszokotti rendszerhez illeszkednek, azaz idős korban, állománykéjük alapján kerültek minősítésre. A magfák hálózata és koronamérete azonban megfelelő és az utóbbi években többször is teremtek. A *Gyöngyössolyos 65A*, *66C* (34,5 ha, 59 év) és az *Egerbaktá 27A* (12,9 ha, 60 év)

1. táblázat

Magtermelő állományok listája (1996. január 1. állapot szerint)

Latin név	Fafaj	Terület (ha)
<i>Quercus robur</i>	kocsányos tölgy	1590,4
<i>Quercus petraea</i>	kocsánytalan tölgy	583,9
<i>Quercus frainetto</i>	magyar tölgy	12,1
<i>Quercus rubra</i>	vöröstölgy	35,4
<i>Quercus palustris</i>	amerikai mocsártölgy	0,2
<i>Quercus cerris</i>	cser	308,6
<i>Fagus sylvatica</i>	bükk	930,8
<i>Carpinus betulus</i>	gyertyán	22,2
<i>Robinia pseudoacacia</i>	akác	582,9
<i>Acer saccharinum</i>	ezüstjuhar	0,3
<i>Alnus glutinosa</i>	mézgás éger	22,9
<i>Ulmus laevis</i>	vénic szil	0,2
<i>Fraxinus excelsior</i>	magas kőris	62,3
<i>Fraxinus angustifolia ssp. pannonica</i>	magyar kőris	34,6
<i>Castanea sativa</i>	szelídgesztenye	8,3
<i>Cerasus avium</i>	madárcseresznye	22,6
<i>Juglans nigra</i>	feketedió	71,8
<i>Gleditsia triacanthos</i>	lepényfa	1,0
<i>Populus canescens</i>	szürke nyár	1,7
<i>Tilia cordata</i>	kislevelű hárs	4,9
<i>Tilia platyphyllos</i>	nagylevelű hárs	7,3
<i>Tilia tomentosa</i>	szőlőshárs	37,1
<i>Betula pendula</i>	bibirceses nyír	7,9
<i>Aesculus hippocastanum</i>	vadgesztenye	0,1
<i>Pinus sylvestris</i>	erdeifenyő	131,2
<i>Pinus strobus</i>	simafenyő	0,8
<i>Pinus nigra</i>	feketefenyő	114,5
<i>Picea abies</i>	lucfenyő	18,1
<i>Larix decidua</i>	vörösfenyő	13,1
<i>Pseudotsuga mensesii</i>	duglászfenyő	9,4
<i>Abies alba</i>	egyenefenyő	26,8
<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	oregonciprus	4,1
	egyéb fenyő	0,1
Összesen:		4667,5

középkori állományok gyérítésénél a tulajdonos kérésére és közreműködésével kísérleti vágműsökhöz fogunk alkalmazni, ami a magfák koronafelületének növelésére irányul majd. Mindegyik állomány kritikus minimumra korrigált súlypontja a megfelelő szint felett volt, ezért a minősítésnek nem volt akadálya.

Nyírerdő Rt.

Akácállományok minősítése történt, szám szerint öt erdőállomány. A *Berkesz 2C* (7,9 ha, 24 év) erdőrészlet középkori, kijelölésénél elsődleges szerepet játszott, hogy az első akác-magtermelő állományok utódállománya. továbbá gyérítésénél a különleges szempontokat – erősebb belenyúlás, ritkább hálózat stb. – még érvényesíteni lehet. A többi állomány – *Nyíribrony 1A* (3,3 ha, 36 év), *Ófehértó 1C* (3,4 ha, 37 év), *Ófehértó 1E* (8,9 ha, 37 év), *Ópályi 1A,B, 2A* (51,4 ha, 38 év) – az Rt. középtávú maggyűjtési igényét elégíti ki. Ezekben az állományokban már semmiféle nevelővágást nem érdemes végezni. Mindegyik állomány kritikus minimumra korrigált súlypontja a megfelelő szint felett volt, ezért a minősítésnek nem volt akadálya.

Pilisi Parkerdő Rt.

A *Dunabogdány 16D* (2,5 ha, 51 év) erdőrészlet bükk-állománya ugyancsak illeszkedik ebbe a sorba. A gazdaság itt is a hagyományostól eltérő gyérítési eljárást kíván alkalmazni. Különlegesen szép cser-állományt minősítettünk a *Visegrád 25B* (10,0 ha, 108 év) erdőrészletben. A magfák hálózata, koronamérete megfelel a KMÁ követelményeinek és rendszeresen teremnek is. Mindkét állomány kritikus minimumra korrigált súlypontja a megfelelő szint felett volt, ezért a minősítésnek nem volt akadálya.

Szombathelyi Erdészeti Rt.

Az éves felülvizsgálat során 2 vörösfenyő, 2 simafenyő, és 1-1 lucfenyő, illetve magas kőrös KMÁ-t töröltünk a nyilvántartásból egészségügyi termelés miatt. Az acsádi erdeifenyő plantázások átmeneti maghianyának mérésére 3 új magtermelő állományt minősítettünk, amelyekben a véghasználat során fogják begyűjteni a magot. A *Pornóapáti 1E* (9,5 ha, 105 év) és *14B* (6,5 ha, 81 év), valamint *Hegyhátszentmárton 5B* (8,2 ha, 104 év) részletek néhány éven belül kerülnek véghasználatra. Mindegyik állomány kritikus minimumra korrigált súlypontja a megfelelő szint felett volt, ezért a minősítésnek nem volt akadálya.

Nagykunsági EFAG Rt.

A tulajdonos kérésére 1 kocsányos tölgy KMÁ-t a nyilvántartásból töröltünk. Ezzel párhuzamosan két erdőrészletet javasoltak minősítésre. A megtartott bizottsági szemlé és az ott felvett adatok kiértékelése alapján a *Pusztaavacs 225A és 224F kocsányostölgy-állományok* nem feleltek meg a kijelölt magtermelő állomány (KMÁ) minősítési követelményeknek. A Nagyalföld Erdőgazdaság Tábjában a magtermelő állományok pontátlaga alapján az értékelési minimumpont 6,00, a mintaterület adatainak kiértékelése után pedig csak 2,75 korr. súly pontot kaptunk. Ezért a fenti két állományt az országos nyilvántartásba nem lehetett felvenni. A későbbi nevelővágások esetleges "feljavító" hatására tekintettel a jövőben újbóli minősítést kérhet a gazdálkodó.

Az 1996. évi tervezett feladatok

A legsürgősebb feladat a volt (és a g. tulajdonban bejegyzett) magtermelő állományok tulajdonosi helyzetének tisztázása. Elsősorban Dél- és Nyugat-Dunántúl területén kell a nyilvántartott állományok revízióját elvégezni. Az *FM Gérmegőrzési Pályázatok* keretében várhatóan egyre többen fognak megjelölni és újonnan jelölendő KMÁ-kal pályázni. A pályázatok elbírálására, ellenőrzésére egyre több időt kell majd fordítani, amely munkákba az illetékes körzeti felügyelők, elsősorban a téli-tavaszi időszakban tevékenyen bekapcsolódnak. A magtermelő állományok jelenlegi volumene többé-kevésbé megfelel az országos igényeknek. Javítani kell azonban az állományok természetének begyűjtési

2. táblázat

Akác magtermelő állományok faminőség-osztályozási szempontjai

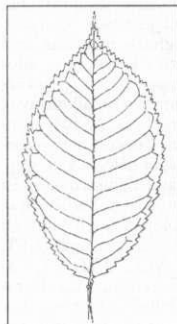
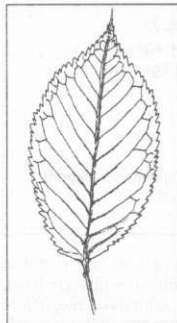
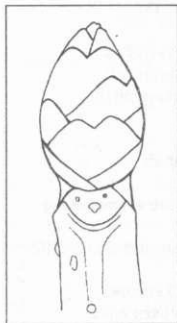
Törzs egyenesség	Súlypont: 30
1. A törzs a fmagasság 2/3-áig kifogástalanul egyenes, a koronában is követhető.	
2. A törzs a fmagasság 2/3-áig egyenes, legfeljebb egy elhajlással, amely a fa tengelyéhez viszonyítva max. 15° lehet.	
3. A törzs síkgörbe.	
4. A törzs többszörösen síkgörbe.	
5. A törzs térgörbe.	
Csavarodottság	Súlypont: 15
1. A törzs nem csavarodott.	
2. A törzs a fmagasság felső 1/3-ában csavarodott.	
3. A törzs a fmagasság felső 1/2-ében csavarodott.	
4. A törzs a fmagasság alsó 1/2-ében is csavarodott.	
5. A törzs többel csavarodik.	
Villásodás	Súlypont: 25
1. Villásodás nincs.	
2. Villásodás csak a koronában, de legfeljebb a fmagasság felső 1/4-ében.	
3. Villásodás a törzsben, de legfeljebb a fmagasság felső 1/2-ében.	
4. Villásodás a fmagasság alsó 1/2-ében kezdődik.	
5. Villásodás a töből, vagy a törzs többszörösen villás.	
Koronanagyság és minőség	Súlypont: 30
1. Szabadon álló, nagy, szabályos, finom ágas korona.	
2. Szabadon álló, nagy, szabályos, durván ágas korona.	
3. Közepes nagyságú, nyomott korona.	
4. Zászlós, kis korona.	
5. Beszorított, elnyomott, kis korona.	
A súlypont százalékként kerül a korrigált minimumpont értékelésbe (OMMI számítógépes program).	

és tárolási rendszerén, amelyben egyedül csak az akác esetében valósultak meg a szakmai elképzelések. Ebben segítségre lehet, hogy a magtermelő állomány pályázatok elbírálása, megítélése során az erdőtulajdonos szaporítóanyag-gazdálkodását is minősíti az FM. Fontos előfeltétel, hogy az újonnan jelölendő állományokat előzetes vizsgálat alá vegyék a tulajdonosok, várható-e magtermelés a kijelölés után vagy sem. Megfelelő megoldás lehet többéves virágzási, terméshozási statisztika készítése az állományról, amely egyben új értékelési szempontként is jelentkezhet a kijelölésnél. Ugyancsak ilyen kritérium lehet az állományok alakíthatóságának, gyéríthetőségének kérdése is. Az idős magtermelő állományok csak abban az esetben lennének minősíthetőek, ha azokban már megfelelő termő magfa-hálózat van, vagy egyszeri belenyúlással kialakítható. Folytatni fogjuk a minősítési szempontok fajcsoportok szerinti átdolgozását is. Várhatóan az eddig összevontan kezelt tölgyeket morfológiai és a habitusbeli különbségek miatt különválasztjuk kocsányostölgy-típus (KST, MOT) és kocsánytalantölgy-típus (KTT, SZT, MAT, VT, CS) kategóriákra. Természetesen a minősítési szempontokat elfogadásuk előtt továbbra is véleményezzük külső szakemberekkel.

Az OMMI munkatársai bíznak abban, hogy a fenti változtatások sikeres változásokat hoznak majd a szaporítóanyag-gazdálkodás eddigi kicsit mostohán kezelt területén. Emellett remélhetőleg a tulajdonosok is mindent megtesznek majd azért, hogy magtermelő állományaink megfelelően nemcsak a formai, adminisztrációs követelményeknek, hanem a szakmai elvárásoknak, igényeknek is.

A madárcseresznye erdőművelési tulajdonságai, felújítása, nevelése

A madárcseresznye erdőművelési szempontból ellentmondásos tulajdonságokkal rendelkezik. Magzókorát már korán, 20-30 évesen eléri, évente terem, magról jól tűl, tuskóról kielégítően sarjadzik. Fiatalon elég gyorsan nő. Fényigényes, de az enyhé árnyalást elviseli. Mindezek az erdőművelés, elsősorban a felújítás szempontjából előnyös tulajdonságok. Erdőnevelésre vonatkozóan sok tapasztalattal nem rendelkezünk. Természetes életkora Magyarországon 80-100 év, de 40-50 év után egészségi állapota rohamosan romlik, ezért már az előhasználatok során – általában az utolsó törzskiválasztó gyérités idején – néhány hagyásfa kivételével kitermelik. Tipikus elegyfaj, elegyetlen állományfoltjaiban tapasztalható, hogy „önmagát nem képes nevelni”. Ez azt jelenti, hogy természetes kiválasztódása igen radikális. A gyengébb társulásképesű faegyedek gyorsan elpusztulnak, az életerősek viszont erősen elbőhőncösödnek. Ezzel magyarázható, hogy elegyetlen – jó törzsmínőségű egyedeiket adó – állományokat nem érdemes, és nem is lehet madárcseresznyéből létesíteni. Ennek ellenére európai viszonylatban az egyik legértékesebb fajának tekinthető:

- faanyag rendkívül értékes, piaci ára Nyugat- és Közép-Európában a legmagasabb;
- ökológiai szempontból kiemelt jelentőségű, termése a madárvilág és a vad számára igen fontos;
- esztétikai élményt adó faj, s ezzel is növeli az erdő értékét.

Mindezek alapján az erdőművelési tevékenység során a madárcseresznye az eddiginél több figyelmet érdemel. Természetes erdőátársulásaink közül leggyakrabban cseres-tölgyesekben, mészkezdő tölgyesekben, gyertyános-tölgyesekben, középhegyességi bükkösökben, valamint a xerofil intrazonális társulásokban fordul elő. Ezek az erdők természetes úton magról felújíthatók, ezért célszerű a vágáskorrig 8-10 madárcseresznye anyafát fenntartani. Az anyafák alatt elegendő számú újulat jelenik meg, s ezek adják a későbbiekben a kivánt cseresznye elegyet. Az ápolások és az erdőnevelések során ezekkel a csoportokkal, illetve faegyedekkel is foglalkozni kell.

Mesterséges erdőfelújításokban és erdőtelepítésekben is a szálankénti és a (kis)csoportos elegyítés célszerű. Mivel a madárcseresznye növekedési erélyét tekintve a rudas kor végéig lépést tart az adott erdőátársulás főfajaival (tölgy, bükk), elgyárányát 20-25% fölé nem szabad emelni a kitermelést követő zárodáshány miatt.

Az erdőművelés az utóbbi évtizedekben meglehetősen elhanyagolta az erdőszegélyek kialakítását és kezelését. A madárcseresznye erre a célra ideális fajnak tekinthető. Hasonlóan előnyös alkalmazása erdőásvokban, fasorokban.

Dr. Koloszá József

HOZZÁSZÓLÁS

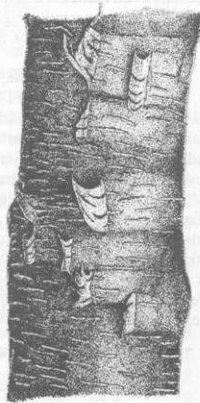
A madárcseresznye (*Cerasus avium* L.) herbivor rovarai

A madárcseresznye (*Cerasus avium*) viszonylag nagy areájú, közepesen hosszú (70-80 év) élettartamú, 18-20 m-es magasságot is elérő, taxonómiailag sokszínű fa, mely közeli rokon fajaival (*Cerasus vulgaris*, *C. fruticosa*, *C. mahaleb*, *C. serotina*, *Prunus padus*, ... stb.) együtt is tenyészik. Lombjában kevés az alkaloid, illetve az olyan védekezőanyag, mely a fitofág rovarok kifejlődését megnehezítené. Ezek a tényezők együttesen határozzák meg a madárcseresznyén táplálkozó fitofág rovarreagált fajok gazdagságát, és a fajra jellemző generalista/specialista arányt. A fajon táplálkozó rovarok száma igen nagy, jelenlegi (meglehetősen hiányos) ismereteink szerint is meghaladja a 200-at. Ezek túlnyomórészt polifág, kisebb részben oligofág fajok. Szigorúan vett madárcseresznye- monofág fajról alig van tudomásunk.

Lombozatán igen jelentős a generalista lepidopterák száma. A madárcseresznyén a legtöbb polifág faj kifejlődhet, mely lombderingben (elsősorban tölgyesekben) megtalálható. Így akár tarrágást is okozhat rajta a *Lymantria dispar*, *Euproctis chrysorrhoea*, *Orgyia antiqua*, *Malacosoma neustria*, *Erannis defoliaria*, *Colotois pennaria*, *Opeprophtera brumata*, *Alsophila aescularia*, *Selenia tertarularia*, *S. lunaria*, *Orthosia cerasi*, *O. gothica*, *O. incertata*, *Hyphantria cunea*. Ugyancsak kifejlődik rajta a védett kardszelepke (*Iphiclides podalirius*), a nagy színjászólepké (*Nymphalis polychloros*) és a galagonyalepké (*Aporia crataegi*), de a nagy pávaszem (*Saturnia pyri*) hernyója is. A macrolepidopterák mellett több pókhálósmoly (pl. *Yponomeuta evonymella* Y. padella), sodrómolyok (*Archips crataegana*, *A. xylosteana*, *Hedya pruniana*, *Pandemis ribeana*, *Tortrix viridana* stb.), néhány zsákhordó moly (pl. *Coleophora heimerbiella*) és számos aknázómoly (pl. *Ectoedemia atricollis*, *Nepitula plagiocolla*, *Phyllonorycter cerasicolella*, *Stigmella prunetorum* stb.). A microlepidoptera fajegyüttesre jellemző, hogy ezek tápnövény-spektruma a macrolepidopteráknál számottevően szélesebb, legtöbb fajuk esetében a *Prunus*, *Cerasus*, *Malus* fajokra korlátozódik.

A lepkék mellett a lombozaton több levéldarász faj (pl. *Caliroa* spp., *Neurotoma nemoralis*, *Triphorus pallipes* stb.) lárvái is táplálkoznak. Levelein levéltetvek (pl. *Myzus cerasi*), gubacszúnyogok (pl. *Putoniella marsupialis*) okoznak gubacszerű képződményeket. A leveleken a rovargubacsok mellett további néhány atkagubacs (*Eryophies* spp.) is található.

A madárcseresznye kerge Rajz: Szövetes Krisztián

A fatörzsben előfordulhat a nagy farontó (*Cossus cossus*), a bronzbogár (*Perotis lugubris*), a szíjacsbán kéregszük (*Scolytus rugulosus*, *S. mali*).

A magoncok, fiatal fászkák gyökerén táplálkozik néhány diszobogár faj (*Agrius*, *Capnodis* spp.), valamint a már említett bronzbogár is.

A természetben több rovarcsoport képviselői is táplálkoznak. A teljesség igénye nélkül említjük a cseresznyeegyedet (*Rhagoletis cerasi*), valamint a meggyfűró ormányost (*Furcipes rectirostris*). Előbbi a termés húsos részében, utóbbi pedig a csonthéjas magban fejlődik. Mindkettő gyakran okoz 50%-ot is meghaladó terméscsökést.

A madárcseresznye – habár szigorúan monofág rovarai alig vannak – fajgazdag herbivor rovaregyüttest tart el. Ebből fakadóan természetes és mesterséges erdeinkben egyaránt számottevő szerepe van a biodiverzitás fenntartásában. Különösen igaz lehetne ez tájidegen fajfajú erdőkben, ahol egyfajként számottevően színesíthető ezen állományok általában igen szegényes fitofág rovarfaunáját.

Dr. Csóka György

Erdészeti kiállítás a Vajdahunyadvárban

A Mezőgazdasági Múzeumban új erdészeti állandó kiállítás nyílt.

„Az erdészeti kiállításban az egyes erdészeti műveletek hármas időbeosztásban a második világháború előtti időszak, az 1950-es, 60-as évek és a mai erdészeti eszközök láthatók. A mondanivaló megértését fényképek és grafikák is segítik.

Az 1970-es évektől kezdve Magyarország erdeit igyekeznek az erdők hármas hasznosítása követelményeinek megfelelően kezelni. Ez azt jelenti, hogy az erdőknek a fatermesztésen kívül védelmi (talaj-, árvíz-, természetvédelem stb.) és szociális-ütdülségi feladatokat is el kell látniuk. Végül bemutatásra kerül, hogy a romló környezeti állapot ellensúlyozásának egyik lehetséges módja az új erdők telepítése, amit a racionális földhasznosítás szempontjai is alátámasztanak.”

Megnyitóbeszédében *Buzássy Lajos*, az FM helyettes államtitkára hangsúlyozta az erdő kiemelt szerepét mai életünkben.

Dr. Oroszi Sándor főigazgató-helyettes elképzelését *Kamarás Borbála* belsőépítészterve alapján állították össze. *Dr. Fehér György*, a múzeum főigazgatója jelezte, hogy a mostani kiállítást követi a természetvédelemmel kapcsolatos hasonló bemutató.

A megnyitót megelőzte az Országos Erdészeti Egyesület emlékfá ültetése, mely a millicentenárium tiszteletére kopjafa állításával kötődött egybe. A kopjafát elnökünk, *Schmotzer András* nemzetiszínnel szalaggal avatta, melyen „Éljen a haza! Országos Erdészeti

Egyesület.” olvasható. A közel háromméteres piramistölgyet *Buzássy Lajos*, *Dauner Márton* és *Schmotzer András* ültették el. A kopjafát *Kalit Mihály*, a Hétfaluban (Brassó megye) élő fagaragó művész készítette.

Külön köszönet illeti a Fővárosi Kertészeti Rt. hathatós segítségét. Ha valaki a Városligetben jár, vigyen egy darab nemzetiszínnel szalagot és kösse fel az *Alpár Ignác* szobrával szemben található kopjafára. Hirdesse mindig a trikolor a magyar erdészek hazaszeretétét.

Pápai Gábor

Reflexió a hosszúfás fakitermelésről

Folyóiratunk áprilisi számának Egyesületi Hírek rovatában érdeklődéssel olvastam a „Pilis hosszúfás alsórakodói felkészítés technológia” tárgyú rövid ismertetést. A sorokat olvasva azt gondolhatja az olvasó, hogy a módszer új. Tény, hogy a „Roth-féle száralóvá-gás”-ról mi még annak idején nem tanultunk, de 1928-29-ben az erdőművelési tantárgy keretében már hallottunk száralóvá-gásos felújításról.

Mint beosztott, 1930-tól, 1940-1945 között *dr. gróf Károlyi István* igen belterjesen gazdálkodó hitbizományi uradalmának kemencepataki erdőgondnoka voltam. Ha a száralóvá-gásos felújítás idő- és térbeli adottságai ezt lehetővé tették (újulat, közelítési mód, száraz, nedves, közelítő kerékpár, fogat, hóviszonyok stb.), ezzel is dolgoztam. Ilyen volt akkor többek között például az ör-

dögölgyi ősbükkös, Lókosár KTT, Szárazvölgy KTT.

Gondnokságom erősen hegyvidéki jellegű volt, kivéve a füzérradványi erdőrészeket. A kemencepataki fővölgyben és mellékvölgyeiben 600 mm-es nyomtávú görpályák mellett legtöbb helyen a felsőrakodók kialakítása adott volt. Ide lehetőleg mindig hosszúfásban került le a fa. Az igen változatos hegyi viszonyok azonban nem mindig tették ezt lehetővé. Ezért a hosszú és meredek hegyoldalokról a nem közvetlenül görpályára gravitáló részekről trasszírozással kitérőt és megépített közelítő utakon fogatokkal hoztuk le a faanyagot felsőrakodókra. Itt került a választék rakományként osztályozva görpályán Pálháza-Ipartelep alsórakodóra, illetve telephelyre, részben fűrészüzemi feldolgozásra, részben félkész vagy kész-

ruként 760 mm-es nyomtávú kisvasúton Sátoraljaújhelyre fatelepeinkre vagy MÁV állomásra, illetve közvetlenül Sárospatakra és Nyíregyházára ugyancsak saját fatelepi eladásra.

A száralóvá-gások egy kisebb részét az 1970-es évek derekán, amikor a „Dérföldi forrás” ünnepélyes felavatására voltam meghívva, néhány felújítást már rudaskorban láthattam szép fejlődésben. Tudom, azóta sok minden lényegesen megváltozott.

Az előnyök és hátrányok egybevetése nem az én feladatom. Írással csak egy kis keresztmetszetet próbáltam adni az akkori kemencepataki, illetve uradalmi viszonyokról.

Közel 50 évi különféle erdészeti munkakörben végzett munka alapján csak megerősítem a közismert tudnivalót: minden szakmai ténykedés a lehető legjobb szem előtt tartásával a legkedvezőbb módon végzendő, illetve oldandó meg.

Dérföldi Antal

Akarásnak (is) nyögés a vége?!

Érdeklődéssel vártam az Erdészeti Lapok februári számában megjelent erdömértési javaslatra a reflexiót. Ez a májusi számban a legilletékesebb személytől, dr. Balázs Istvántól jelent meg, akinek logikusan felépített sok igazságot tartalmazó válaszába minden erdőkért aggódót bizonyára szorongással tölthetett el és sajnálattal kellett tudomásul venni, hogy az „elhagyott” erdők megmentése leküzdhetetlen akadályokba ütközik.

Engedtessek meg, hogy a felemlített akadályok közül néhányat megvitasunk, és rámutassunk olyan anomáliákra, amelyek a nyilvánvalóan logikusnak látszó elgondolások végrehajthatását lehetetlenné teszik.

a/ Sajnálatosnak tartanám azt, hogy nem lenne olyan „nevesített” bármelyik szervezet, amely „hajlandóságot mutatna” az erdő kezelésére. Visszaemlékszem a MÁLLERD-időkre, amikor az erdőbirtokossági erdők „állami kezelését” az „erdőgondnokságok” minden külön anyagi juttatás nélkül a szakma érdekében szívesen végezték. Igaz, hogy ez nem járt annyi munkával, mint amennyit az elhagyott erdők kezelése kívánna.

b/ Mellbevágó dolog volt az a megállapítás, hogy „az erdőgazdasági... részvénytársaságok használják – és nem kezelik, nem tulajdonosai – az állami erdőket.” Itt álljunk meg egy szóra és tisztázzuk a „használat” és a „kezelés” fogalmát. A „használat” a mezőgazdasági részvénytársaságoknál csak-csak elfogadható, mert csekérmennyit évenként betakarítják, a következő év-

ben pedig újra megismétlik. Az erdészeti részvénytársaságoknál ez csak 15-150 évenként történik, a *fahasználatot* következő időben olyan munkákat kell végezniük, amelyek az erdő felújítását, ápolását, nevelését, védelmét szolgálják, vagyis az erdőt valóban kezelik.

c/ Úgy hiszem általánosan ismert az, hogy az erdészeti részvénytársaságok nem tulajdonosai az erdőknek. Bizonyára sokan el sem képzelhették, hogy a kincstári (állami) erdőknél „kettős tulajdonlás” van: a *pénzügyminiszter és az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság* a tulajdonosok. A tulajdonlásból következő feladatok ellátását nem egy erdészeti szervezet (pl. az Erdészeti Hivatgal), hanem a *Kincstári Vagyonkezelő Igazgatóság* végzi. Így az erdészeti részvénytársaságoknak központi szakfelügyelet helyett pénzügyi felügyelettel kell szembesülniük. Az ezzel járó „*pénzügyi diktatúra*” érthetővé teszi azt a megállapítást, hogy ezek „nem rendelkeznek” az elhagyott erdők kezeléséhez „előlegezett tőkével”. A munkák elvégzéséhez szükséges költségek és a várható bevételek a feladatok ismeretében előre kiszámíthatók, a ráfordítások évi megtérülése, esetleg meg nem térülése így prognosztizálható. A kezelés esetleges veszteségét a tulajdonos eredményrontó tényezőként talán elfogadná.

d/ A hivatkozott MÉM rendelet és az 1992. II. törvény hiába írja elő azt, hogy a mezőgazdasági termelők szövetkezet „földhasználati joga... a kiadáskori gazdasági év végével szűnik meg”, a szakszert erdőgazdálkodás pedig „törvény

által előírt kötelezettség”, mindezek ellenére a tulajdonba adásra kijelölt erdőket a mezőgazdasági termelők szövetkezetek nem kezelik, azokban erdőgazdasági tevékenységet nem folytatnak, az erdő őrzéséről nem gondoskodnak. A kiszabott pénzbüntetés nem riasztja őket vissza, mert a befizetés elmulasztása miatt semmi hátrányt nem szenvednek, végrehajtás nem történik. Az erdőfelügyelőségek így szelmalomharcot kénytelenek folytatni.

f/ Köztudott az erdőfelügyelőségek rendkívüli leterhelése, amit az erdő privatizálása és az erdőbirtokossági törvény által adott lehetőségek változatlansága csak tovább fokozott. Annyi talán jutna még arra erejükből, hogy a várományosokat leendő érdeikkel kapcsolatos intézkedéseikről – amint az a múltban szokásos volt – újságok, esetleg egyéb „médiások” útján tudassák. Biztos vagyok benne, hogy az erdőfelügyelőségek az erdők érdekében ezt a munkát vállalják.

g/ Sajnálattal kell azt is tudomásul venni, hogy ma, amidőn a törvények szövegezése olyan, hogy azok kivánság szerint értelmezhetők és „egyesek számmilliókat, sőt milliárdokat tudnak keresni egy-egy joghűzagon”, ugyanakkor a magán- és közérdeket szolgáló elgondolások végrehajtását „jelenleg politikai, parlamenti jogszabályi és gyakorlati akadályok” teszik lehetetlenné. A joghűzágok helyett ekkor *jogdugók* jelentkeznek. Megnyugtatónak kell tartanunk azt, hogy az erdészetről felelősséget érző „erdészeti hatóságok” állandóan ezen (az akadályok leküzdésén) munkálkodnak”. Reméljük sikerrel, és újra igaz lesz a régi közmondás, hogy csak „a nem akarásnak nyögés a vége”.

Dr. Kollwenz Ödön

A BÜKKÖSGAZDÁLKODÁST a 2000-re szóló koncepció szerint célát mérés üzemmódrára kell állítani Németország Északrajna-Vesztfália tartományában. Ennek érdekében az üzemekben meg kell határozni a termőhelytől függő célát mérőket. Ezt nagyjából két körülmény határozza be: a famínőséget rontó állag, ami a korosodással kezdődik és szélesedik ki, valamint a természetes felújítás, aminek megfelelően magas vágások a követelménye.

Az állagtesedés menetének becsüléséhez állományonként vizsgálatokat kell végezni. Az egyik felvételi helyen összesen 328 fát vizsgáltak 435 m³-rel. Közülük 109-en lehetett az állagtesedés mértékét megállapítani. Legfontosabb összefüggés az átmérővel mutatkozott. Mellmagassági átmérőben 45 cm alatt alig fordult elő, 55 cm alatt 30%-nál kisebb mértékben, 75 cm felett több mint fele

mennyiségben mutatkozott. Megállapítható volt, hogy 40 cm mellmagassági átmérőtől a vágáslapon az állagtesedés nő, bár 80 cm-nél is előfordul még állagtesztmentes törzs. Nem vonja ez kétségbe annak valószínűségét, hogy a mellmagassági átmérő növekedésével nő az állagtesztmentes mérték is.

Az átállás során a használatok célja a famínőség védelme, a tartamosság fenntartása és a kellő szerkezet kialakítása. Ahol sok a vastag törzs, értelmetlen azok kitermelése és a célát mérősöknek az állagtesztmentesre való visszatartása. Ahol egyesek már elérték a célát mérőt, azokat menten ki kell termelni és a továbbiakban csak a betegeket, hibásakat kell elővenni. Amennyiben fenylvégyenes fajtákat kell védeni, csoportos eljárással kell ezeket felszabadítani.

(AFZ/DW 1996. 12. Ref.: Jérôme R)

A mogyoró-alja gomba

A jó gombaismerő szinte egész évben a természetet járva talál gombát. Kezdvé a téli fülökétől, amely szinte egész télen terem, a késői laskagombáig. Gombát találunk réten, kertben, mezőn. Azonban az igazi gombászás az erdőben van. Itt több száz finom gombát gyűjthetünk be.

A gomba a természet ingyen ajándéka, miért ne élénk a felkínált lehetőséggel?

A jó gombász az év minden szakában tudja, hogy mikor, hol, milyen gombát gyűjthet.

A mogyoró-alja, nálunk, Göcsejben „Magyaru alla” gomba leírását eddig csak egyetlen szakkönyvben, az 1989-ben kiadott Kalmár-Makara-Rimóczi-féle Gombász-könyvben véltem felfedezni.

Ott túskegomba néven szerepel (*Dendropolyporus umbellatus*), azonban a rövid leírás alapján csak valószínűsíteni lehet, hogy azonos az általam leírttal. Föld alatti gumóból nő ki a kifejetlen több száz tönkű és kalapú gombatest. A jól fejlett példányok több kilósak is lehetnek.

Ez a gomba az idősebb tölgyes, bükkös, gyertyános elegyű erdőkben található. A megfigyelések alapján csak ott terem, ahol 80-100 méteren belül mogyoróbokor található. Ahol egyszer előfordult, ott évtizedekig, szinte a tarváigásig szedhető. A gumóból kinövő gombának egyetlen pontja kapcsolódik a gumóhoz, majd sokszorososan elágazik. Csak az elágazások végén lévő tönkökön található 1-5 cm-es kalap. Az egész gombának sárgásszürke (nem barna) színe van, az egész gombatest felhasználható. Termőrétege csöves, idősebb korban a csövecskék kitágulnak. Húsa eléggé morzsálékony, igen jóízű, mogyoróra emlékeztető szagú. (Lehet, hogy erről kapta népies nevét.)

A termőhelyi erdő fák gyökerével mikorrhiza kapcsolatban áll. Termőhelyén az avar félrehúzva igen jól fejlett micélium-állományt találunk. Sohasem terem ugyanazon a helyen újra. Boszorkánykörökben, ahol egy példányt találunk, ott 3-10 példány is kifejlődik, de mindig a korábbi termőponttól távolabb. Őseink megfigyelése és saját tapasztalataink alapján megjelenése összefügg a holdfényváltozással. Csak újhold és holdtölte között fordul elő. Évente termőhelyén többször is kifejlődik. Nyári, kora őszi gomba. Az erdeinkben ténykedő erdészek jól ismerik a feltalálási helyeket, amit feltéve őriznek. A gombagyűjtők is ismerik általában a termőhelyeket, hiszen az ismeret apáról fiúra száll. Ez a gomba igen jó ízű, szinte minden gombásételnek elkészíthető, tartósítható, szárítható, hűtőszekrényben hosszabb ideig tárolható. A

Fotó: Sári Zoltán

gombaismerők a helyeket rendszeresen felkeresik. Ha még fejletlen példányokat találnak, a fákról lombos ágat törve letakarják, igyekeznek így megvédeni a teljes kifejlődést, azonban sokszor éppen a letakaró gally vezet nyomra a másik gyűjtőt. Az erdészeken kívül egy-egy faluban 3-5 gombásznak vannak 2-6 jó mogyoró-alja termő feltételek őrzt helyei. Ez a gomba igen állékony, sokáig a gumón maradhat, nem kukacosodik, a fel nem szedett gomba szinte elszárad a gumón. Nem szottyad.

Egy másik gombát is leírok. Ennek nyomát egyetlen könyvben sem találtam. Nálunk bükkfa vagy szőrösgévának nevezik. A 4-5 éve kivágott, már korhadásnak indult, csak kimondottan bükkfa tuskón, otthagyt rönkön terem, tavasszal. Néhány napos esőzés után jelenik meg, a bükkfát szinte ellepi. Fiatalon lilás-sárgás színű, erősen szőrös. Csak addig lehet szedni, amíg a nap nem éri. 2-3 órás napstítés után olyan szívfóssá válik, hogy éles késsel sem lehet levágni. Ezt a fiatal, néhány órás gévát késsel faragjuk le a fáról. Tönkje 0,5-1 cm. Termőteste világosabb árnyalatú, a kalap féldalal. Fiatalon szedve szinte minden gombásételnek jó. Az idősebb példányok sárgás-szürkékké válnak, még ételbe ízesítésre felhasználható, de elkészítés után el kell dobni, mert ehetetlenül rágós. Aki ismeri a termőhelyeit, jelentős, akár több kilós tételben is gyűjtheti. Fiatalon a kalap széle erősen begöngyölt. Ránézve jelentéktelen, de rendkívül jóízű, sokoldalúan felhasználható gomba, érdemes gyűjteni.

Gyuricza Sándor

41 éves, nyugdíjas, természetjáró fiatalember üres erdészházba vagy egyedülálló erdészhez költözne. Cím: Horváth László, 6000 Kecskemét, Tűzoltó u. 14.

Kárpát-medence fafaragói az Országos Erdészeti Egyesület rendezésében immár negyedszer faragnak Vigántpetenden

A szervezésben alaposan kivette részét a helybéli Paáktanya Alapítvány és a kis bakonyi falu önkormányzata. Két héti munkálkodtak a mesterek a faanyagokon. Mindenki kedvére faraghatott figurális alkotást, kopjafát, hirdetőtáblát, aszerint, hogy mire volt megrendelés. Itt készült el az Egyesület részére az a kopjafa, melyet a Városligetben állítottunk fel. És itt készült az a falitábla is, melyen *Salló István* fafaragóművész a Csodaszarvas legendát faragta meg. A mű a csillagvölgyi könyvtárban látható. A fafaragók között volt *Bognár István* erdészskolléga is. Ő Üllőről jött. Mint mondotta, az elmúlt évben elég sok rossz történt vele. Munkahelye megszűnt, egészségügyi okokból nyugdíjazták. A véletlen hozta úgy, hogy akácuskókat és gyökérdarabokat kezdett faragni. Addig alakította a darabokat, mígnem mindenféle alakzatot vettek fel. Manók, bajszos és szakállas változatban, kínai

Jánosi Csaba emlékoszlopai a hét vezért szimbolizálják

Fotó: Bús Gabriella

fej, Pinokkiók és effélék. A táborba is elhozta több tucatból álló vésőkészletét és az Üllő környéki véghasználatokban összetolt akácuskókból néhányat. Ám mint mondta, egyáltalán nem bánta meg, hogy eljött. Asztala körül mindig ott állt négy-öt kíváncsiságos turista vagy helybéli gyermek. Mire a fafaragó tábor véget ért, *Bognár István* új ember lett. Itt bizonyosodott be, hogy élete nem futott zátonyra, hogy új „szakmájával” is boldogul. S ha még figyelembe vesszük, hogy alapanyaga az amúgy az enyészetnek ha-

gyott tuskók sokasága, életének fordulata mondhatni példaértékű.

A táborban résztvevők: *Balázs István* (Máramarossziget), *Blénesi Ignác* (Gyergyószentszent iklös), *Bognár István* (Üllő), *Deák Zoltán* (Babócsa), *Fekete Tibor* (Nagyvárad), *Jánosi Csaba* (Csíkszereda), *Kalit Mihály* (Hétfalu), *Kohl János* (Dömsöd), *Kovács Géza* (Sepsiszentgyörgy), *Krupicer Antal* (Nyíregyháza), *Nagy András Csaba* (Marosvécs), *Petreus Valentin* festő (Máramarossziget), *Stan Gheorghe* (Sapinta), *Sujtó Sándor* (Dömsöd), *Tóth József* (Diszel).

Ám az alkotótábor nem jöhetett volna létre, ha nem támogatják a művészetet

Bognár István „Kulka manójával”

Fotó: Bús Gabriella

Nagy András Csaba és alkotása

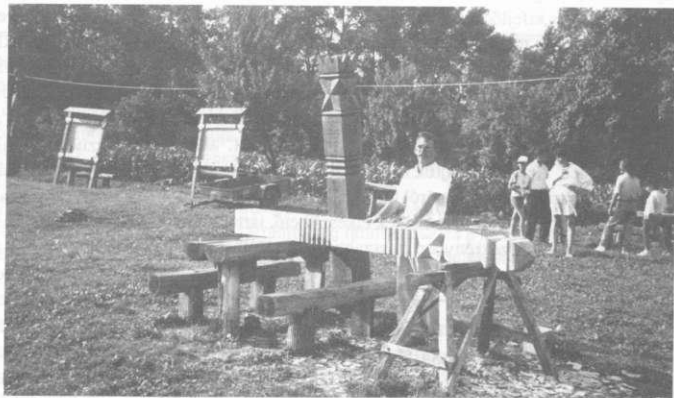
Fotó: Bús Gabriella

kedvelők. Elsősorban az Országos Erdészeti Egyesület, a Pili Parkerdő Rt., a Kecskeméti Erdőfelügyelőség, a Nyírederdő Rt., a Veszprémi Erdőfelügyelőség, a Verga Rt., a Balatonfelvidéki Erdő és Fafeldolgozó Rt., a Budapesti HM Rt., a STIHL, az I.K.M. Országos Idegenforgalmi Hivatal, a Művészeti és Szabaddmvelődésért Alapítvány, a Nemzeti Kulturális Alap, a Veszprém megye Idegenforgalmáért Alapítvány, a Dél-Bakonyi Vadász-társaság, a Magtárstudió Vigántpetend és a helyi önkormányzatok.

A tábor szervezői kérik a térségben lévő erdőgazdálkodókat, hogy a hagyomány folytatásához a jövőben is segítsék faanyaggal a további munkát.

Kalit Mihály a kopjafákkal

Fotó: Bús Gabriella

Bemutatjuk az Erdészeti és Faipari Egyetem Múzeumát (II. rész)

A Múzeum kiállításáról általánosabban elmondható, hogy a tematikus rész 2 méter magasságig tárgyalja az ismeretanyagot, e magasság felett tárgyi anyag kerül bemutatásra, amely azonban nem minden esetben kapcsolódik az alatta lévő tematikus anyaghoz. A szöveges részeket mindenütt fénykép-dokumentum-térkép kíséri, ezek mellett helyenként kisebb tárgyak is elhelyezésre kerültek.

Állandó kiállításunk első részében az erdészettörténettel és az oktatás kezdetével foglalkozunk.

Belépés után az első kis tábla az erdő szerepét tárgyalja a környezetben, alatta egy plátán- és egy nyárkorong, melyen a fa felépítése tanulmányozható.

A földtörténeti korokat bemutató táblával párhuzamosan az erdőtörténeti korokat is bemutatjuk. A szöveges tájékoztatót megkövesedett, kovásodott fadarabok és levélenyomatok kísérik. A tárgyakat a Bükki Nemzeti Park, Kálmán Éva (Sopron), Rácz György (Putnok), dr. Szabó Tibor András (Budapest) és Varga Géza (Putnok) ajándékozták.

A második egység a honfoglalás és az azt követő időszak történéseit mondja el. Tárgyi emlékként 2 db ógörög növényábrázolás, görög és középkori gyaluk másolatai (ezek a Kozma Lajos

Faipari Szakközépiskola ajándékai), középkori gyalu és szekere (Sirok József – Vaskút ajándéka) és Leonardo da Vinci rajzai alapján készült vízmeghajtású fűrészművel (dr. Hargitai László ajándéka) kerülnek bemutatásra.

Ezt követi az erdővel kapcsolatos uralkodói törekvéseket bemutató, melynek tárgyi anyaga: faházmodellek (az Erdőházszálat gyűjteményéből), virágmodellek (a Növénytan gyűjteményéből), fakockasorozat (Tölgyesi Albert – Szeged ajándéka) és az állattani gyűjtemény első darabját képező, 1842-ben, Feistmantel Rudolf által vásároltatott, 10 darabból álló madárgyűjtemény.

Az oktatás kezdetét tárgyaló bemutató a közép- és felsőfokú erdészeti képzésről ad rövid tájékoztatást, tárgyi anyagként néhány, kb. 150 éves oktatási segédanyag a fafajok megismerésére (könyv alakú dobozok, melyek oldalait az adott fafaj különböző metszeti képezik, a gerincen a fa kérge és a fontosabb kéreglakók, kinyitva a fa minden olyan szakve, melyről az felismerhető – mag, csírcacemete, hajtás, levél, virág, termés –, esetenként a legfontosabb károsítók, illetve a faanyag felhasználására vonatkozó jelzés, pl. faszén, szép mintázat stb.).

Bemutatásra kerül egy 1860-ból származó Leitz-féle kis mikroszkóp

(Növénytan Tanszék ajándéka) és egy Faworsky-féle felsőrendű teodolit (Földmérés Tanszék). Gazdag dokumentumanyag támasztja alá a szöveges részeket, nevezetesen szakvizsgálati bizonyítványok, indexek, végbizonyítványok és oklevelek formájában (dr. Roth Gyula és Kloos János hagyatékából, a Központi Könyvtár gyűjtéséből), valamint 4 db tanulmányi emlékérem (dr. Madas Lászlóné – Visegrád, ajándéka).

Táblázatos formában mutatjuk be az Egyetem és jogelődjei megnevezését és az egyes időszakok oktatási időtartamát.

Elhelyezésre került Európa legújabb erdőtérképe, az 1992-ben satelitfelvételek alapján készített, színes, 1:6 millió léptékű lap (dr. Fuchs Erik – Bp., ajándéka).

A tematikus kiállítás magassága felett a helyiséget századfordulós asztalosipari rajz- és kéziszerszám-gyűjtemény díszíti, zömmel a megszüntetett Asztalos- és Kárpitosipari Múzeum anyagából, melyet az Egyetem kapott meg.

Megjegyzés: Az állandó kiállításban múzeumunk letéti anyagának csupán töredéke látható, így sok ajándékozónk neve nem kerülhet be sorozatunk egyes cikkeibe, csupán azok neve szerepel, akiknek adományai valóban láthatók a bemutatón. Letéti anyagunk a kutatás és időszakai kiállításokra rendelkezésre állanak, és a „felhasználás” során az adományozók nevét ismertetjük!

*Kép és szöveg:
dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó*

Az oktatás kezdetei

Citius, altius, fortius

(Üzenet 2096 erdészének)

Történelmi évfordulóiban, társadalmi, politikai, vallási, sportesemények-ben gazdag év keretezi mindennapi életünket. Szakmai egyesületünk alapításának jubileuma, a minap formát öltött szakmai törvénykezés, mindezekhez fűződő viszonyaink, egyéni boldogulásunk, kimondva, kimondatlanul, a belátható múltunk és jövőnk felé is irányítja kalandozó gondolatainkat.

Gyorsabban, magasabba, erősebben – hirdeti az olimpiai játékok szellemiségét a most száz éve újból kisarjadó, az egész világot összekapcsoló mozgalom. Az átélt múltunk és a belátható jövőnk is a sebesség, az erő és a magasság által determinált: akár az elvontabb $E=mc^2$ oldaláról, akár a gyakorlatiasabb oldalról, mint pl. közlekedés, írkatás, atomerő-hasznosítás, informatika stb. vizsgáljuk.

Az általános társadalmi és az egyéni boldogulásban mind a közelmúltban, mind a várható jövőben, eltérő sebességek, magasságok és erők hatottak, illetve hatnak majd. Mint középfokú, középfokú iskolai végzettségű szakember, közel ötven éven át, először a szülői törekvések, később az önálló munka révén jutthattam a mai szintig: az átlagos vagyoni szintet közelítő magasságig, az átlagtól jóval elmaradó gyorsasággal, és talán az átlagot meghaladó, szakjellegű erő kifejtés árán. Összességében, úgy érzem, hasonló eredmények jellemzik társadalmi méretekben is országunkat, ötven év elteltével, nemzetközi összehasonlítás után.

És amennyire meghatározó az emberi élet alakulásában a gyorsaság, a magasság, az erő, annyira nem hatott az erdő önálló életében e három tényező, ha mondjuk az utóbbi végfázisokról nézünk, itt Budán. Az idősebbek emlékeit alapul véve, meg a valós természetben is tapasztalva, a cseresek, cseres-tölgyes erdők közül csak a sarjzatokatól nőttek gyorsan ideig-óráig. Magasabba és vitalísra semmiképp! Mostanság pedig pontosan senki nem tudja milyen okok miatt, az említett, jellemző erdőalkotó fajok rovására, a szárnyas magvúak térhódítása figyelhető meg. Az igazságokat rejtő hipotézisek, a vizsgált egész területre vonatkozóan, nem állják meg a helyüket. Az ellenben szembeötlő, hogy ezek a szárnyasmagvúak, gyorsan, erőteljesen és jó ideig a környezetüknél magasabba nőnek!

A XX. század végén hivatásztá gyakorló erdész életét ugyancsak áthatja a gyorsaság, a sebesség. A saját tapasztalat vezérvonalát követve, szembeötlően gyorsan eltűntek az erdei erdészszak, mind tübb „illetékelen” cikázó ugyanakkor az

erdőn. Vagy, még a hevesen évek végén, az erdészi adatfeldolgozás napi segéd-eszköze volt a logaríték, amelyről a húsz évvel később tanuló gyermek a középiskolában sem hallott. Persze, a most középkorú szakember se gondolta, hogy a század végéig kell idomulnia évtizedes beledződéseknek. De azt azután végképp nem, hogy a hagyományos, kézi adatfeldolgozás, adatrögzítés biztonsága kenterbe veri a gépiét! Lepedőnyi adat radirozását a komputer egy gombnyomásra teljesíti, a radírgumit pedig, talán a legnagyobb el-lenszennel használta, pláne, teljes oldalon, a közelmúlt erdésze. Csak muszájból!

Az erdészek társadalmi méretekben elért helye, a magasság, valamint a szakma egységéből, a képviselhetőség sugárzó erő még fél évszázad alatt is változatos képet mutat. Legfőképpen a politika és a természeti környezet viszonyától meghatározottan üzen a letűnt kor élete az új korszak erdészének.

Idén május végén, szakmai egyesületünk öpusztaszeri vándorgyűlésén fel-tettem a kérdést néhány, nagy szakmai, szak-mapolitikai gyakorlattal rendelkező, kö-ztiszteletnek örvendő egyesületi tagtárs-nak: milyen tömör, „magvas” üzenetet küldene 2096. Öpusztaszeren jubileumot

ünneplő erdészének. Elmondtam: nem azonnali választ várok, hanem kellő gondolkodási idő után szóban, levélben stb. Nos, általában kitérő, elutasító volt a reagálás, mindössze egy a reménykeltő, hogy i. a szünetben keressem meg a patinás színház nyüzsgő forgatagában! Talán leg-közlebb.

Meglehet, nagynak minősült az ezer-éves „falat”. Jobban belegendolva, jjesztő is, csak hát, milyen felemelő lett volna nekünk. 1996-osoknak, ezer éve élt ösöktől üzenetet venni. Ünneplünk napjára idő-zítve! Igaz az is, hogy olyan gyorsan nő az ismeretek mennyisége, hogy előfordulhat, száz év múlva is teljesen érdektelenné válik az, ami most fontosnak tűnik, nemhogy ezer évet követően!

Maradok tehát 2096-nál. Legyen ez az időhatár mint választópont, egyedüli léte-ző elválasztó, emberi viszonyoknál! Akár erdésznek hívják az utódainkat, akár biomasszörnek, legyen gyors ütemben gyarapodó munkahelyük, mondjuk per-cenként 30-40 hektár mértékben, a Föld teljes szállár felszínére vonatkoztatva. Az erdőteremtés öröme tegye teljesebbé a haszonvétel nyomán érzett boldogságot. Testben és lelkiéletben erősen, minél gyorsabban érjen el magas színvonalat életvi-telében a XXI. század végének erdésze.

A szakmai hagyományok megismerése, az új ismeretek megszerzése, továbbá-dása, a szokások gyakorlása, a szaktársad-alom érdekeinek képviselete érdekében, munkálkodjék a szakegyesület fejlődésén, kapcsolatainak bővítésén, kisugárzá-sának erősítésén!

Apátóczy István

KOCH GYULA 80 ÉVES

Vannak emberek, akiken nem fog az idő. Sem fizikailag, sem szellemileg. Koch Gyula tanár úr, nyugdíjas vezető lektor, ezen kevesek közé tartozik.

1918. július 20-án született Győrött, francia-német szakos középiskolai tanári oklevelét (száma: 294/39) 1939-ben szerezte meg a pécsi Tudományegyetemen. A második világháború küszöbén katonai kiképzésre vonultatott be és csak 1943 júniusában szerelhette le. Tanári pályáját 1943 szeptemberében kezdte a győri Kereskedelmi Leány Középiskolában, ahol a háborús megszakításoktól eltekintve 1957 októberéig tanított.

A kezdő tanár nem elégedett meg a kiváló filológiai ismeretekkel, már a pályája kezdetén is bővítette tudását, törekvése, hogy mindig valami újat sajátítson el, végigvonult életén. Középkorújának jellegéből adódóan 1947-ben közigazdasági szaktanári átképzésen vett részt, elsajátította a német kereskedelmi levelezés fortélyait, majd a nyugati nyelvekre elkövetkezéig nehéz időkben, 1951-53 között átképzésben tanulta az orosz nyelvet. Nagy lelkesedéssel és szakértelemmel tanította – a meddig taníthatta – azt a német nyelvű levelezést, amelyről még most is nagy lelkesedéssel beszél.

1957 októbertől az akkori Erdőmérnöki Főiskolán, a megüresedett lektorátuson veszi át a vezető lektori megbízást, ahol dr. Strausz Józsefféval együtt minden erejükkel azon voltak, hogy az orosz nyelv mellett a nyugati nyelvel is megismeressék a hallgatókat.

Koch tanár úr a 60-as és 70-es években oktatói munkája mellett önzetlenül segítette az egyetem oktatóit a tudományos fokozat megszerzéséhez elengedhetetlenül szükséges idegen nyelvi ismeretek elsajátításában és azok alkalmazásában. Szakszöveggyűjteményeiből évtizedeken át tanultak az erdő- és faipari mérnök-hallgatók. Oktatói munkásságát az alma mater több kitüntetéssel ismerte el.

Tanári pályáját hivatalosan 1978 júliusában történt nyugdíjazásával fejezte be. De jure. Ténylegesen még mindig aktív tanári munkát végez. Kollegáinak szívesen segít szakmai tanácsaival, tapasztalataival. Napjainkban is elismert tagja az Állami Nyelvvizsga Bizottság soproni tagozatának.

Születésnapján, a nyolcvanadikon, szívből kívánjuk, hogy egészségben és szellemi frissességben még sokáig maradjon körünkben.

Kriszta Imre

Levél dr. Házas József képviselőnek

Tisztelt Képviselő Úr!

A Magyar Vadászlapnak adott interjújából (1996. július) megismerhetjük a vadászattal való régi kapcsolatát, valamint a most megalkotott vadászati törvénnyel kapcsolatos, az Országgyűlésben kifejtett széles körű tevékenységét.

Gazdasági tanulmányaimból úgy emlékszem, hogy a szerződés két fél szabad akaratából, kölcsönös megegyezés alapján létrejött (gazdasági) jogviszony. Ön ugyanis az interjúban ekként nyilatkozott: „A vadászok ... az erdőgazdaságokkal kényszerültek egyoldalú szerződéseket kötni...” Én az Ön nyilatkozatával ellentétben úgy gondolom, ami „egyoldalú”, és pláne még „kényszerű” is, annak már nem szerződés a neve. Azt pedig el sem tudom képzelni, miként kényszeríthet egy szervezet egy másikat szerződés kötésére.

Képviselő Úr, a fenti nyilatkozatával azokat az erdőgazdasági vezetőket marasztalja el, akik a kötelességüket teljesítve kezelték a rájuk bízott állami vagyont, és többek között a vadászati lehetőséget is kötelességüknek érezték az elérhető reális áron értékesíteni. Igaz, nem mindenki tette ezt meg közülük, és nem tették meg a megyei FM-hivatalok vezetői sem, akiknek szintén feladatuk volt az állam vadászati jogának értékesítése. Én az Ön helyében éppen ez utóbbiakat marasztalnám el, mert többnyire ők kezelték hűtlenül a közvagyonot, mi több, mint a területek bérlői, még sok esetben lopták is azt.

Ön az egyik betege hálójából részesült abban a szerencsében, hogy tagja lehetett egy vadásztársaságnak. Nem tűnt fel Önnek, hogy évtizedeken keresztül kevesebb tagdíjat fizetett, mint például az a „védelmi hozzájárulás”, amelyet a most meghozott törvény vet ki a földek tulajdonosaira? Vajon nem az olcsó vadászati lehetőség iránti olthatatlan vonzalom az oka, hogy az új törvény is rendelkezik arról, nehogy a bérlői díj „nagyon magas” legyen? (Mihez képest?) A „nagyon alacsony” díj ellen miért nem tartották szükségesnek külön paragrafust alkotni? Miért éppen a vadászok ilyen kiváltságait tartották szükségesnek fenntartani akkor, amikor a lakosság harmada a nyomor szélén áll, amikor Önök a nehézségek miatt további türelmet és megértést kérnek?

Másik kérdés, igazságosnak tartja-e a vadászok létszámának a korlátozását, mégpedig úgy, hogy akiknek eddig is részük volt e kiváltságban, azoknak elsőbbségük legyen azokkal szemben, akik ezután szeretnének bekapcsolódni ebbe a

nemes szórakozásba? Az interjú szerint Önnek évente átlagosan tíz nagyvadat volt módja zsákmányolni. Nem tartaná méltányosabbnak, ha nem egy vadász lehetne tíz, hanem tíz vadász legalább egyet-egyét? Most pedig nem azért korlátozzák-e a lehetséges vadászbérlők számát, hogy ezután is kevesebbüknek kellene osztozkodni a koncon?

Végezetül, nem tartja-e álnokságnak, hogy mikor a törvény még ki sem volt hirdetve, máris lekészték a földtulajdonosokkal azt a határidőt, amikor még javaslatot tehetek volna a vadászterületük kialakítására? A szűkre szabott határidők nem azt a célt szolgálják-e, hogy bekövetkezzék a „kényszerbérbeadás”, amelynek révén a vadászok tovább élőszköhetnek a földek művelőin, maguknak kaparintva meg az általuk megtermelt javakat, esetünkben az ő földjükön nevelkedett vadállományt?

Nem akármilyen eredménynek tartom, hogy – mint az interjúból kiderül – sikerült megszerveznie „...az országgyűlési képviselők között a vadászklubot”. Szívből kívánom, kísérje hasonló siker az életnívó emelését, a szegénység leküzdését, a választási ígéretet betartását célzó klubok összehozására irányuló további munkálkodását is.

Tisztelettel:

Reményfy László

NIVA VADÁSZATI FELSZERELÉSEK

Elülső gallyvédő	12 000 Ft + ÁFA
Hátsó vadtartó	20 000 Ft + ÁFA
Belső fegyvertartó	4 000 Ft + ÁFA

BEMUTATÓTELEP: AUTÓIMPORTE-HUNGÁRIA KFT

2300 Ráckeve, Eötvös u. 67.

Telefon: 06-24-385-289

Nyitva: hétfőtől péntekig 9-12 és 14-17 h-ig,
szombaton 9-12 h-ig.

Megrendelhető telefonon vagy levélben is.

RAKK TAMÁS a VERGA Rt. elnök-vezérigazgatója a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje (katonai tagozat) kitüntetését kapta.

Gratulálunk.

Akkoriban még ugyancsak jókora élet voltak. Hóval, széllel, zimankóval.

Ha reggelként kiléptem az erdőszház tornácaira és beszíppantottam a tiszta levegőbe, szinte belesíppantottam a mellembe, mert olyan éles volt, akár a pengeél!

Igyekeztem is vissza a meleg lakásba, hogy aztán vastagon felöltözve várjam az embereimet: favágókat, kocsisokat, rakodómunkásokat. Teakortyolás közben kitéintve a konyha ablakán már láttam is, ahogyan jönnek szépen, libasorban a széles nyíladákon, amelyet jól megrakott havával az északi szél.

A törtélen hóban előreengedték a szánokat, és azok nyomában lépegettek az erdőszház felé.

Az idősebbje, meg a lustábbja felkapaszkodott a rónkszállító szánok igencsak kényelmentlen vázaira.

De nekik ez is jó volt!

Mire lenyeltem az utolsó kortyokat, már a hangjukat is hallottam, amint bekanyarodtak a régi uradalmi vadászház öreg épületei közé.

Kimentem hozzájuk – paroláztunk.

És a szokásos kérdések minden reggel: mi újság van benn a faluban?

Tőlem meg azt kérdezték: hogy van Wentzely bácsi?

Egyik reggelre jókora hó esett és mire ideérték, én már a ház körül ellapátoltam a havat és kibontottam a hóval telehordott tyúk- és disznóólak környékét egészen a faházig.

Alig hogy végeztem, már meg is érkeztek az embereim.

A szokásos üdvözlések és kérdések: kűtük a „hogy vagyok?“. Mondom nekik keserű pofát alakítva, képzelmék el, tegnap este vörösbort ittam, reggel meg havat hánytam! Megdöbbenve lestek rám! Az egyik velemérző meg is kérdezte részvéthangon: és nem megy az orvoshoz?

Ha üzen az erdő – menni kell

Vigyorgó képem láttán aztán a többiek feloldódtak a szörnyű hírből és vették a tréfát. Nevettek nagy vidáman, még a sajnálkozóim is a végén csapkodta a combjait a nagy rőtöngése középetve.

Mindez régen volt!

Hol van már az a vidék, hol vannak azok az emberek? – kérdezgetem mindig magamtól, ha egyedül vagyok.

Most, hogy megjött a tél, egyik reggel kiálltam az ajtóba, és akkor elémjött az a kép, a havas táj, a szánok és az emberek vidám kis csapata. Szinte hallottam már a hangjukat is, mígnem az utca zaja, a buszok zúgása fel nem ébresztett az emlékek ködéből.

Vissza is mentem nagy szomorúan a szobámba, leültem az íróasztal elé és csak voltam!

Itt benn csend volt, csak a tőz paptogott a cserépkályha nyitott rostélyán át.

És rátelepedett a csend!

A falakról rámeredező őz- meg szarvasagancsok, a fegyvernélküli fegyverállvány és az egyik képről ránézező egykori kedves kis tacsókóm vidám pofája újra visszavitt oda, ahonnan eljöttem sok-sok éve már!

A szoba kitarulkozott, eltűntek a falak, a szomszéd házak, a város, és már hallottam is a szánokon pilingelő csengők hangját.

Ültem magamba roskadtan apám öreg karosszékén és úgy rémlett, mintha a képből

kiugró kiskutyám már az ölembe is kutyorodott volna.

Aztán a puska, tarisznya, hátizsák már rajtam, hónom alatt meg az a zsvány kiskutyá és lépegetek mérőfőldjári csizmámban az egyre sürűbb hóesésben a zúgó rengetegek felé, a régi emlékek nyomába.

Csillogó, puha havat szórt ránk a szél, a kiskutyá a karjaiban hunyorgó szemekkel lesett a téli világba. Nagy szeretettel szorítottam magamhoz és meglejtetük egymást, úgy, mint rég. Egy nyiladékon megálltam. A kiskutyá lekértezőtt az ölemből, és vidáman, játékosan beletúrt az orrával a friss puha hóba. Fehér is lett tőle a kis pofája! Amikor felnéztem rám, olyan volt, mint egy vén mosóedve.

Aztán fázhattott a talpa, mert újra csak felkeretezőtt a karjaimba. És mentünk az egykori vágásokon, szálerdőkön át – cél nélkül – de mégis úgy éreztem, hogy valahol várnak ránk!

Hát tapostam a füllábszárig éré havat és egyre csak jött elibém a Múlt ezer emlékeve!

Ezt az erdőrészt akkor vágtuk le, amikor idekerültem – most már újra zúgó rengeteg lett belőle az eltelt évek alatt! Szeretettel simogattam meg az útra kihajló gyenge kis ágait a bükknek, a hársnak meg a gyertyának.

Üristen! – döböntem el, maholnap itt újra erdő lesz! – pedig bevállalom őszintén, nagyon sajnálom azt a csodálatos bükköt, amikor megszólaltak benne a fűrészek!

Aztán az út kanyarulatában most is ott láttam azt a teherkocsit, amely belefordult egyszer az árokba. Rémlétem mentem oda az árokparton üldögélő emberekhez, akik közül az egyik sápadtan fekiúdt feloldalasan a fűben, és a nyíltérésű látat egy összehajtogatott pokrócon nyugtatta.

Fiatal legény volt – istivándi – és a szeméből a nagy fájdalomtól könnyek peregtek

BÁNÓ LÁSZLÓ

Erdei történet

Nem az erdőről írok. Sokkal többről.

Noha szombat volt, hivatali kötelezettségem Visegrádról Pestre szófitott. Némi késésben voltam. Ilyenkor a hegyen át megyek Szentendrén. Nincs lakott terület, kicsi a forgalom, gyorsabban haladok.

Már több kilométerrel elhagytam Piliszentlászlót, amikor egy kanyarból kijövet váratlan kép hőkentett meg: az úton, a másik forgalmi sávban két idős ember haladt velem szemben. Láthatóan háza stársak voltak. Az asszony egyik kezében szatyor, a másik kezében ruha volt. A férfi két mankóval ment a meredek aszfalton.

Egy pillanattig azt hittem, hogy káprázik a szemem. Kilométerek minden településtől az erdő közepén egy idős férfi vánszorong a nagy semmibe. Minden lépése megerőltetés. Minden lépés külön megtervezett cselekvés. Egyik bot előre, utána a másik, majd erőteljén az egyik láb, utána a másik.

Pillanatok alatt elhaladtam mellettük, de ez a kép belém égett. Lázasan gondolkodtam. Mi készítheti ezt a két embert erre az erőfeszítésre? Piliszentlászló, az első település legalább öt kilométer. Addig csak erdő. Nincs aki elvigye őket, ahová mennek? Képtelen megállni egyetlen autós nekik? Mi lesz velük?

Tárgyalás ide, tárgyalás oda, parancsoló kényszerű éreztem, hogy megforduljak, és értik menjek. Kanyar kanyar hátán. A közbenső egyenes szakaszok többsége nem alkalmas arra, hogy megforduljon az ember, mert könnyedén előfordulhat, hogy átdőli az autóját egy bukósíkok az ezer köbcentis motorjával.

Végre sikerült megfordulnom, és amennyire a szolgálati Golfom hagyta magát, igyekeztem visszafelé. Megelőztem a házaspárt. Megálltam. Kiszálltam. Még köszönni sem volt időm, amikor az asszony megszólalt. Kedvesen, vidáman: Köszönjük kedves, de nem szállunk be, *Kirándulunk*.

A férfi teste elődőlt. A két mankóra támaszkodott. Ő is kedvesen, vidáman mondta: *Kirándulunk*.

Bénuiltam álltam a két ember előtt. Gyönyörű nap sütés, a csend csak az erdő halk moraja festette meg. A két ember lehetett együtt vagy százötven éves. Arcukon az a szelíd mosoly, amelyet a festők, a szobrászok – a jó festők, a jó szobrászok – az anygok arcára szoktak varázsolni. Tekintetükből, lényükből áradt a boldogság, a melegegettség: Az élet szép, gondunk nincs, mire vágyhatnánk meg.

Hát igen. Hát ezért nem vette fel őket senki. Mennyire kézenfekvő mindez így.

Elbúcsúztunk egymástól.

Mindennek már két hete. Mégis naponta azért érzem, hogy valami nagyon nagy értéket kaptam ettől a két embertől.

végig az arcán. Le a munkászubonyára. Melléje térdeltem és szinte ösztönserőn vettem elő a zsebkendőt, hogy letöröljem az arcáról a könnyeket.

Reszkető hangon azt kérdezte tőlem: „ugye nem vágják le a lábomat, Wentzely bácsi?”

Ott maradtam addig, míg nem jött érte a mentő, és együtt mentem be vele a talpoccai kórházba.

A mentőkocsiban a hordágyon fekve felém nyújtotta a kezét, hogy fogjam meg.

Míg be nem értünk a kórházba, a markomban tartottam kérges tenyerét, hogy érezze a kezem melegéből az Erdő simogató szeretetét!

Amikor elbúcsúztam Tőle, az volt a kérdése: „édesapámnak meg ne mondja, hogy sírtam, mert nagyom szégyenleném!”

Én meg ott a kórház folyosóján – amikor betolták a műtőbe – nem szégyelltem, hogy néhány könnyecseptet töröltem le a kezemről!

Aztán tovább hívtot magával a Múlt! A fiatalos szélén búzódó nyiladékon a régi fonott lóállások még ott álltak szépen glédában.

Az egyik előtt megálltam és behallgatóztam a csendbe.

A lóállást tartó karón még ott volt a kis tábla, amit valamikor én tettem rá egy nagyvadász alkalmával.

Megdörzsöltem az ujjaim között azt a kopott fémlapot. Egy nagy W. és D. betű volt belcápolva!

Abban a pillanatban a szívemet valami nagy-nagy melegség ölelte körül – az én nevem kezdőbetűi voltak ezek!

Lábommal gyorsan elkotortam a havat, a hátizsákot szétnyitva magam elé tettem le a hóra, hogy az a kis öreg kutya beletelepedhessen, ugyanúgy, mint annak idején szokta.

Aztán betöltöttem a puskát és vártam a sűrűből kisutyánó disznókat! A hajtók már közel lehettek, mert hallottam a zörgésüket, aztán a kiáltásaikat: disznók – előre!

Egyből melegem lett! Már nyomakodtak is felém a kefesűrűségű oldalból. Aztán kivágták a nyiladékra. Egy konda! Süldők, kocák, meg egy jó nagy kan! Csak egy pillanat volt, hogy megtorpantak a nyiladékon, aztán máris vágtaztak be a szemközli szálerdőbe. Csak annyi időm volt, hogy a kant oldalba löböttem. Abban a pillanatban el is feküdt és mozdulatlan maradt.

Amikor a hajtók kiértek a nyiladékra nagy boldogan törtöttem a hóban a fekvő kanomhoz. Már nem élt! Hatalmas agyaráit nézegettem büszkén. Úgy láttam, hogy legalább 7 cm állt ki az állkapcsából. Aztán jöttek a hajtók és körülfogták nagy lelkesedéssel.

Te Jóska! Ez nagyobb disznó, mint te vagy! – mondta nevetve az egyik falubelije annak a bizonyos Jóskának. Az meg jól hátbacsapta nyitott tenyérrel a hasonlítottát.

Ez legalább 21-22 centis lesz! – mondtam magamnak, és ekkor mintha a kislányom hangját hallottam volna a hátam mögött: „Apuskám! Terítve, kész az ebéd!” – jelentette. – „A kezében lévő agyarról pedig már többször is megállapítottuk, hogy az ponto-

san 21 centis! Hát gyere ebédelni! – és azzal kilépett a szobából.

Ezek a hangok hoztak vissza a jelenbe! A falakon az agancsok, ugyanazok a képek, a kezemben pedig – hogyan, hogyan se – az íróasztal feletti falról levett agyarakat szorongattam. A 21 centis!

Aztán kerestem a kutyát is az ölemben, már nem volt ott!

Újra visszament a képbe és onnan nézett rám cinkos pófával, hunyori szemekkel, mintha csak mondaná: „ugye, csak mi ketten tudjuk, hogy ma délelőtt merre járkáltunk?”

Ahogy néztem a képet, a kis pófáján még ott csillogott a hó, amelybe beletört akkor, azon a reggelen.

Lassan elhomályosodott előttem minden, szinte tapogatózva mentem ki a szobából, hogy leüljek a megterített asztalhoz.

Csak ültem a kimert levelem előtt, amikor a kislányom hangjára eszméltem föl: „Papuskám! Te sírtál? Könnyesek a szemeid!”

Zavartam néztem vissza rá: „Á! Dehogy sírtam! Miért sírtam volna? Csak egy ág csapott a szemembe ma délelőtt az Eggett-vágás feletti sűrűben!” Az asztalnál ülők egymásra néztek, csak a feleségem hajította le

nagy szomorúan a fejét. Ő megérezte, hogy ma reggel újra nálam járt az Erdő és magával vitte a szívem felét!

Elmélázva kavargattam a levesemet és magyarázatként azt dűnyögtem félhangosan: mégis igaz az a mondas, csak úgy érdekes élni, ha tudunk álmodozni!

Wentzely Dénes

A Vadászati Kulturális Egyesület – a Magyar Vadászlap – 1996. évi irodalmi pályázatának zsűrije – Szász Imre elnök, tagok: dr. Gánti Tibor és dr. Hautzinger Gyula – úgy döntött, hogy összevontan adja ki az első díjat, mégpedig Wentzely Dénes: Ha üzen az erdő? című és Várszegi József: Bógis járulékos élményekkel című írására.

A harmadik díjat Tóth István: Csak emlékezni jöttem című pályamunkája kapta.

A díjakat szeptember 3-án, Budapesten a Játékszínpán, az I. Országos Vadászati Kulturális Konferencián adják át a nyerteseknek.

Budapest, 1996. július 4.

Újdonság talajkondicionálás Alcosorb 400

Az **Alcosorb 400** egy szintetikus polimer, amely nagy mennyiségű – tömegének mintegy négyszázszorosa – vizet képes megkötni. A víz gél részecskéket képez a gyökereken és a gyökerek körül, amelyből a szükséges nedvesség éppúgy felvehető, mint a vízből. A víz szivárgási vesztesége megszűnik, kevesebb víz is biztosítani tudja az optimális növényi fejlődést.

Az **Alcosorb 400**-t egyrésztől alkalmazhatjuk a természetközegbe keverve, másrésztől adagolhatjuk közvetlenül oda, ahol létfontosságú, hogy a víz rendelkezésre álljon (ültető gödör).

Néhány jellemző felhasználási terület:

- Erdőtelepítés
- Intenzív termesztési technológiák, faiskola, konténeres növénytermesztés
- Zöld felület létesítés és fenntartás, rekultiváció
- Magvetés

Forgalmazó, információ

Organova Kft.

Telefon: 06-20-443-401. Fax: 06-20-405-401

Bővebbet a novemberi számban.

Szakmai körökben közismert, hogy természetvédelem magas színvonalon, hosszú időn keresztül társadalmi támogatás nélkül művelni nem lehet. Azt is tudjuk, hogy az intézményes hazai természetvédelem kerekén fél évszázados történetében a legfőbb kezdeményezők nem az állampolgárok és nem a társadalmi szervezetek voltak, hanem a hivatásos természetvédők. Sajnálatosnak minősíthetnénk azt a történelmiényt, hogy a hazánkban jelenleg törvényes védelem alatt álló természeti értékek (700 ezer hektár természeti terület, háromezer barlang, ötszáz növényfaj és 850 állatfaj) túlnyomó többségét „hivataltól” helyezték védelem alá. A széles társadalmi rétegek ezt a tevékenységet sokkal inkább gátolták, akadályozták, mintsem kezdeményezték vagy támogatták. Az elmúlt évtizedeknek e vonatkozásban legnagyobb kudarca éppen az, hogy a védetté nyilvánításokhoz, majd pedig a védelem alá helyezett természeti értékek megőrzéséhez nem tudunk megfelelő társadalmi támogatást szerezni.

A természetvédelem társadalmi segítségére vállalkozó szervezőknek a hetvenes évek elejétől kezdve folyamatosan – de a szükségessé váló lassúbb ütemben – jöttek létre, és – néhány kivételtől eltekintve – gyermekbetegségeiket még máig nem nőtték ki.

A természetvédelmi társadalmi szerveződések legalapvetőbb feladata az lenne, hogy a marknyi hivatásos természetvédők és a tízmillió lakos között hidat verjen, biztosítsa az összeköttetést, szélesítse a kört, szerezzon „önkéntes katonákat”, terjesse a természetvédelmi szemléletet, neveljen, oktasson, képezzen, formálja az emberek tudatát, támogassa a hivatásos megszűlött tevékenységét, a lakosság és a hivatalok között teremtse és tartson fenn állandó párbeszédet.

Sajnos az elmúlt két évtizedben létrejött ilyen szervezetek – a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, va-

lamint néhány hozzá hasonló egyesület, szakkör, klub, kör stb. kivételével – inkább saját magukkal, egymással, valamint a hivatásos szervezetek kritizálásával, nemegyszer azok ócsárlásával voltak elfoglalva.

Szerencsére a helyzet lassan változik, ugyanakkor a javulás üteme nagyon lassú. Egyre több azonban a jó példa, amelyek között elsősorban azokat a nem hivatásos – de korántsem műkedvelő – szakembereket kell megemlíteni, akik oktató, nevelő, gazdasági, államigazgatási vagy egyéb tevékenységük mellett a természetvédelmi tudás alakítását elősegítő műveket írnak, jelenetnek meg, és/vagy előadásokat tartanak. Ők lettek a természetvédelem hittérítői, önkéntes papjai, társadalmi szószólói.

Valószínű, hogy az ő szavak vagy írásaik a nagyközönség szemében hitelesebbek, érthetőbbek és megemészthetőbbek lesznek, mint a gyakran kategorikusabban, szögletesebben vagy nagyképűbben szóló, illetve fogalmazó hivatásosaké.

Elsősorban ezért kell nagy örömmel fogadni *Andrési Pál* kezdeményezését és olvasni könyvét.

Szakmai körökben az is nyilvánvaló, hogy az úgynevezett passzív, csak az őrzést felvállaló természetvédelem csak ott művelhető, ahol az ember természetátalakító tevékenységének megkezdése előtt nagy kiterjedésű érintetlen területek, illetve természeti értékek (erdők, füves puszták, sivatagok, mocsarak, barlangrendszerek stb.) kerültek törvényes oltalom alá. Ez a passzivitás azt jelenti, hogy a természetvédelmi szervezet hagyja működni, érvényesülni, hatni a természetes folyamatokat, azokba semmiféleképpen nem avatkozik bele. Egy ilyen területen a természeti jelenségek szabadon zajlanak le, működnek a tűzfűnyők, vízesések, gejzírek, a füves puszták és mocsarak azok maradnak, aminek a természet teremtette őket, vagy azzá alakulnak, amelyeket a földmozgások, éghajlatváltozások vagy időjárási viszonyok diktálnak, illetve lehetővé tesznek, az élővilágban kialakult évmilliók törvényszerűségei szabadon érvényesülnek. Ilyen helyeken a természet aktív, az ember passzív. A természetvédelmi szervezetnek csupán az a dolga, hogy a területet őrizze, figyelje a természeti jelenségeket, és gondoskodjon a tudományos kutatások feltételeinek megteremtéséről.

Nyilvánvaló, hogy Európában az ilyen területek kiterjedése és száma eléggé megfogyatkozott, hazánkban pedig néhány barlangtól, illetve barlangszakasztól eltekintve már nem találhatók.

Számunkra tehát egyetlen lehetőség maradt: a cselekvő, aktív, beavatkozó természetvédelem, ami azt jelenti, hogy a természet megmaradt értékeit, ezeket a különös szigeteket csak akkor tudjuk saját magunk és a jövő nemzedékek számára átmenteni, megőrizni, ha munkánk során

az ember évezredek természetátalakító tevékenységét figyelembe vesszük. Ott, ahol az ember által átalakított, roncsolt, megbolygatott vagy éppen elszennyezett földterületeket helyezzük védelem alá, és/vagy ezek a megművelt vagy beépített területek közé szoríva, mozaikszerűen elszórva, azokkal körülvéve, sziget- vagy félszigetszerűen, szórványosan helyezkednek el, a be nem avatózó, passzív módszer eredménytelen. Ilyen helyeken éppen a védett természeti értékek pusztulása, ritkulása vagy elvándorlása döbbenetesen rá a természetvédelmi szakembereket arra, hogy a passzív, csak a védelemre szorító, csupán az őrzésben megnyilvánuló természetvédelem nem lehet a jövő útja, az menthetetlenül a védeni kívánt értékek megsemmisüléséhez vezet.

Azt, amit az ember évezredekken keresztül átalakított, elrontott, egyrészt helyre kell állítani, másrésztől a terület már nem hagyható magára, igényli az ember folyamatos gondoskodását, ápolását, beavatkozását. A természetben mindig az a kívánatos, hogy az „magától működő”, átalakított területeken azonban ennek előfeltételeit az embernek kell megteremteni.

Ha pl. egy mocsár környékén vízrendezést végeztek, ha egy folyókanyart kiiktattak, ha egy természetes vízutánpótlást megszüntettek, akkor a védeni kívánt természeti érték további vízügyi beavatkozás nélkül nem menthető meg. A valamikori ösgegyből kialakított legelőt folyamatosan lejelentetik, az erdők irtása révén létrehozott rétet kaszálni, a halastavakban meglepítő nádas időnként aratni, a levágtort erdőt felújítani és művelni szükség.

Másodsorban emiatt kell örülni annak, hogy a könyv szerzője, „amatőr lévén”, vette a bátorságot, és olyan könyvet írt, amelyet hazánkban eddig még a hivatásos természetvédők, az ökológusok vagy a biológiai foglalkozó tudósok sem alkotak.

A rosszajúk, az irigykedők vagy a minden kákné csomót keresők persze a könyvből megírtakba sok helyen belekötöhetnek, és talán egy-két esetben igazuk is lehetne. A könyv szerzője azonban művét nem a kívülállók magabiztosságával, hanem komoly szakmai felkészültséggel, nagy lelkesedéssel és tiszteltető méltó szerénységgel írta meg.

Írását minden hivatásos és műkedvelő természetvédőnek ajánlom.

Rakonczay Zoltán

* * *

A kötet a kiadó címén rendelhető meg utánvéttel.

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Kiadó 6725 Szeged, Boldogasszony utca 6. Tel/Fax: 62/456-071.

A kötet ára: 660,- Ft.

ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

Kérünk mindenkit, aki valétakorsót gyűjt vagy szeretne gyűjteni, a lista újraserkesztése és az 1996-os valétakorsók rendlése végett az alábbi címen jelentkezzen. Az 1996-os valétakorsó ára 900 Ft, amit előre szükséges kifizetni szintén az alábbi címre.

Cím: Völgyesi Antónia 3529 Miskolc, Szentgyörgy u. 33. VIII/1.

Tel.: 46/311-374 az esti órákban 18-22 óra között.

Az Erdőrendezési Szakosztály és az FM Erdőrendezési Szolgálat – a Holland-Magyar Erdészeti Egyesületek együttműködésének keretében – immár második ízben szervezett tanulmányt holland szakemberek részére. 1992-ben a Dunántúl (Sopron, Bakony, Zselic, Gemenc) és a Duna-Tisza köze (Bugac, Pusztavacs) volt a tanulmány helyszíne, míg idén az erdőgazdálkodás, a természetvédelem, az erdőrendezés, az oktatás, a kutatás területeiről érkezett szakemberek részére Észak- és Kelet-Magyarország erdőgazdálkodásának megismertése volt a cél.

A Mátrafüredi Erdészeti Szakközépiskolában tett látogatás után a mátrai bükkösök és száraz tölgyesek felújítási, nevelési módszereit ismertették, vitátták meg.

Itt került még bemutatásra az erdők egészségi állapotát felmérő hálózat. A Bükk-fennsík természetvédelmi értékeinek ismertetése, majd egy „magas hegyességi” bükkös jól sikerült felújításának bemutatása után a zemplényi hegyvidék erdőgazdálkodásával ismerkedtek meg. Gyönyörű utat tettek meg a több mint száz éves pálházi erdei vasúttal. Ezt követően az ördögölgyi természetvédelmi területen ismertették és igen élénken vitátták meg az erdőrezervátumok jelentőségét, rendszerét és gyakorlati kivitelezését. Zemplén és a hegyvidéket elhagyva a beregi táj sík vidéki tölgyesek felújítását tanulmányozták, majd a baktalórántházi és a guti erdészetek területén igen behatóan tanulmányozták az akácgazdálkodást a maggyűjtéstől a nevelőgázásokon át a véghasználatokig, megtekintve a származási kísérleteket, a teljes talajelőkészítéssel végzett mesterteréseket és a gyökérszagattalás sarjzatokat felújításokat. Guton nagy érdeklődéssel tanulmányozták a feketedűlő-állományokat és megtekintették a világrekord dámvad elejtésének emlékhelyét. A tanulmányt szakmai befejező része egy rövid hortobágyi látogatás volt.

Változatosabb tája a tanulmányt az útvonalon található néhány kulturális, népművészeti emlék bemutatása (Mátrafüred – Kalló malom, Parad – Kocsiműzeum, Eger, Lillafüred, Hollóháza – Porcelánműzeum, Tokaj – borkóstoló, Csáza, Nyírbátor – templomok, Debrecen – kollégium, Nagytompolc, Déry utca).

A tanulmányt érintett erdészeti Rt.-k, erdészeti igazgatóságok és erdőtervezési irodák igen felkészülten fogadták a vendégeket, részletes és pontos szakmai tájékoztatásokkal tették – a holland vendégek kihangsúlyozott elégedettségével – sikeressé a tanulmányt, azúton is köszönjük az Erdőrendezési Szakosztály nevében.

Gáspár-Hantos Géza

A HM Budapesti Helyi Csoport 1996. június 26-án szakmai bemutatót szervezett az erdőgazdaságnál dolgozó egyesületi tagtársak részére a Táborfalvi Erdészeti Igazgatóság területén, melyre a Budapesti Erdőfelügyelő és az HM Erdőfelügyeleti Osztály vezetőségét is meghívták.

Találkozássunkkor Lukács Sándor elnök, vezérigazgató üdvözölte a megjelenteket, majd Józsa László erdészeti igazgató ismertette a mintegy 10 000 ha nagyságú, a magyar és amerikai katonák által időben és térben maximálisan igénybe vett lőtérterületen lévő 4200 ha erdőterületen végzett fahasználati, szállítási-értékesítési és erdőművelési munkák adatait. Az igazgatóság 1992-ben alakult és jelenleg az igazgatót csekély számú szakmai személyzet (három ker.vez. erdész és egy műszaki vezető) segíti a feladatok elvégzésében. A munkákat teljes egészében vállalkozókkal készítetik.

A területi bejárás alkalmával megismerkedhettünk a Duna-Tisza közti homokhát jórészt akácos-nyáras erdeiben

– példás rendet mutató fahasználati munkavégzéssel,
– a tuskózas talaj-előkészítéssel, gépi ültetéssel és ápolással végzett mesterteréssel

– és a gyökérszagattalással mélylyított akác-sarj erdőfelújításokkal.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

Kérjük a szerzőket, hogy pontos lakcímet és a személyi számukat is megadják szíveskedjenek.

– a mélyforgatással, gépi erdőfűtéssel és ápolással történt erdőtelepítésekkel,

– végezetül a területen működő vadászterászság sok ezer fácáncsibe nevelésben gyönyörködhetünk.

A vendégek és tagtársaink a látottak kiértékelése után szép és hasznos élményekkel távoztak.

Pálhalmi János

Az Egri Helyi Csoport kezdeményezésére és közreműködésével a MEFA Rt. háromnapos jelölőversenyt szervezett erdészek és műszaki vezetők részére a részvénytársaság Tarnalelesi Erdészeti.

A résztvevőket az Rt. vezérigazgatója, egyesületünk elnöke köszöntötte, ezt követően Fejes Dénes vezérigazgatóhelyettes, a HCS elnöke adott rövid tájékoztatást az elvégzendő feladatról.

A sok fajú állomány nemcsak a versenyzőket, de egyik-másik faegyed esetén a nagy tapasztalatu versenybírókat is (Reményfy Lászlóné, Fejes Dénes, Pallagi László) is dilemma elé állította. Ennek ellenére a versenyzők zöme jó felfogásban hajította végre a jelölést.

További feladat volt egy szakmai testkitése is.

A verseny során Schmotzer András vezérigazgató időt szakított arra is, hogy valamennyi erdészlet személyesen elbeszélgeszen.

A versenynapokat a pétervásárai Kakas vendéglőben közös ebéd és baráti beszélgetés zárta.

A versenyben az erdészek között első helyezést ért el Kovács Zoltán a Tarnalelesi Erdészeti, második lett Nagy László a Szilvásvárdi Erdészeti, harmadik Boza Donát, szintén a Tarnalelesi Erdészeti oldolgozó kollégák.

A műszaki vezető, „kategóriában” a sorrend: Zay Adorján (Tarnalelesi Erdészeti), Csépanyi Péter (Arló Erdészeti), Reményfy László (Felsőtárkányi Erdészeti).

Az első helyezettek sarvasbika, a második helyezettek muflonok, a harmadik helyezettek özbak lövélvél jutalmazta részvénytársaságunk vezérigazgatója, a 4-6. helyben jelölő erdész kolléga Gortva Zsolt (Nagybányai Erdészeti) tárgyjalomban részesültek.

Az Egri HCS megtartotta hagyományos nyújdgaz Találkozóját a Gyöngyöslomosi Erdészeti területén 130 fős részvétellel.

Találkozás a Galaytató alatti Nyírjelen volt, ahol Schmotzer András vezérigazgatónk, egyesületünk elnökének rövid köszöntése után Fejes Dénes, a HCS elnöke adott tájékoztatást részvénytársaságunk helyzetéről, az erdő, vadászati és természetvédelmi törvényekről, ezek várható hatásairól.

Rosta Gyula erdészvezető programismertése után dr. Csóka György az ERTI Mátrafüredi Állomásáról élvezetes előadásban tájékoztat a nyírjési IUFRO luc származási kísérlet kialakításának körülményeiről és az eddigi vizsgálati eredményekről.

Ezt követően Dudás Béla erdőművelési műszaki vezető az 1992-ben leégett mintegy 40 ha-ny lucfenyes tűz utáni tölgylek, bükkök, fenyőkkel történt felújítását mutatta be.

E havi számunk szerzői

Apatóczy István	Pilisi Parkerdő Rt.	Budakeszi
Balázs István	FM	Budapest
Bánó László	erdőmérnök	Visegrád
Boda Zoltán	ERTI	Budapest
Bordács Sándor	OMMI	Budapest
Csóka György	ERSZ	Budapest
Dérföldi Antal	erdőmérnök	Budapest
Gribovski Zoltán	ERTI	Budapest
Gyuricza Sándor		Tormaföldé
Hegedűs Péter	ERTI	Budapest
Koltay András	ERTI	Budapest
Kollwenz Odón	erdőmérnök	Pécs
Kolozsár József	EFE	Sopron
Kosztka Miklós	EFE	Sopron
Krisch Imre	EFE	Sopron
Nyári István	ERTI	Budapest
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Reményfy László	erdőmérnök	Eger
Sashalmi Miklós	HM. Kaszó Rt.	Kaszó
Schneider Ildikó	EFM	Sopron
Szodfridt István	EFE	Sopron
Tóth Aladár	MEFAG Rt.	Pécs
Tóth Béla	ERTI	Püspökkladány
Tóth Imre	erdőmérnök	Baja
Török András	erdőfelügyelő	Veszprém
Wentzely Dénes	erdész	Keszthely

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

A váratlanul támadt eső a szakmai programot ugyan megzavarta, de a hangulat nem, a résztvevők ugyanis kocsiira szálltak és elhindultak Gyöngyösre, ahonnan kisvonattal utaztak Lajosházára, ahol vadpárkolt és jöfőle itókák mellett emlékeztek a múltól, beszéltek a jelenről és egy kicsit talán a jövőről is, de egy-egy nótá elmondására is jutott idő.

Garamszegi István

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdőrendezési Szakosztálya és az FM Erdőrendezési Szolgálat Gyűlés rendezte meg a XI. Országos Erdőrendezési Napokat. A rendezvényt széles körű érdeklődés kísérte. Önkormányzatnál, FM hivatalnál, miniszteriumban, a természetvédelem területén, erdészeti részvénnyársaságánál, erdőfelügyelőségénél és az FM Erdőrendezési Szolgálatnál dolgozók egyaránt részt vettek.

A terpei programra a Délalföldi Erdészeti Részvénnyársaság Békés megyében lévő két erdészetének, a Körösvidéki Erdészetnek és a Gyulai Erdészetnek a területén került sor. A jól szervezett terpei programot Puskás Lajos, a Gyulai Erdészet vezetője és Szani Zsolt erdészettervező helyettes vezette.

Az első napon a résztvevők megismerkedtek a Vészti Erdészet területén végzett nemess nyár klónkísérlettel, majd a Gyulai Erdészet területén szépen kivitelezett, mezőgazdasági köztes művelésre kiadott felújítások bemutatására került sor. A kocsanövény tőze, fekete dió és cser felújítások mintaszerek, tisztán tartottak és igen eredményesek. A résztvevők a részben a Holt-Körös medrében megtett túra során megtekintették a környező elegendes keményfás állományokat. A szép feketedíós, kőrises állományok mellett középkorú és idős kocsanövény tőzgyeseket is láthattak. A kocsanövény-állományok egészségi állapota itt romlott, amit bizonyított a sok csűszáradt, pusztuló egyed. A túra során talajszelvény gödrök bemutatására, illetve a laboratóriumi vizsgálatok eredményeinek ismertetésére is sor került.

Ebéd után a kísérletkört végzett tuszkósák nélküli felújítások, majd a Bélmegeyeri Fáspuszta természetvédelmi terület megtekintése szerepelt a programban.

A szombat délelőtti városnézés után került sor a záró összejövetelre. Tájékoztató hangzott el Békés megye erdőgazdálkodásáról, az erdők jellemzőiről, illetve a Gyulai Erdészet tevékenységéről. A program zárásaként Halász Gábor, az FM Erdőrendezési Szolgálat főigazgatója a hosszú időn át kiemelkedő munkát végző erdortervezőknek Erdőrendezői Díjat adott át.

Bacsa Árpád

Az Erdőművelési és Erdőhasználati Szakosztályok 1996. június 10-11-én közös szakosztályrendezvényt tartottak az Északerdő Rt. Hegyaljai Erdészeti Igazgatósága (Tolcsva) területén „A LF tömeges elhalása nyomán jelentkező állománynevelési és felújítási problémák és azok kezelése védett területeken; Szarj eredeti száraz és félérszáraz tölgyszek erdőfelújítása” témában. A csaknem félszáz érdeklődőt Szaniszló Gábor erdészeti igazgató fogadta és kísérte a kétnapos rendezvény során. Az Északerdő Rt. vezetését Kelemen Zoltán, az erdőfelügyelet Steiner József képviselte.

A résztvevők – tüdejüknek nem kimélve a száraz nyári portól – az első napon hét, a második napon két bemutatóhelyet kerestek fel Bényei Sándor erdőfelügyelő szakszertől és lelkes vezetésével. Este igen érdekes vita alakult ki az erdővédelem, a természetvédelem és az erdőgazdálkodás kapcsolata, valamint a multifunkcionális erdőgazdálkodás államerészletes jogi és szervezeti formáinak aktuális kérdéseiről. A vitában hozzászóltak: Bényei Sándor, Szaniszló Gábor, Ormos Balázs, Steiner József, Szakács István, Mihálffy Imre, Marghescu Tamás, Timár József, Donkó Károly, Berki Imre, Fildóczy József, Bajcsy Béla, Standovár Tibor és Czajlik Péter. A rendezvény állásfoglalását, az elhangzottak alapján Ormos Balázs a következőképpen fogalmazta meg:

- A természetvédelem – konszenzuson alapuló – igénye van kell kerüljenek az üzemtervekbe, évközi problémák megoldásáról pedig emlékeztetőben rögzítsék a közösen kialakított álláspontot az érdekeltek.

- Az erdőkárok helyzetéről és az azokkal kapcsolatos problémákról az Erdészeti Lapok egyik főszi számában célszerű részletes, az egyes erdőgazdálkodóknál felmerülő károk konkrét adatait tartalmazó összefoglalót megjeleníteni.

- A mai gazdasági helyzetben, a változó törvények között az a legfontosabb, hogy az erdő kezelése ne szenvedjen csorbát, függetlenül attól, hogy ki a tulajdonos, kezelő vagy használó.

Reményfy Rita – Gólya János

Az Erdőfeltárási Szakosztály 1996. június 26-27-én 24 fő részvételével tartotta meg kihelyezett ülését Veszprémben, a VERGA Rt. területén és szervezésében. Az ülés résztvevői megismerhették a Kab-hegy és Zirc környékének erdőfeltárási eredményeit. Tapasztalhatták annak a korábbi céltudatos erdőfeltárási és útépfelépítési, üfentartási munkának az eredményét, amely lehetővé teszi, hogy napjainkban az art.-nek ilyen irányú alapvető gondjai ne legyenek. Az erdőfeltárási mellett bemutatták a VERGA Rt.-nél folyó vízrendezési, vízipótlási munkákat is, amelyek célja, hogy a felszíni vizekben szegény területeken a vizet visszatartsa és a vad számára hozzáférhetővé

tegye. A zirci fűrészüzem megtekintésével a VERGA Rt. tevékenységéről átfogó kép alakulhatott ki. A szakosztályülés résztvevői egy dinamikus fejlődő és működő erdőgazdasággal ismerkedhettek meg, ahol a hosszú távú célok megvalósításáért jól együttműködő szakemberek munkálkodnak. A szakosztályülésen a résztvevők tájékoztatást kaptak arról a javaslatról, amelyet az FM felkérésére, a korábbi szakosztályüléseken elhangzottak alapján dr. Koszka Miklós adott be az erdészeti utat megvalósításához nyújtott állami támogatási rendszer kialakításához. Elhangzott továbbá, hogy kiadásra kész az Erdészeti Utak Tervezési Irányelvei, amelynek megjelenése rövidesen várható. A szakosztály javaslata a kapcsolat felvételét a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal az erdészeti utak helyettesítés megvitatása céljából. A vitában részt vettek Bogár István, Fejes Zoltán, Haják Gyula, Hibbey Alpár, Horváth Sándor, Wágner Tibor.

A tapasztalatokban gazdag, baráti hangulatú szakosztályülést a házigazdák részéről Habányi Tamás fahasználati főelőadó vezette, akinek fáradozásáért a szakosztály köszönetét fejezi ki.

Dr. Koszka Miklós

Homolya József

1996. május 17-én tragikus körülmények között elhunyt Homolya József erdőmérnök, nyugdíjas erdőfelügyelő.

1932. február 3-án született Nézán. 1952-ben nyert felvételt a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára, ezt megelőzően másfél évig erdei szakmunkásként dolgozott az akkori Szirákai Állami Erdőgazdaságnál.

1957-ben szerzte meg az erdőmérnöki oklevelet és a Cserhát Állami Erdőgazdaságnál helyezkedett el.

A Litkei, majd a Salgótarjáni Erdészetnél dolgozott műszaki vezetői beosztásban 1963. szeptember 30-ig.

1963. október 1-től 1964. április 15-ig a Börzsönyi Állami Erdőgazdaság Szobi Erdészeténél teljesített szolgálatot mint műszaki vezető.

1964. április 16-tól az OEF VII. sz. Erdőrendezőszékhöz helyezték át, tervező mérnöként dolgozott 1980. április 15-ig.

1979-ben „Táj és Környezetvédelmi” szakmérnöki képesítést szerzett Sopronban.

1980. április 16-tól az Egri Erdőfelügyelőség állományában dolgozott erdőfelügyelői munkakörben 1993. április 30-ig, nyugdíjba vonulással. A salgótarjáni körzet erdőfelügyelői munkáit látta el. Az erdészeti és erdőtervezési munkáknál szerzett tapasztalatokat nagyon jól kamatoztatta ebben a munkakörben, amit lelkiismeretesen a legjobb tudása szerint látott el.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1957-től haláláig tagja volt. 1996. június 1-jén temették el a szülőfalujában. 66 kollégát, barátot veszítettünk el személyében.

Vendel Ferenc

Szabó László

1996. május 30-án hosszas betegség után hunyt el. 1939. május 5-én született Honton. 1963-ban végezte el az Ásotthalmi Erdész Szakiskolát és a Cserhát Állami Erdőgazdaság Inásozi Erdészeténél helyezkedett el területvezető erdőszéként, innen 1964-ben a Romhányi Erdészet, majd 1969-ben a Szécsényi Erdészet állományába került területvezető erdőszéként, ahonnan súlyos betegsége folytán 1995. szeptember 25-én leszámolták. Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1963-tól haláláig tagja volt.

1996. június 1-jén temették el a Hollókőn, ahol családján kívül a szülőfalú és a volt kollégák tömegesen búcsúztatták.

Valisek Zoltán

1996. június 24-én tragikus hirtelenséggel hunyt el. 1932. március 23-án született Telkibányán. Az 1957-ben megszerzett erdőmérnöki oklevéllel a Cserhát Állami Erdőgazdaság Romhányi Erdészeténél lett műszaki vezető. 1971-ben erdészeti ágazatvezető lett az Érsekújvári Mgtjsz-ben, majd 1980-ban visszakért a Romhányi Erdészethez erdőtervezetői munkakörbe, ahol 1992. március 31-ig, nyugdíjazásáig dolgozott.

1979-ben „Táj- és környezetvédelmi” szakmérnöki képesítést szerzett Sopronban.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1973-tól 1992. december 31-ig volt aktív tagja.

Örök nyugalomra 1996. június 27-én helyezték a rákospalotai temetőben, ahol családján kívül volt kollégái is búcsúztatták.

Zorvan Györgyné
HCS titkár

Fájdalommal vettük a hírt, hogy Ing. Kubicza László gyémántdiplomás erdőmérnök július 20-án, 89 éves korában eltávozott az élők sorából. Az érsekújvári temetőben helyezték örök nyugalomra.